

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ciclul

cercetare -

producție

SCURTAREA DURATEI · CREȘTEREA EFICIENȚEI

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI INDUSTRIALE ȘI ȘANTIERE DE CONSTRUCȚII DIN CAPITALĂ

Întimpinat cu sentimente de profundă dragoste și prețuire, într-o atmosferă de fermă angajare muncitorească pentru realizarea sarcinilor cincinalului, secretarul general al partidului a vizitat Întreprinderea de avioane, întreprinderea „Automatică”, șantier de construcții din centrul Capitalei, platforma industrială Militari, întreprinderea „Electronica”.

În dialogul cu muncitori, specialiști și cadre de conducere, prilejuit de această nouă vizită de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat probleme esențiale ale îndeplinirii și depășirii indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului în acest an hotărâtor al cincinalului, a analizat modul în care sînt transpuse în viață obiective importante privind dezvoltarea industriei pe trepte calitativ superioare și, îndeosebi, a subramurilor de vîrf.

Secretarul general al partidului a făcut recomandări prețioase pentru folosirea cu maximă eficiență a fondurilor de investiții, continua înnoire și modernizare a producției, perfecționarea tehnologiilor, stimularea creației științifice și tehnice românești.

În fața uneia dintre machetele care infățișează dezvoltarea întreprinderii de avioane

Rodnic dialog despre profilul arhitectonic al unei zone din centrul Capitalei

Cercetarea științifică

în sprijinul ridicării

nivelului tehnic al producției,

al sporirii eficienței economice

CERINȚE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

IN CONDIȚIILE actuale, când știința și tehnologia au devenit nemijlocit o impresionantă forță de producție, dezvoltarea economico-socială accelerată a întregii țări face necesară, ca o condiție vitală, amplificarea considerabilă a aportului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic la realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate productivă. Efortul însemnat pe care l-a făcut și îl face cu consecvență statul nostru socialist prin alocarea din venitul național a unor însemnate fonduri destinate finanțării cercetării, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic pe baza concepției proprii, face nu numai necesară dar și pe deplin posibilă sporirea sensibilă a efectelor economice obținute în această activitate. **Este necesar să angajăm mai mult cercetarea științifică și tehnologică, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, atît pentru introducerea mai rapidă a noilor procese tehnologice, cit și pentru efectuarea controlului asupra modului în care se realizează acestea. Pentru institutul de cercetare, pentru cel ce a elaborat**

o tehnologie, activitatea nu s-a terminat cînd a predat o lucrare, o formulă, un calcul, ci se cere urmărită realizarea acestora, a parametrilor stabiliți de cercetare.

În realizarea sarcinilor de o deosebită importanță subliniate de secretarul general al partidului, o contribuție originală, de larg interes, o aduce elaborarea metodologiei unitare de determinare și analiză a eficienței economice și sociale a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Departele de a reprezenta doar o simplă urmărire a efectelor economice obținute prin aplicarea în producție a rezultatelor muncii de cercetare, o astfel de metodologie are multiple valențe de mobilizare mai complexă a resurselor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, stimulării creativității în strînsă legătură cu cerințele producției, scurtării ciclului de asimilare, eficientizării raportului efort-efect în cercetare și producție. Despre modul în care pot fi mai bine puse în valoare aceste cerințe ne propunem să vorbim în articolul de față.

Cuantificare unitară, riguroasă, a efectelor economice ale cercetării științifice

PROBLEMELE comensurării eficienței economice a cercetării științifice atît în țara noastră cit și pe plan mondial sînt de dată relativ recentă. Studiile pe această temă au apărut cu un anumit decalaj în timp fie din cauză că efectuarea anumitor cercetări constituia singura soluție la anumite cerințe ale producției, fie că instrumentul logic-matematic disponibil nu a făcut posibilă de la început o cuantificare riguroasă a efectelor multiple ale cercetării în domeniul informațional, tehnic, social, ecologic.

Complexitatea economiei socialiste moderne în plină dezvoltare, puternica bază materială și umană a cercetării și dezvoltării necesitatea gospodăririi chibzuite a fiecărui leu cheltuit a impus, în anii din urmă, necesitatea elab-

borării unui **sistem de indicatori** pentru evaluarea efectelor economice rezultate prin aplicarea în economie a acțiunilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, introducere și extindere a progresului tehnic. În acest context Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică a inițiat dezbateri și consultări cu un mare număr de specialiști din ministere și alte organe de sinteză, din unități de cercetare-proiectare-învățămînt-producție, urmărind elaborarea unor idei, concepte privind calculul eficienței cercetării, preocupări finalizate prin elaborarea unei **metodologii unitare de determinare și analiză a eficienței economice și sociale a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic.**

Prin evaluarea unitară a eforturilor și efectelor activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic desfășurată în

toate ramurile economiei naționale această metodologie urmărește: ● **furnizarea unor criterii de bază necesare organelor de decizie pentru selectarea mai adecvată a obiectivelor de studiu, pentru stabilirea priorităților în alocarea fondurilor destinate cercetării, dezvoltării și introducerii tehnicii noi cu o eficiență maximă, care să permită efectuarea înnoirilor în strînsă concordanță cu cerințele valorificării superioare a resurselor materiale și energetice;** ● **determinarea contribuției cercetării la crearea venitului național;** ● **fundamentarea unor criterii științifice care să servească la stimularea cointeresării unităților și a personalului muncitor din sistemul cercetării, proiectării și producției.**

Este posibilă în acest fel o reducere considerabilă a costurilor cercetării, scurtarea duratelor de asimilare, concentrarea forțelor disponibile în acest sector pentru abordarea problemelor prioritare, cu o eficiență mult mai ridicată.

Satisfacerea acestor cerințe este realizată prin utilizarea în cadrul metodologiei a unor indicatori care urmăresc cuantificarea efectelor economice de bază ale cercetării care se reflectă în venitul net, contribuind direct sau indirect la creșterea venitului național sau la creșterea standardului de viață al populației (sporul de beneficiu, sporul de prelevări pentru societate din valoarea producției nete, sporul de venit net ca urmare a economisirii unor fonduri de producție, a combaterii poluării mediului etc.) și a efectelor complementare (sporul fizic și net de producție, reducerea costurilor fabricației, aportul valutar ș.a.). Ceea ce este foarte important este că s-a creat, în acest mod, un instrument util în determinarea aportului cercetării, dezvoltării și introducerii progresului tehnic la beneficiul obținut de întreprinderile productive beneficiare și deci la cuantificarea mai exactă a valorii nou create realizate efectiv de către acestea, la urmărirea și aprecierea efectului introducerii progresului tehnic în producție nu numai ca simplă relație tehnico-economică, ci ca efect multiplicator, sinergic pe planuri multiple.

Sugestii pentru creșterea operativității în implementarea calculului de eficiență

IMPLEMENTAREA în practică a metodologiei unitare de calcul a eficienței economice a cercetării s-a efectuat începând cu acest an în întreprinderi, centrale industriale și ministere. Alături de urmărirea, cuantificarea și evaluarea unitară a efectelor economice obținute de activitatea de cercetare prin aplicarea ei în producție, calitățile multiple ale metodologiei au recomandat folosirea ei și la fundamentarea calculului de eficiență economică pentru secțiunea de plan „cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic” pentru anul 1980 și cincinalul 1981—1985 și la întocmirea studiilor tehnico-economice de fundamentare a noilor obiective de cercetare. Deosebit de important este că **majoritatea indicatorilor solicitați de acest sistem complex de evaluare pot fi stabiliți pe baza evidenței primare existente în unitățile de cercetare inginerie tehnologică, proiectare și în întreprinderile productive și numai o parte — relativ redusă —**

vor trebui determinați prin calcul extracontabil.

Din analizele întreprinse rezultă că la efectuarea calculului privind determinarea eficienței economice efective a activității de introducere a progresului tehnic, pe baza metodologiei unitare elaborate, apar în practică o serie de greutăți generate în special de organizarea evidenței tehnico-operative și contabile din unele întreprinderi mai ales în ceea ce privește stabilirea efectelor economice realizate, precum și de insuficiența instruire în acest sens a personalului din cadrul unităților industriale și de cercetare care trebuie să efectueze împreună calculul de eficiență. De asemenea, o serie de greutăți sînt determinate de faptul că actualele studii tehnico-economice ale obiectivelor de progres tehnic nu tratează suficient de fundamentat și unitar aspectele de eficiență economică potențială, ceea ce face ca indicatorii efectivi, determinați prin postcalcul, să nu poată fi comparați cu cei avuți în vedere de cercetător sau proiectant la omologarea rezultatelor unei anumite cercetări.

În vederea înlăturării greutăților semnalate, precum și a perfecționării în continuare a acțiunilor întreprinse pe linia comensurării eficienței economice a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic apare necesar să fie luate în considerare următoarele **posibile direcții de acțiune :**

- **grăbirea realizării măsurilor elaborate privind crearea sistemului informatic pentru ramura știință și tehnologie**, sistem care ar asigura condițiile pentru efectuarea automată și operativă a calculului privind eficiența economică în cercetare ;

- **elaborarea unui catalog cu duratele normate de viață economică a produselor și tehnologiilor** pe ramuri și subramuri ale economiei naționale, care să servească drept criterii obiective de apreciere a eficienței economice ;

- **realizarea unui glosar** cuprinzînd un minimum de termeni privind economia științei și tehnologiei spre a se asigura o definire unitară a conceptelor și categoriilor cu care se operează în domeniul politicii de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic ;

- **organizarea unor cursuri postuniversitare și de instruire de scurtă durată pentru cadrele care**

activează în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, pentru mînuirea cu competență a calculului economic în acest domeniu ;

- **determinarea efectelor economice ale rezultatelor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic să se facă luînd cu consecvență în considerare implicațiile acestei activități asupra tuturor unităților care beneficiază de rezultatele cercetării.** Ca urmare, se impune stabilirea la nivelul fiecărui obiectiv de cercetare științifică a eforturilor și efectelor ce se manifestă atât la unitatea de cercetare, cît și la beneficiarii direcți și indirecti ai rezultatelor cercetării (producători și utilizatori de tehnică nouă). De asemenea, este necesar ca pentru fiecare obiectiv de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic și în nota de fundamentare să se cuprindă, alături de datele privind performanțele tehnice ale noului produs, efectele economice estimate a se obține prin valorificarea cercetării. În felul acesta se va putea aprecia mai bine dacă eforturile materiale și umane făcute pentru obiectivul respectiv se justifică prin rezultatele economice ce urmează a se obține.

Stimulare puternică a creativității proprii

APLICAREA consecventă a metodologiei unitare de cuantificare a efectelor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, preocupările pentru continua sa perfecționare pot aduce o contribuție prețioasă și la stimularea creativității, la sporirea cointeresării unităților și a personalului care lucrează efectiv la realizarea obiectivelor și temelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică în introducerea largă, mai accelerată a progresului tehnic în economie. Această cointeresare în sporirea calității activității de cercetare se obține deoarece pe baza metodologiei se poate realiza o determinare mai corectă a elementelor cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli al institutelor de cer-

Nicolae IONESCU

secretar de stat, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 9)

IMPACTUL TEHNOLOGIILOR NOI ASUPRA REDUCERII CONSUMULUI ENERGETIC

CARACTERUL limitat al resurselor energetice ale țării, situația critică pe piața mondială a acestor resurse, greutatea sporită în procurarea lor, au accentuat necesitatea adoptării în întreaga economie a unei politici de largă perspectivă privind gospodărirea rațională și economisirea maximă a energiei, context în care un interes deosebit se acordă, din faza de cercetare-proiectare, elaborării și adoptării de noi tehnologii cu consum energetic redus, instaurării unui regim sever de economii în întregul lanț energetic, de la sursă la consumatorii finali, restructurării producției, restrîngerii sau eliminării din fabricație a produselor energofage. Trebuie să se înțeleagă, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că reducerea consumurilor de energie și combustibil constituie una din problemele esențiale ale activității economice. Numai așa se poate asigura creșterea eficienței economice; numai așa produsele românești sînt competitive, atît din punct de vedere tehnic cît și economic, pe plan internațional.

În realizarea acestor sarcini de maximă importanță, de a se obține produse competitive care să includă cantități cît mai mici de materie și energie, să antreneze un consum minim de energie și o cantitate cît mai mare de inteligență, un rol deosebit revine cercetării din chimie. În această ramură, activitatea de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică se desfășoară în cadrul primului institut integrat pe ramură din țara noastră. Institutul central de chimie (ICECHIM), care reunește toate institutele și centrele de profil din țară. Concepția și organizarea științifică, unitară, a cercetării și proiectării, legarea strînsă a acestora de producția industrială, pe de o parte, de învățămîntul superior, pe de altă parte, reprezintă roadele remarcabile și neobositei activități a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, care, avînd înalte responsabilități de partid și de stat, conduce totodată Institutul central de chimie, formă organizatorică care și-a dovedit din plin eficiența.

Beneficiind de orientări clare, cercetarea din chimie se desfășoară pe bază de programe și prognoze pe termen lung, precum și pe bază de programe speciale pe probleme prioritare. Un loc esențial în acest cadru îl ocupă, alături de diversificarea gamei de produse chimice, dezvoltarea de tehnologii noi, perfecționarea și modernizarea celor existente, în așa fel încît în producție să se obțină o reducere substanțială a consumurilor materiale, de energie și combustibili. Astfel de tehnologii elaborate de specialiștii acestui institut stau la baza producției marilor unități chimice din țara noastră și sînt apreciate pentru înalta lor valoare pe plan mondial.

În ce privește activitatea de inginerie tehnologică și proiectare, pentru economisirea energiei, eforturile sînt orientate cu prioritate în direcția înlocuirii procedeelor tehnologice care înregistrează consumuri energetice mari, a perfecționării utilajelor chimice, a creșterii performanței și fiabilității lor în vederea sporirii randamentelor energetice în exploatare. O atenție deosebită se acordă realizării compacte a instalațiilor chimice, cît mai mult în aer liber, folosind toate soluțiile care conduc la economie de metal în construcție și de energie în vehicularea produselor în fluxurile de fabricație.

PE BAZA indicațiilor secretarului general al partidului din timpul vizitelor de lucru efectuate la institut, activitatea complexă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din chimie vizează

elaborarea unor soluții tehnologice originale care să contribuie la valorificarea superioară și la reducerea consumurilor de resurse energetice, stabilind parametrii tehnico-economici și de funcționalitate ai produsului în funcție de restricțiile energetice. În acest scop programele de cercetare pentru anul 1979 și pentru perioada următoare urmăresc realizarea de noi produse și tehnologii care să determine:

- **mutații în structura producției chimice prin eliminarea produselor energofage și dezvoltarea acelor sectoare ale producției ale căror funcționare și rezultate favorizează scăderea substanțială a consumurilor de energie electrică și termică, realizîndu-se fără poluare și fără produse secundare care să rămînă nevalorificate.** În acest cadru se urmărește dezvoltarea sectoarelor care utilizează mai puțină energie (sinteze organice fine) și a celor care folosesc alte energii decît cele bazate pe consumul unor resurse clasice (de exemplu, obținerea de produse prin fotosinteză). Se realizează pe această cale: valorificarea unor surse de energie mai greu accesibile sau considerate în trecut ca fiind nerentabile pentru valorificare; includerea în baza materială a economiei a resurselor energetice secundare; reconsiderarea tehnologiilor existente și elaborarea de noi tehnologii care să se soldeze cu produse energetice secundare mai puține; creșterea randamentelor de prelucrare energetică la produsele de bază; mărirea fiabilității produselor finite în vederea micșorării cantității de energie pierdută cu recondiționarea lor etc. Sectoarele industriale mari consumatoare de energie (producerea carbonului, de pildă) vor fi orientate către reducerea capacităților care se dovedesc excedentare în raport cu cerințele interne, către reorganizare prin transferul potențialului tehnic și uman devenit astfel disponibil în domenii aflate în creștere;

- **micșorarea substanțială a consumurilor specifice de energie în sectoarele productive a căror existență și dezvoltare este absolut necesară în această perioadă.** În acest scop, pe de o parte, eforturile cercetării sînt concentrate spre elaborarea de tehnologii noi, mici consumatoare de combustibil și energie electrică, cum sînt cele ce rezultă din sinteze organice utilizate în obținerea de noi clase de coloranți, intermediari pentru coloranți, detergenți, auxiliari organici și altele. În industria organică, aplicarea unor tehnologii de condiționare la rece a detergenților va determina o economie de 12 400 tcc/an și cca. 30% energie electrică, iar prin tehnologiile pentru detergenți cu noi proprietăți funcționale (pentru spălări la temperaturi joase și degresanți pentru industria construcțiilor de mașini) o reducere de cca. 6 000 tcc/an.

Pe de altă parte, preocupările au în vedere studiul tehnologiilor mari consumatoare de combustibili și energie din industria chimică, cum sînt cele din domeniile îngrășămintelor chimice și fibrelor sintetice, pentru a găsi cele mai adecvate căi de diminuare a necesarului energetic pe care îl reclamă. Nu trebuie uitat că, dacă pentru realizarea unui milion lei producție marfă în domeniul industriei organice se cheltuiesc cca. 30 MWh, pentru aceeași valoare de producție în celelalte domenii se cheltuiesc: în chimia anorganică 400 MWh, în cea de îngrășămintă 300 MWh, pentru obținerea de fibre sintetice circa 110 MWh. Ca urmare firească, în aceste din urmă sectoare se urmărește cu prioritate reducerea consumurilor de combustibil și energie. Astfel, în industria

de îngrășămintă, avînd în vedere că amoniacul este un mare consumator de combustibil energetic, sînt în prezent atacate cercetări privind ingineria coloanelor de sinteză, care urmărește modificarea după concepție românească a interioarelor coloanelor, prin care se prelină realizarea unor economii anuale de cca. 100 000 tcc ș.a. Totodată, pentru îngrășămintă complexe, prin perfecționarea proceselor tehnologice la instalațiile de fabricație prin atac nitric se va obține anual o reducere a consumului cu 50 000 t combustibil convențional, prin inhibarea descompunerii enzimatică a ureei în sol și legarea azotului de amoniu cca. 250 000 tcc/an, concomitent cu reducerea poluării apelor freatice cu ioni nitrici ș.a. ;

● **valorificarea superioară a resurselor energetice existente la noi în țară** prin materializarea lor în produse de valori tot mai mari, cu grad înalt de prelucrare, care să încorporeze cît mai multă inteligență tehnică și cît mai puțină substanță energetică brută. Va avea astfel loc, din acest punct de vedere, o concentrare a forțelor spre sectorul care asigură cea mai mare valorificare a resurselor disponibile, cum sînt cele privind prelucrarea țițeiului și a gazului metan, a sării și a mineureurilor, ramurile producătoare de medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, cosmetice, produse de înaltă puritate destinate industriei electronice și tehnicii de calcul ș.a. ;

● **realizarea unor noi surse de energie.** În cadrul ICECHIM, prin Centrul de chimie fizică, au fost inițiate cercetări privind :

— realizarea unor sisteme de stocare a energiei termice (solare) pe bază de săruri topite ; s-a realizat chiar un model de stocare pentru temperaturi sub 100°C, care se experimentează la încălzitul locuințelor, iar în acest an este în curs de fabricare un model de stocare pentru temperaturi cuprinse între 400—600°C necesare viitoarelor termocentrale solare și motoarelor termice ;

— conversia energiei solare în energie electrică și chimică, prin realizarea în laborator a unui model de pilă fotogalvanic ;

— obținerea hidrogenului energetic cu consum scăzută de energie electrică prin fotoliza și fotoelectroliza apei cu ajutorul luminii solare, prin metoda criogenică din gazele naturale de la rafinărie, prin cicluri termice ș.a. ;

— realizarea de noi surse electrochimice ca pile de combustie cu metanol, pile cu hidrazidă și apă oxigenată, baterii de mare capacitate pe bază de săruri topite, diferite tipuri noi de acumulatori ș.a. Sursele noi electrochimice vor permite obținerea unei densități de curent electric de cca. 15—20 ori mai mare ca la sursele tradiționale (acumulatori cu Pb).

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, existența unor asemenea preocupări nu poate asigura de la sine economia de energie scontată. O condiție esențială pentru atingerea acestui obiectiv este scurtarea ciclului cercetare-proiectare-produție, implementarea operativă a progresului tehnic în procesele de fabricație. Deși unitățile Institutului central de chimie au urmărit permanent realizarea acestui obiectiv pentru o serie de cercetări, obținîndu-se în numeroase situații scurtări considerabile ale perioadelor de asimilare, totuși intervalul dintre începerea și aplicarea lor în producție continuă să fie în anumite cazuri destul de lung față de necesitățile deosebit de actuale de a economisi acum, masiv, energia. Pentru scurtarea duratei ciclurilor de asimilare a noilor tehnologii care determină reducerea consumurilor energetice se are în

vedere aplicarea consecventă a unui complex de măsuri printre care :

1 Îmbunătățirea organizării potențialului de cercetare. Desigur, pînă acum s-au obținut multe rezultate foarte bune prin specializarea și profilarea unităților de cercetare, prin organizarea pe această bază a Centrului de cercetări mase plastice, a Institutului de cercetări pesticide, a Centrului de cercetări coloranți, a Institutului de cercetări și proiectări pentru combaterea poluării apelor ș.a. În continuare însă, Institutul central își propune profilarea și specializarea pe domeniul și la unele laboratoare de cercetări în cadrul combinatelor chimice.

2 Perfecționarea continuă a sistemului de urmărire și de îndrumare a activității de proiectare atît în institutele tehnologice de cercetare-proiectare, cît și în cele de proiectare. Se urmărește intensificarea preocupărilor pentru ca alegerea tematicii de cercetare în cadrul fiecărui profil de specialitate să fie în și mai mare măsură bazată pe prognoză, pe balanța de consum intern import-export de produse, pe eliminarea importului de produse cu costuri ridicate și de valoare mare, pe îmbunătățirea tehnologiilor — în sensul reducerii consumului energetic — ce urmează să fie aplicate în cadrul noilor investiții ale chimiei.

3 Dezvoltarea în continuare a bazei materiale a cercetării astfel încît această activitate să se desfășoare cu mijloace tot mai moderne de investigații realizate cu forțe proprii. Este vorba de extinderea construcției aparaturii analitice, a micropiloților și a piloților universali, de amplificarea activității de cercetare în instalații miniaturizate și perfect. automatizate.

4 O cercetare bună se reflectă însă nu numai în indicatorii economici buni ai proiectelor, ci în intrarea în funcțiune a instalațiilor industriale și atingerea capacităților proiectate, la termen, fără greutăți. Iată de ce ne preocupăm, în tot mai mare măsură, sporirea sprîjinului acordat de către cercetare în fazele de materializare a prevederilor din documentații, urmărirea atentă, continuă, a tehnologiilor elaborate și după omologare, printr-o activitate mai strînsă, în toate cazurile, a cadrelor din cercetare cu proiectanții și cu beneficiarii, pînă la atingerea indicatorilor prevăzuți. Pentru institutul nostru de cercetare, pentru cel ce a elaborat o tehnologie, activitatea nu s-a terminat cînd a predat lucrarea, ci este consecvent urmărită realizarea integrală a prevederilor din proiecte, a parametrelor stabiliți de cercetare.

ACTIVITATEA de cercetare științifică din cadrul institutului nostru va urmări în continuare elaborarea de noi procedee tehnologice, proiectarea și punerea în funcțiune a unui mare număr de instalații industriale, care să determine reducerea consumurilor de materiale și energie, crearea de înlocuitori cu performanțe ridicate, valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și reducerea importurilor, asigurarea unei eficiențe economice tot mai înalte în întreaga industrie chimică. În acest fel cercetarea din chimie își va aduce în continuare o contribuție deosebit de valoroasă la realizarea marilor sarcini ale actualului cincinal al revoluției tehnico-științifice din țara noastră, la realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Aurel GROAPA
director tehnic al Institutului
central de chimie

ACȚIUNE „R.E.”

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratelor de execuție,
a creșterii eficienței investițiilor —

CONCENTRAREA fronturilor de lucru în investiții, așa cum am arătat într-un număr precedent al revistei, creează premise certe pentru scurtarea duratelor de execuție a lucrărilor, respectarea termenelor de punere în funcțiune și de realizare a parametrilor proiectați, ceea ce înseamnă pentru economia națională producții și acumulări suplimentare, recuperarea în termene scurte a fondurilor avansate pentru realizarea investiției. În acest număr prezentăm o analiză — asupra cauzelor amplificării, în unele cazuri, a fronturilor de lucru — menită să sugereze direcții de acțiune în vederea restrîngerii lor.

Asigurarea mai operativă a documentațiilor de execuție

ASUPRA DIMENSIUNII fronturilor de lucru acționează o multitudine de factori. Din analiza acestora rezultă că **dispersarea forțelor și existența în execuție simultană a unui număr de obiective mai mare decît cel stabilit** — care apare fie datorită imobilizării utilajelor de construcții și a forței de muncă pe șantiere peste durata planificată, fie prin atacarea într-o perioadă dată a unui număr mai mare de noi fronturi de lucru decît cel prevăzut — **este generată, în principal, de nepregătirea temeinică a investițiilor.**

În acest sens multe probleme apar datorită **neasigurării din vreme a noilor investiții cu documentația tehnico-economică și de execuție necesară.** Dacă examinăm situația asigurării cu documentații tehnico-economice pentru lucrările noi prevăzute să înceapă în acest an, se constată că, dacă prin eforturile comune ale proiectanților, beneficiarilor și organelor de avizare, în numeroase ca-

zuri documentațiile au fost asigurate în termenele stabilite, au existat totuși și capacități noi a căror durată de execuție a avut de suferit din această cauză. Pentru investițiile noi ale unor beneficiari din cadrul Ministerului Turismului, de exemplu, la începutul lunii mai a.c. nu erau asigurate, deși termenul expirase, numeroase documentații tehnico-economice (pentru 33 obiective), ele aflîndu-se în diverse stadii de elaborare, avizare și aprobare. La rîndul lor beneficiarii din Ministerul Industriei Ușoare nu asiguraseră încă la acea dată documentațiile pentru un număr de 21 de obiective importante.

Adîncind analiza, trebuie arătat că, la rîndul lor, întîrzierile în elaborarea documentațiilor au fost determinate, de multe ori, de :

- necunoașterea elementelor necesare proiectării, datorită neprecizării și neclarificării din timp de către titularii și beneficiarii de investiții a unor probleme legate de utilajele și tehnologiile ce vor fi folosite de noua capacitate ;

- insuficienta fundamentare economică a STE-urilor unor in-

vestiții — ceea ce implică ulterior refaceri, completări și îmbunătățiri ale documentațiilor tehnico-economice. Este important să arătăm că, din această cauză, numai în perioada 1976—1978 organele de avizare a documentațiilor tehnico-economice au redus valoarea investițiilor propuse de beneficiari cu 44,7 miliarde lei, iar în numeroase cazuri a fost nevoie să se aducă îmbunătățiri la indicatorii de eficiență prevăzuți în proiecte.

La întîrzierile în execuția unor investiții sau la lărgirea ineficientă a fronturilor de lucru contribuie și începerea acestora în condiții derogatorii, fără existența tuturor proiectelor de execuție care să înglobeze studiile și analizele absolut necesare desfășurării lucrărilor conform prevederilor din grafice. În acest fel, de la „rațiunea” că prin începerea în condiții derogatorii se asigură o reducere a termenelor de punere în funcțiune — pe parcursul execuției — se ajunge de fapt la efectul contrar : depășirea acestora. Iată un exemplu edificator : se știe că cunoașterea temeinică a terenului este esențială pentru ritmul în

care se execută fundațiile și nivelurile subterane. Și, totuși, urmărindu-se deschiderea finanțării se mai încep săpături de fundații doar pe baza unor sumare sondaje prealabile. Ca urmare, după ce lucrările au fost începute, apar de multe ori situații neprevăzute, diferite de „intuiția” constructorilor, a căror soluționare determină decalaje de timp față de planificare, imposibile de evitat ori compensat ulterior, cu prețul folosirii unor tehnici de lucru costisitoare, cum ar fi procedeele de înfigere a piloților prin vibrări, stabilizarea terenului, executarea pereților turnați ș.a.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri este necesar ca problema asigurării documentației să fie tratată cu mai multă consecvență și răspundere de către toți factorii implicați: beneficiarii să analizeze mai temeinic, pe baza unor studii aprofundate de marketing și prognoză, oportunitățile și tehnologiile noului obiectiv și, pe această bază, să comande din vreme proiectele, iar constructorii să nu mai accepte începerea lucrărilor la capacitățile care nu au asigurate în totalitate documentațiile tehnice și de creație necesare.

Utilajele tehnologice — asigurate în concordanță cu cerințele de construcții-montaj

DEPĂȘIRI ale duratelor planificate de execuție, creșterea numărului de capacități aflate concomitent în execuție sau trecerea la atacarea unor noi fronturi de lucru — pentru a nu ține nefolosite utilajele și forța de muncă — chiar dacă noile lucrări nu au asigurate toate condițiile necesare, sînt determinate și de stagnările care apar pe unele șantiere din cauza **neasigurării la vreme a utilajelor tehnologice necesare, în conformitate cu prevederile din documentații.** Pentru că atenția beneficiarilor nu se concentrează întotdeauna din vreme pe lansarea la timp a comenzilor către furnizori și pe stabilirea termenelor de livrare în strictă corelare cu stadiile fizice de execuție a lucrărilor de construcții și de asigurare a fronturilor de montaj. Iată, de ce, pentru restrîngerea fronturilor de lucru trebuie să se țină seama cu mai multă grijă de faptul că, de

multe ori, utilajele necesare noilor obiective au caracter de unicat, ceea ce impune o pregătire complexă a fabricației la producător și, de aceea, pentru a exista certitudinea livrării lor la vreme, comenzile se cer remise furnizorilor chiar cu circa doi ani mai devreme față de data cînd este necesară sosirea lor pe șantiere, în funcție de cerințele montajului.

Utilajele lipsesc uneori de pe șantiere și pentru că mai există practica unor unități beneficiare de a accepta termene de livrare care nu coincid cu data punerii în funcțiune a obiectivului sau, și mai grav, ulterioare termenelor de dare în exploatare. La întreprinderea „Victoria”-Călan, de exemplu, pentru patru turboagregate — utilaje de bază care condiționează punerea în funcțiune a unei importante capacități de producție de semicocs cu termen expirat în luna martie 1979 — prin contractul încheiat cu Întreprinderea de mașini grele București, beneficiarul a acceptat livrarea acestora abia în trim. IV a.c. Din păcate, situații asemănătoare se pot întîlni în acest an și la alte capacități, cum ar fi cele de la Întreprinderea de rulmenți grei Ploiești, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița ș.a.

Trebuie arătat însă că efecte negative creează **acțiunea în sens invers a unor beneficiari de investiții, de a solicita sau accepta de la furnizorii de utilaje termene de livrare situate cu luni de zile înainte de începerea montajului,** situație care, pe lîngă faptul că lipsește pe furnizori de posibilitatea de a executa alte comenzi de utilaje și instalatii pentru obiective cu termene mai apropiate de dare în exploatare, duce și la imobilizarea cu anticipație a fondurilor de investiții, la creșterea costului investițiilor datorită cheltuielilor suplimentare ocazionate de depozitarea și conservarea mașinilor și instalațiilor tehnologice pe șantiere. La Întreprinderea de biosinteză Calafat, de exemplu, o serie de utilaje în valoare de 22,9 mil. lei au fost aduse din import încă din anul 1977, deși nu aveau condiții pentru a fi montate decît în anul 1979; pentru trîgătoria de bare din cadrul Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, cuptorul cu dublu vacuum necesar tratamentelor termice, în valoare de 9,1 mil. lei

— deși conform contractului trebuia livrat în iunie 1978 — a fost adus pe șantier încă din anul 1977, fără a fi montat nici în prezent.

Un asemenea mod de a acționa prezintă riscuri considerabile dacă luăm în considerare faptul că utilajele respective ar putea să devină neutilizabile pentru obiectivul în cauză dacă în cursul execuției lucrărilor — ca urmare a unor reconsiderări impuse de progresul tehnic — se schimbă soluțiile tehnologice sau chiar profilul unor secții pentru care au fost aduse. Iată un singur exemplu. La Combinatul siderurgic Galați pentru laminorul de benzi la rece nr. 2 au fost achiziționate din import în anul 1978 trei foarfeci volante și trei mașini de îndreptat în valoare totală de 21.7 mil. lei care, ulterior, au fost declarate disponibile, ca urmare a unor modificări tehnice intervenite în dezvoltarea laminorului. Aceste utilaje vor putea fi puse în circuitul productiv la o altă investiție, dar mult mai tîrziu.

Apare clar că livrarea în devans a unor utilaje și instalații este indicată atunci cînd există condiții create pe șantiere de a fi montate și instalate în termene scurte, iar producția suplimentară obținută să aibă desfacerea asigurată; ea nu poate fi însă acceptată în nici un caz dacă nu concordă cu necesitățile de construcții-montaj.

Pentru concentrarea fronturilor de lucru o mare răspundere le revine beneficiarilor de investiții și în ce privește recepția utilajelor ce le achiziționează atît de la furnizorii din țară cît și din străinătate pentru a asigura o calitate corespunzătoare acestora și a nu se întîrzia darea lor în exploatare pe motiv că prezintă neconcordanțe constructive sau de funcționare cu prevederile din documentații. Pentru că asemenea situații cer perioade îndelungate de înlocuiri de subsamblă, restestări, uneori chiar returnări la furnizorii de utilaje, cu efecte directe asupra lungirii duratelor de execuție a lucrărilor peste termenul planificat. Așa a fost cazul la unele noi capacități din cadrul unității de prelucrare a maselor plastice Focșani, Combinatul petrochimic Borzești, Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău, Uzinei de valorifi-

care a cenușilor de pirită Tr. Măgurele, Combinatului de oțeluri speciale Tirgoviște ș.a.

Ritm mai alert în desfășurarea lucrărilor de construcții

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, și organizațiile de construcții au contribuția lor la dispersarea fronturilor de lucru. În primele luni ale acestui an există organizații de construcții care, pe unele șantiere, îndeosebi la obiective de valori mai mici, după ce au deschis front de lucru și au început execuția lucrărilor, au continuat activitatea în ritm lent. Dintr-o analiză efectuată la un număr de 125 de obiective noi de investiții, cu durate de până la 24 luni, începute în ultimii ani, a rezultat că, la un număr de 59 lucrări, realizările în primele 12 luni de execuție au fost sub 20% din valoarea totală a investiției.

Explicația constă în faptul că, de multe ori, constructorul este interesat, în primul rînd, în începerea lucrărilor și deschiderea pe această bază a finanțării și ca atare nu se organizează de așa natură ca să poată susține, de la în-

ceput, un ritm alert de execuție. Pe de altă parte, investițiile mai mici sînt tratate cu mai puțină atenție de către unele organizații de construcții, fiind începute în condiții derogatorii, fără a avea organizarea de șantier sau pregătirea fronturilor de lucru bine puse la punct; la aceasta se adaugă și practica transferului de forță de muncă la alte obiective mai mari, prioritare într-o anumite perioadă. Desigur, concentrarea fronturilor de lucru pe obiectivele principale este o necesitate de primă mărime. Totuși, acolo unde realizarea unor capacități mai mari apare înscrisă în plan, ca o cerință obiectivă, execuția ritmică și finalizarea lor la termen trebuie tratată cu o responsabilitate sporită, deoarece altfel frontul de lucru se menține mai mare față de prevederi, forțele constructorului se dispersează, iar pe respectivele șantiere utilajele de construcții nu sînt utilizate intensiv, cu consecințe asupra creșterii costului lucrărilor de construcții.

Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere se impune cu deosebire acuitate și deoarece neexecu-

tarea lucrărilor de construcții în termenele stabilite dereglează un șir întreg de alte activități și, în primul rînd, se creează stocuri mari de utilaje și instalații tehnologice care stau imobilizate pe perioade mari (unele din ele fără o depozitare și conservare corespunzătoare, ceea ce poate duce la degradarea lor). Din cauzele amintite la instalația pentru fire celulozice tip mătase de la întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil“-București, stocul de utilaje existent pe șantier nepredat la montaj, a crescut de la circa 140 milioane lei la 31 martie a.c. la peste 180 milioane lei la începutul lunii mai a.c.

Toate acestea reprezintă, credem, suficiente argumente în sprijinul ideii că înlăturarea operativă și consecventă a tuturor neajunsurilor se impune ca o sarcină de prim ordin a tuturor factorilor implicați în desfășurarea procesului investițional, ca soluții de scurtare a duratelor de execuție a noilor obiective, de concentrare a forțelor pe obiectivele principale.

dr. Alexandru OLTEANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează normele de consum de combustibil și energie electrică ?

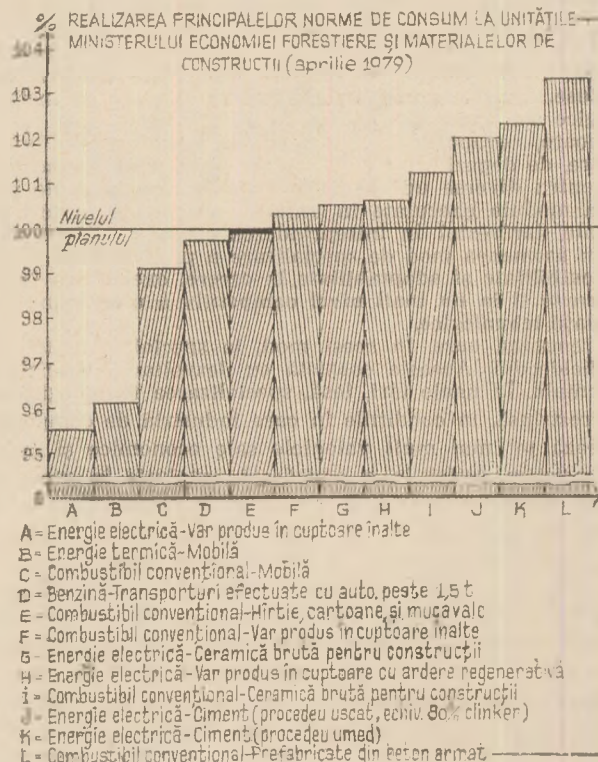
ÎN LUNA APRILIE 1979 întreprinderile din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au obținut însemnate economii de combustibil și energie electrică la realizarea unor produse: celuloză și semiceluloză (95 tone combustibil convențional și 13 MWh energie electrică), mobilă (220 tone combustibil convențional și 1100 MWh energie electrică), hirtie, cartoane și mucavale (24 tone combustibil convențional și 8 MWh energie electrică) ș.a.

Alături de aceste realizări, au fost cazuri cînd normele de consum au fost depășite, fiind utilizate cantități suplimentare de energie termică, gaze, păcură, cărbuni, combustibil lichid ușor etc. Un asemenea exemplu îl avem la producția de ceramică brută pentru construcții, la care depășirea normei de consum de combustibili (1,2%) a dus la majorarea consumului cu peste 3000 tone combustibil convențional. O altă normă de consum a cărei depășire (3,3%) a generat folosirea de cantități suplimentare de combustibili este cea de la producția de prefabricate din beton armat, la care s-au consumat în plus 355 tone combustibil convențional. Printre

unitățile care nu au respectat normele de consum planificate se numără întreprinderile de materiale de construcții de la Călărăși, Oradea, Iași, Satu Mare.

O depășire substanțială de energie electrică (peste 2700 MWh) s-a înregistrat la producția de ciment. Aceste depășiri se localizează pe liniile tehnologice de la întreprinderile Hoghiz și Deva (datorită neatingerii parametrilor proiectați), de la Tașca (aflată în perioada probelor tehnologice), precum și la liniile de la Bicz și Turda.

Normele de consum specifice de combustibil înscrise în plan sînt pe deplin realizabile dacă se vor valorifica o serie de rezerve existente în fiecare unitate și loc de muncă: asigurarea izolațiilor termice necesare la toate instalațiile, întretinerea arzătoarelor în stare normală de funcționare, respectarea temperaturilor de încălzire, creșterea gradului de recuperare a gazelor arse ș.a., iar la energia electrică: încărcarea utilajelor la capacitatea nominală, eliminarea mersului în gol al instalațiilor, raționalizarea distribuției energiei electrice, utilizarea economică a aerului comprimat ș.a.

Realizarea principalelor norme de consum la unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (aprilie 1979)

Piloni ai creșterii eficienței

IMPERATIVE ALE LĂRGIRII CADRULUI TIPIZĂRII ȘI ADÎNCIRII SPECIALIZĂRII PRODUCȚIEI

EXIGENȚELE crescînde ale economiei în ceea ce privește mai ales ridicarea eficienței economice aduc în actualitate și în cazul tipizării și specializării producției, problema găsirii de noi variante, mai raționale, capabile să pună în valoare marile rezerve în ridicarea productivității muncii, în economisirea materiei prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice. Prin analiza de față dorim să supunem atenției unele probleme și direcții de acțiune legate de valorificarea mai largă a efectelor tipizării și specializării producției în industria construcțiilor de mașini.

Prioritate specializării pe orizontală, fabricației de componente

PE PLAN MONDIAL, cu ani în urmă, avea prioritate specializarea producției pe specificul tehnologiilor practicate (prin crearea de unități fie pe o singură tehnologie, fie pe tehnologii apropiate — turnătorii de fontă, de oțel, forjare în matrițe sau extruziune etc.); astăzi, orientarea se îndreaptă tot mai mult spre o **specializare organologică** (pe module, componente) sau, cum i se mai spune, **specializarea industriei pe orizontală**. Ce înseamnă de fapt acest lucru ?

În condițiile dezvoltării puternice a industriei constructoare de mașini, a apărut necesitatea, impusă mai ales de diversificarea largă a producției, de a depista noi modalități pentru adaptarea rapidă a produselor la progresul tehnic, la cerințele beneficiarilor și, firește, cu o eficiență cât mai ridicată. Au fost găsite astfel noi căi, care s-au dovedit în practică eficiente, între care și **dezvoltarea producției de componente (module) în serii mari, de complexități diferite** (rulmenți, cutii de viteze pentru transmisii, echipamente hidraulice etc.), **capabile să faciliteze prin combinare realizarea unei game foarte largi de produse**. Așa, de pildă, se știe că în producția de instalații tehnologice sînt cuprinse o serie de utilaje între care : pompe, compresoare, evaporatoare, dozatoare, sortatoare, utilaje de mărunțire, de depozitare etc. O instalație de acest gen se realizează pentru diverse utilaje în prezent în proporție de peste 80% din module executate în unități specializate în țară sau străinătate, iar restul în întreprinderea care execută produsul final. Un asemenea mod de specializare a producției permite o **mare flexibilitate și adaptabilitate la cerere, executarea în termene scurte și la un înalt nivel competitiv a unei game largi de instalații tehnologice**.

S-a renunțat, oare, în acest mod, la specializarea tehnologică? Nicidecum. Aceasta coexistă cu dezvoltarea specializării pe orizontală. În unele țări, însă, specializarea tehnologică este treptat restrînsă, în condițiile în care industria de componente își etalează tot mai mult valențele sale economice și de eficiență. Asistăm astfel la o adevărată revoluție în modul de concepere și realizare a noilor produse în construcția de mașini. În marea majoritate a cazurilor, noile produse au la bază componente utilizate curent în fabricație și numai un număr mic de repere sau ansamble sînt concepute din nou din punct de vedere funcțional sau al unor caracteristici. În asemenea condiții, modernizarea și înnoirea producției au loc în termene foarte scurte (cu 40—60% mai repede decît dacă produsul ar fi făcut total din componente noi), se asigură o mare productivitate a muncii. Totodată, **producția de serie mare permite aplicarea de tehnologii noi, de mare randament, economice, asigurînd reduceri consistente de consumuri de materii prime, combustibil și energie electrică, problemă extrem de importantă**

în asigurarea competitivității desfacerii produselor pe piața internațională.

Ce s-a întreprins în acest sens în industria constructoare de mașini din țara noastră, cum se conturează orientarea specializării fabricației în viitor ?

Constituirea centrelor industriale a creat un nou cadru propice pentru adîncirea specializării fabricației, pentru fructificarea cu mai multă promptitudine și eficiență a avantajelor de largă întindere ale tipizării și specializării producției. Îndeosebi concentrarea, unificarea, adîncirea specializării pe linie tehnologică au permis gruparea fabricației pe familii și grupe de familii de produse apropiate (tractoare, autocamioane, utilaje tehnologice, instalații de foraj, produse electrotehnice și electronice etc.).

Impunîndu-se ca cerințe esențiale în procesul ridicării conținute a eficienței activității economice, tipizarea și specializarea producției au căpătat treptat, pe parcursul anilor, dimensiuni noi, facilitînd la producția de serie mare creșteri accentuate și rapide ale producției și productivității muncii, reducerea consumurilor materiale. Au fost astfel înregistrate progrese atît pe linie de tipizare (numărul produselor tipizate ridicîndu-se la 70), cît și în specializarea pe linie orizontală a producției. **S-a dezvoltat mult, de pildă, producția specializată de module elementare** (întreprinderi de rulmenți, de organe de asamblare, de scule etc.). Unele începuturi bune se conturează și în **specializarea producției pe module unitare**, respectiv în organizarea de unități care să fabrice diverse instalații hidraulice, instalații pneumatice etc. În studiu se află, de asemenea, **specializarea producției de module pentru funcțiuni complexe** (turbine, cazane automate programabile, roboți nedistructivi etc.).

Nivelul atins în dezvoltarea industriei noastre constructoare de mașini, cerințele de diversificare a producției, atît pentru nevoile economiei naționale, cît și pentru export, solicită o adaptare și mai rapidă la progresul tehnic contemporan. Dacă avem în vedere numai necesitatea modernizării și înnoirii producției în ritmul impus de cuceririle tehnico-științifice pe plan mondial, a fabricării de produse cu un consum redus de energie, atît în procesul de realizare, dar mai ales în cel de exploatare, ne putem da seama ce condiții se pun astăzi pentru ca fiecare mașină și utilaj executat să răspundă unor astfel de cerințe. În acest context, se ridică și problema creării unor unități specializate de sine stătătoare, pe principiul componentelor, îndeosebi al modulelor, unitare și pentru funcții complexe, care să acopere cerințele întregii economii, sarcină subliniată de altfel și în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980.

Specializarea pe module a producției are un cîmp foarte larg de aplicare și problemele specifice pe care le ridică solicită analize și studii aprofundate, perfecționarea unor indicatori în așa fel încît să reflecte mai concret raportul dintre specializare, cooperare, eficiența producției. Ce trebuie făcut pentru accelerarea specializării pe orizontală a unor întreprinderi constructoare de mașini din țara noastră — acolo unde aceasta se justifică din punct de vedere tehnico-economic ?

Flexibilitate și adaptabilitate rapidă la progresul tehnic

ÎN PREZENT, există în industria noastră o serie de unități a căror așa-zisă specializare este departe de a fi eficientă, în primul rînd, datorită seriei mici de producție. Totodată, trebuie

spus că la unele centrale industriale s-a accentuat, fără studii de eficiență prealabile, specializarea pe linie tehnologică, cît și integrarea la maximum a producției pentru unele ansamble care se execută, de multă vreme, în unități specializate.

Pornind de la această constatare, **apare necesar ca fiecare acțiune care privește optimizarea raportului între specializare și integrare, pe de o parte, între specializarea tehnologică și cea organologică, pe de altă parte, să fie cît mai bine gîndită, astfel încît opțiunile să aibă la bază criteriul de maximă eficiență, să asigure condiții pentru o adaptabilitate rapidă la progresul tehnic.** În condițiile actuale, lărgirea cadrului tipizării și dezvoltarea specializată a industriei de componente de serie mare răspund unor imperative majore ale industriei noastre constructoare de mașini, legate de diversificarea producției și asimilarea rapidă a unor produse, de sporirea cît mai accentuată a eficienței economice, de acoperirea mai bună a cerințelor interne și ale exportului.

Din sondajele efectuate în rîndul multor specialiști din mari întreprinderi industriale, centrale și ministerul de resort, au rezultat o serie de propuneri și direcții spre care se cer orientate eforturile, ținînd seama de condițiile existente și posibilitățile ce le oferă astfel de acțiuni. Dintre acestea reținem :

● **în direcția tipizării produselor : extinderea acestui proces de la produs și familie de produse, la grupe de produse și familii de produse, care utilizează diferite componente, ansamble sau repere comune.** Bunăoară, o serie de ansamble (motoare, jenți, axe, transmisii, cutii de viteze etc.) sînt comune nu numai pentru producția de tractoare, ci și pentru autocamioane, excavatoare, buldozere, automobile etc. Tipizarea acestora pe grupe de familie, crearea de unități specializate, de sine stătătoare, pentru executarea lor, ar conduce la o concentrare necesară a producției, la satisfacerea mai promptă și diversificată a nevoilor economiei naționale. De asemenea, ar fi necesar ca **institutele de proiectări din toate ramurile economiei care proiectează mașini sau instalații să fie obligate să folosească la noile produse ansamble și repere tipizate după catalogul editat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini ;**

● **în direcția specializării pe componente, module, organizarea de unități specializate de mare serie pentru :**

— **arbori cotiți** pentru diverse utilități. În general, marea majoritate a acestor produse se importă, supunînd economia națională la o cheltuială mare de deșchizi. Această situație ar putea fi evitată dacă s-ar organiza cîteva unități specializate care să execute : arbori cotiți pentru industria de autovehicule; arbori cotiți matrițați cu fibraj individual pentru motoare de 1 000—3 000 CP, arbori cotiți cu fibraj continuu.

— **componente în domeniul transmisiilor mecanice**, cu precădere reductoare de turație. Asemenea ansamble se fabrică într-o serie foarte mare. În componența lor intră și **roțile dințate**. La ora actuală, tipizarea acestora a fost dusă pînă la definirea completă, inclusiv a toleranțelor. **Fabricarea într-o unitate specializată a unei diversități de roți dințate** (în prezent acestea se execută, în condiții costisitoare, în toate unitățile care au nevoie de ele) ar permite promovarea a numeroase tehnologii moderne neutilizate pînă acum în țara noastră — tehnologii care ar facilita, deopotrivă, creșterea accentuată a productivității muncii și valorificarea într-un grad mai înalt a metalului. După calcule estimative rezultă că, în

asemenea condiții, o roată dințată cu diametrul mic ar costa numai 1/3 față de nivelul actual ;

— **organizarea unor unități specializate de sine stătătoare pentru echipamente hidraulice** cu un grad înalt de tipizare, ar permite concentrarea producției de asemenea ansamble, răspîndită în prezent în cadrul unor întreprinderi din 4 centrale industriale. Măsura ar asigura realizarea unor echipamente hidraulice cu grad ridicat de diversificare pentru acoperirea cerințelor întregii economii naționale, producția de mare serie permițînd utilizarea de tehnologii de înalt randament, realizarea unor însemnate economii.

În general, realizarea unor unități specializate pe componente ar permite optimizarea producției prin utilizarea calculatoarelor (dat fiind că seriile de producție sînt mari), tipizarea produselor, asigurarea completă a nevoilor economiei, inclusiv a pieselor de schimb, diversificarea, modernizarea, și înnoirea producției în termene reduse cu pînă la 30—40%.

Problema care se ridică cu acuitate în momentul de față este de a avea un organism care să studieze multiplele și diversele aspecte cu particularitățile lor și de la caz la caz, să elaboreze studii temeinice de oportunitate și eficiență, să poarte răspunderea și să ia decizii în toate cazurile în care opțiunile respective se dovedesc necesare. În acest cadru ar fi posibil ca **Institutului Român de Standardizare**, care urmărește și răspunde de înscrierea produselor în limitele normelor prevăzute de standardele de stat, să i se lărgesc atribuțiile, în sensul de a se ocupa și cu rezolvarea și urmărirea problemelor pe care le ridică unificarea și tipizarea produselor.

Cît privește specializarea producției și, în același timp, cooperarea interuzinală, ar fi util să se studieze posibilitatea ca **Consiliul specializării și cooperării pentru industria constructoare de mașini și metalurgie să intervină în cazurile nerespectării unor măsuri stabilite, de așa natură încît să poată imprima activității respective flexibilitatea și mobilitatea necesare pentru a promova rapid, cu putere de decizie, tot ceea ce este mai nou și mai înaintat în domeniul amintit.**

În același sens ar acționa și desemnarea în cadrul industriei construcțiilor de mașini (cît și în alte ramuri) a unor întreprinderi și institute de cercetare și proiectare, care să aibă responsabilitatea de coordonator pe grupe de produse și astfel de menținere a acestora la nivelul competitivității pe plan mondial ; aceasta ar constitui, de asemenea, o cale care ar conduce la promovarea mai accentuată a tipizării, specializării și cooperării interuzinale.

În condițiile dezvoltării industriei de componente pe unități specializate se ridică și unele probleme legate de stabilirea **prețurilor de livrare** a produselor a căror comensurare trebuie să aibă în vedere și determinarea de nivele de beneficii raționale, care să favorizeze dezvoltarea largă a cooperării interuzinale. (Despre astfel de probleme „Revista economică“ a scris în mai multe rînduri). Acest mod de abordare a problemei ar rezolva multe din impedimentele ce se ivesc astăzi între unitățile specializate și cele beneficiare, cînd, din cauza unor prețuri ridicate la furnizor (ele înglobînd beneficii de 200—300%), întreprinderile finalizatoare au trecut, în numeroase cazuri, la integrarea maximă a producției.

V. BOESCU

Cercetarea științifică și tehnologică

(Urmare din pag. 2)

estare științifică și inginerie tehnologică.

Se știe că, în prezent, veniturile prevăzute în bugetul acestora se compun din contracte, încasări din prestări de servicii și din micro-producția realizată în cadrul atelierelor proprii. La rîndul ei, valoarea contractelor încheiate cu beneficiarii se stabilește pe baza

volumului de cheltuieli determinate prin deviz la care se adaugă automat o cotă de beneficiu de 10%.

Pe baza indicatorilor cuprinși în metodologie ar fi posibil ca, în viitor, la stabilirea valorii contractelor de cercetare să se aibă în vedere și efectele economice care se obțin ca urmare a valorificării cercetărilor în producție. În felul

acesta se creează posibilitatea dimensionării mai bine corelate a veniturilor realizate de institute, implicînd a fondului pentru participarea oamenilor muncii la beneficiu, cu efectele economice ale cercetării aplicate. Se poate asigura astfel și o legătură mai strînsă între cercetători pe de o parte și beneficiari pe de altă parte, fiecare din aceștia fiind stimulați în realizarea unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
AL UNITĂȚILOR ECONOMICE

— ce arată analiza pe bază de bilanț la sfârșitul primului trimestru —

ELABORAREA și definitivarea bugetelor de venituri și cheltuieli de către organele de conducere colectivă din întreprinderi a generat o intensificare a preocupărilor pe linia fundamentării prevederilor înscrise în acestea, dar mai ales pe linia urmăririi și concretizării sarcinilor prevăzute. Acest fenomen a făcut din bugetul de venituri și cheltuieli un instrument de lucru permanent al conducerii unităților.

O cerință fundamentală :
echilibrul între venituri
și cheltuieli

PENTRU a cunoaște modul concret în care au fost realizate prevederile bugetului de venituri și cheltuieli la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării prezentăm în tabelul nr. 1, situația financiară la sfârșitul trimestrului I a.c.

Tabelul nr. 1
în %

	Plan	Realizări	Diferențe
Venituri	100	96,9	-3,1
Cheltuieli	100	101,4	+1,4
Beneficii	100	92,1	-7,9
Credite	100	103,9	+3,9

Obținerea unor venituri sub cele planificate a fost generată de nerealizarea indicatorului producției marfă vândută și încasată cu 3,2% pe centrală, ca urmare a nerealizărilor înregistrate la acest indicator la 5 unități componente, nerealizări superioare depășirilor la celelalte unități. Ca principale cauze care au determinat aceste nerealizări se pot cita: realizarea sub nivelul planificat a planului de producție marfă fabricată (o unitate); depășirea stocurilor planificate de produse finite și facturi neincasate la finele trim. I (4 unități); existența unui important volum de facturi refuzate la plată (5 unități). Toate aceste cauze cu efecte negative puteau fi în parte eliminate prin asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației, asigurarea unei ritmicități uniforme atât pe decade cât și pe lunile trimestrului, fapt ce ar fi permis livrarea și încasarea într-o proporție superioară a stocurilor de produse finite. Livrarea completă atât a componentelor produselor, cât mai ales a documentației aferente produselor ar fi redus volumul refuzurilor la plată. Aceste cauze, care în majoritate sînt de ordin subiectiv, au făcut obiectul unor analize distincte în cadrul analizei pe bază de bilanț, cu

care ocazie au fost stabilite și măsurile necesare.

Alături de nerealizarea producției marfă vândută și încasată, depășirea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă (la 5 unități) și înregistrarea unui volum important de cheltuieli neeconomice la 6 unități au făcut ca nivelul beneficiilor realizate să se situeze cu 7,9% sub cel planificat (realizat 92,1%). Înregistrarea unor cheltuieli la 1000 lei producție marfă superioare celor planificate cu 1,4% cumulat pe centrală se explică prin depășirile înregistrate la 4 unități subordonate. Aceste depășiri privesc în principal: întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuielile generale ale secției și ale întreprinderii, cheltuieli cu materii prime și semifabricate, și se explică prin înregistrarea unor modificări în structura producției realizată față de cea planificată.

Depășirea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, deși indicatorul producției marfă fabricată pe centrală a fost realizat și depășit cu 1,2%, este rezultatul unor influențe generate de o serie de fenomene atât cu efect pozitiv cât și negativ, cum ar fi:

— nerealizarea unor prevederi din planul sortimental (echipament hidraulic, pompe centrifugale, mașini-unelte de prelucrat metal prin așchiere, utilaj tehnologic pentru industria chimică etc.);

— neutilizarea fondului de timp disponibil planificat prin înregistrarea unui important volum de om-ore nelucrate (4,6%), pe seama absențelor nemotivate (1%), învoierilor și concediilor fără plată (0,6%), concedii de boală și program redus (2,5%) etc.;

— nerealizarea coeficientului de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor cu 4,2%;

— realizarea normelor de consum, care în trim. I pe centrală a permis o valorificare superioară a metalului concretizată în obținerea unui coeficient de utilizare a metalului de 0,816 față de 0,78 cât a fost planificat;

— realizarea planului de asimilare a produselor noi în proporție de 101,1%, concomitent cu depășirea prevederilor de introducere în producție a procedurilor tehnologice noi (246,3%).

Rezultatele pozitive din activitatea unităților nu au reușit să compenseze efectele negative; raportul dintre munca vie și cea materializată a crescut în favoarea acesteia din urmă cu 0,7%, prin încorporarea în produsele executate a unor valori materiale superioare celor avute în vedere (fenomen reflectat și de depășirea cheltuielilor materiale), fapt ce a făcut să crească ponderea materiei prime în cadrul cheltuielilor de producție de la 41,5% la 42,9%.

La toate aceste minusuri din activitatea unităților centralei se adaugă și cele generate de faptul că un important număr de obiective înscrise în programele de măsuri elaborate cu ocazia fundamentării indicatorilor nu au fost realizate în totalitate, ceea ce a făcut ca eficiența economică obținută să fie cu 37,2% mai redusă.

Avînd în vedere importanța deosebită a realizării eficienței înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli, credem că în luarea deciziei de modificare a structurii producției planificate în faza de realizare, conducerea unităților, pe lângă criteriile cantitative și de acoperire a capacităților de producție, trebuie să aibă în vedere și realizarea criteriului de eficiență al perioadei (an, trimestru) concretizat în cheltuielile la 1000 lei producție, rentabilitate. Acest lucru este necesar deoarece din practica de pînă în prezent minusurile ce au rezultat la capitolul eficiență din schimbarea structurii producției sînt compensate de eventualele depășiri de plan de producție sau numai explicate ca atare. O asemenea practică, după părerea noastră, eludează principiile pe baza cărora s-a stabilit nivelul de eficiență (care are la bază un anumit consum de materii prime, energie etc.), cât și o serie de priorități legate de asigurarea unui anumit nivel de acumulări.

În perioada analizată unitățile centralei au folosit credite în volum superior celor planificate cu 3,9%, ca urmare în special a înregistrării de credite nerambursate în termen și a unor credite pentru refacerea capacității de plată echivalente cu 10% din creditele planificate. Aceste fenomene au ca explicație în principal noajunsurile existente în activitatea unităților pe linia aprovizionării tehnico-materiale, a realizării producției și desfacerii acesteia.

Prioritate vărsămintelor
căt re bugetul statului

IMPORTANTE probleme se ridică în legătură cu planificarea și urmărirea pe de o parte a vărsămintelor către bugetul de stat, iar pe de altă parte cu constituirea și urmărirea fondurilor proprii.

Analiza acestora s-a făcut la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării pe baza datelor de mai jos cu care ocazie au rezultat o serie de concluzii.

Datele tabelului nr. 2 arată că deși prelevarea din valoarea producției nete se calculează prin aplicarea unei cote procentuale asupra producției nete determinate, cu recalculare cumulată de

Fașelul nr. 2
în %

Explicație	Plan	Realizări	Diferențe
Prelevări pentru societate din valoarea producției nete	100	99	-1
Vărsăminte la buget din beneficiu	100	97	-3
Fondul de dezvoltare economică			
— venituri	100	111,7	+11,7
— cheltuieli	100	111,7	+11,7
Fondul mijloacelor circulante			
— venituri	100	111,5	+11,5
— cheltuieli	100	111,5	+11,5
Fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social			
— venituri	100	78,3	-21,7
— cheltuieli	100	78,3	-21,7
Fondul pentru acțiuni sociale			
— venituri	100	55,0	-45,0
— cheltuieli	100	55,0	-45,0
Fondul pentru cercetarea științifică, dezvoltări tehnologice și introducerea progresului tehnic			
— venituri	100	105,9	+5,9
— cheltuieli	100	105,9	+5,9
Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii			
— venituri	—	—	—
— cheltuieli	—	—	—

la începutul anului pe baza producției nete realizată (indicator realizat în proporție de 100,5% pe centrală), totuși prelevarea pentru societate din valoarea producției nete s-a realizat în proporție de 99%. La acest fenomen au contribuit în mod negativ 5 unități, din care 3 unități care au prelevat la bugetul statului sume reprezentând prelevări pentru societate din valoarea producției nete sub cele planificate, deși au depășit planul la indicatorul producției nete, iar 2 unități prin virarea numai a sumelor planificate și nu în funcție de nivelul realizării producției nete, producție realizată cu depășire.

Vărsămintele la buget din beneficiu au fost realizate cu un minus de 3% deoarece unele unități ale centralei nu au virat întreaga sumă planificată ca vărsăminte din beneficiu, deși această obligație există și în cazul nerealizării beneficiului planificat, ca prioritate, în limita beneficiilor realizate. Nivelul beneficiului realizat asigură această posibilitate, deoarece era superior vărsămintelor de efectuat.

Analiza fondurilor constituite a permis reliefaarea a o serie de concluzii și anume:

● Veniturile pentru fondul de dezvoltare economică s-au realizat în proporție de 111,7% pe total centrală, ca urmare a depășirii realizărilor la partea de prelevări din amortizarea fondurilor fixe pentru fondul de dezvoltare economică cu 15,8% și înregistrării unor venituri neplanificate din alte resurse pentru finanțarea investițiilor, fenomene ce au compensat nerealizarea de 7,1% înregistrată la prelevări din beneficii pentru acest fond. **După părerea noastră o asemenea situație nu poate fi acceptată**, deoarece depășirea fondului de dezvoltare economică al unităților, dimensionat pentru acoperirea unor anumite necesități, poate să aibă loc numai prin realizarea unor beneficii peste plan și a folosirii creditelor și nu a unor amortizări suplimentare celor avute în vedere.

● Fondul mijloacelor circulante a

fost realizat la partea de venituri în proporție de 111,5%, asigurând prin aceasta acoperirea cheltuielilor. Folosirea unor surse cum ar fi: credite nerambursate la scadență sau pentru refacerea capacității de plată și a resurselor asimilate fondului propriu pentru mijloacele circulante nu reflectă o preocupare pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Legat de acest fapt **credem că folosirea fără restricție a resurselor asimilate fondului propriu pentru mijloace circulante (pasive stabile) ca venituri în constituirea acestui fond nu constituie o rezolvare economică** deoarece folosirea pentru acoperire a pasivelor stabile la un moment dat (finele trimestrului) și nu ca o medie a lor deformează realitatea, stimulând în același timp unitățile în încetinirea decontărilor. De altfel acest fenomen este reliefat și de creșterea ponderii acestor resurse în acoperirea (constituirea) mijloacelor circulante de la 10,5% (cit a fost planificat) la 18,3%, prin creșterea lor în faza de realizare cu 92,9%. Un alt aspect al acestei probleme îl constituie faptul că prin aceasta se acoperă financiar imobilizările ce se creează în activitatea unităților. Astfel, deși fondul mijloacelor circulante la 31.III.1979 avea veniturile egale cu cheltuielile, totuși în activitatea unităților subordonate se găseau imobilizări de fonduri care reprezentau 10,6% din întreg fondul realizat la finele trim. I, fenomen acoperit în proporție de 97,5% numai de creșterea cu 92,9% a pasivelor stabile.

Față de această situație credem că se impun măsuri care să oprească tendința de creștere a acestor resurse **prin calcularea și luarea în calcul ca sursă de finanțare numai a acelor pasive care sînt cu adevărat stabile** (generate de fenomene obiective) și nu a celor care se creează din motive subiective: în

Alexandru BRAN

(Continuare în pag. 16)

Un experiment privind perfecționarea sistemului de calculare și urmărire a cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă

DUPA CUM ESTE CUNOSCUT, determinarea corectă a volumului producției nete, de care depinde calcularea și plata fondului de retribuție a personalului muncitor, este în strinsă legătură cu metoda de calculare a nivelului cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă.

În articolul „Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete”, publicat în nr. 9 din 2 martie a.c. al „Revistei economice”, s-a prezentat o nouă metodă de calculare a cheltuielilor materiale la 1000 de lei producție marfă, pe care specialiștii de la întreprinderea bucureșteană „Timpuri Noi” au denumit-o „metoda creditului conturilor de producție pe articole de calculație”. Cu ajutorul acestei metode se poate reda, pe cale directă, volumul cheltuielilor cu munca vie și al cheltuielilor materiale, creindu-se posibilitatea înstituirii unor conturi de colectare a cheltuielilor de producție, separat pentru cheltuielile cu munca vie și separat pentru cheltuielile materiale. Metoda propusă asigură concomitent determinarea corectă a producției nete, indicator care condiționează calcularea și plata fondului de retribuție a personalului muncitor.

În urma demersurilor făcute de redacție, Direcția finanțe-prețuri din Ministerul Construcțiilor de Mașini, cu avizul favorabil al Direcției normării, metodologiei și îndrumării contabile din Ministerul Finanțelor, a aprobat experimentarea acestei metode pe timp de 6 luni la întreprinderea „Timpuri Noi” — București, urmînd ca în jurul datei de 15 decembrie a.c. specialiștii din această unitate să prezinte o documentație completă în vederea aprecierii oportunității generalizării metodei susmenționate în întreaga ramură a construcțiilor de mașini.

În scopul perfecționării acestei metode „Revista economică” invită specialiștii din unitățile economice — care au propunerii și sugestii de formulat — să se adreseze redacției pe puncte de vedere proprii, care vor fi publicate în cadrul rubricii noastre „Mecanismul economic financiar: funcționalitate-eficiență”. Propunerile valoroase vor fi aduse operativ la cunoștința specialiștilor de la întreprinderea „Timpuri Noi” pentru a fi eventual verificate în practică, cu avizul organelor în drept, în perioada celor șase luni de experimentare și introduse în documentația ce se va înainta organelor de decizie. Totodată, pot fi expuse pe larg, în vederea publicării la rubrica amintită sau la cea de „Conducere-organizare” și alte metode care pot fi folosite în unitățile economice pentru urmărirea, și calcularea indicatorului „cheltuieli materiale la 1000 de lei producție marfă” sau altor indicatori.

M. I.

CĂI DE CREȘTERE INTENSIVĂ A EXPORTURILOR DE PRODUSE AGROALIMENTARE

AGRICULTURA, ramură de bază a complexului economic național, încadrându-se în dinamismul general al economiei românești, își va accelera în următorii ani procesul de dezvoltare intensivă, în vederea satisfacerii în cât mai bune condiții a cerințelor de consum ale populației, a nevoilor de materii prime ale industriei.

Așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a partidului, în perioada 1981—1985, agricultura va cunoaște o mare productivitate în sectorul vegetal și animal, la nivelul celor mai avansate rezultate din lume. Se va urmări accentuarea procesului de dezvoltare intensivă, prin lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, valorificarea mai bună a potențialului de care dispune această ramură, ca și satisfacerea în măsură sporită a cerințelor consumatorilor.

Preocuparea pentru valorificarea superioară pe piața externă a produselor agroalimentare s-a materializat, în ultimii ani, în evoluția favorabilă a structurii exportului, cel de produse alimentare prelucrate cunoscând o creștere permanentă, atât relativă cât și absolută, în detrimentul exportului de materii prime agricole (vezi tabelul).

	(mil. lei)					
	val.	%	val.	%	val.	%
Total export	4 302,2	100	26 546,9	100	34 893,5	100
Total export produse agroalimentare	911,6	21,19	4 339,6	16,35	6 586,7	18,89
Animale vii	0,3	0,03	4,9	0,11	11,0	0,16
Materii prime pentru industria alimentară	403,1	44,22	1 512,8	34,86	2 052,4	31,16
Produse alimentare	508,2	55,75	2 821,8	65,03	4 523,3	69,68

Pentru asigurarea creșterii eficienței exportului de produse agroalimentare, măsurile vizînd mecanizarea integrală a procesului de producție, chimizarea complexă, extinderea suprafețelor irigate, modernizarea industriei alimentare vor trebui conjugate cu promovarea unui comerț exterior modern, la nivelul exigențelor pieței internaționale, bazat pe studii complexe și pertinente de marketing, care să contribuie la o atîenare calitativ superioară a exportului românesc de produse agroalimentare în comerțul internațional.

Strategia produselor de marcă

COMERȚUL INTERNAȚIONAL cu produse agricole și alimentare se dezvoltă constant, fapt determinat de creșterea demografică, a nivelului de trai, de evoluția gustului consumatorilor — influențat, la rîndul său, de gradul de informare a acestora cu privire la calitatea produselor oferite, a modalității de consum. În calitate de producători-exportatori, interesul nostru de a spori eficiența exportului propriu își găsește corespondent pe piața internațională în dorința consumatorilor de a cumpăra produse de bună calitate, la prețuri competitive.

Creșterea intensivă a exportului de produse agroalimentare presupune elaborarea de programe de marketing care să fundamenteze reorientarea structurală a nomenclatorului de export, lansarea pe noi piețe potențiale (în special mari consumatoare), care să asigure o desfacere de durată a produselor agroalimentare și înlocuirea treptată a produselor care nu asigură o valorificare corespunzătoare pe piața externă a materiilor prime, energiei și forței de muncă încorporate, mărind aportul agriculturii și industrializării produselor agricole la realizarea unei balanțe comerciale și de plăți externe echilibrate. Vor trebui să se prevadă măsuri complexe care să țină seama simultan de toate elementele de marketing (piață, produs, preț, distribuție și promovare), de folosirea eficientă și judicioasă a tuturor resurselor de care dispun întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export.

Practica de marketing, în domeniu, demonstrează că piața

nu trebuie abordată numai global, ci trebuie analizată în detaliu, stabilindu-se capacitatea prezentă și viitoare de absorbție, evaluîndu-se limitele piețelor de desfacere. Menținerea segmentelor de piață deja cucerite de produsele noastre, precum și extinderea acestor segmente prin luptă concurențială fac necesară, în primul rînd, adoptarea unei strategii de diferențiere a produsului. Aceasta presupune ca în promovarea produselor proprii să se evidențieze calitățile acestora, care le conferă „personalitate”, deosebindu-le de cele oferite de alți exportatori. Este necesară promovarea unei imagini a produsului și a unei politici de marcă a producătorului și exportatorului avînd la bază menținerea parametrilor calitativi și, cînd e cazul, ameliorarea lor.

O politică de produs, bazată pe incorporarea muncii specializate

O ATENȚIE particulară trebuie acordată pieței internaționale a legumelor și fructelor. Prognosele institutelor de resort indică o dinamică ascendentă a pieței internaționale pentru legume și fructe, mai ales pentru produsele conservate și congelate, determinată de mutații în consum, ca urmare a procesului de industrializare, urbanizare etc.

Concurența mare în acest sector (care are efecte negative asupra nivelului de preț obținabil), precum și politica comercială protecționistă, promovată de o serie de țări și grupări economice importatoare, fac necesară luarea unor măsuri complexe, care vizează, la produsele proaspete: diversificarea sortimentelor de legume cultivate, în sensul de a se putea oferi — alături de tomate, ardei, castraveți (care dețin ponderea majoritară la export) — și produse ca vinete, pepeni, căpșuni ș.a., care asigură o valorificare superioară pe piața externă; selecționarea unor soiuri de mare productivitate și de calitate superioară, care să fie competitive pe piețele externe; devansarea ciclurilor de producție la legumele de seră, care să permită evitarea întîlnirii cu produsele concurenței și, deci, evitarea efectelor negative asupra nivelului de preț obținabil (vezi graficul); asigurarea mijloacelor de transport necesare (trenuri frigorifice, autofrigorifere), cu o viteză de deplasare mai ridicată, scurtarea duratei transportului și asigurarea pe această cale a calității la destinație a produselor proaspete.

La legumele și fructele conservate se impun: concentrarea în continuare a producției în unități specializate, amplasate în zone care dispun de materii prime, pentru a evita transporturi suplimentare (care, pe lângă creșterea consumului de energie, atrag și riscul deprecierei materiei prime și, implicit, a produsului finit); îmbunătățirea structurii exportului de conserve, prin realizarea unor produse cu grad de valorificare superioară (amestecuri de legume, fructe nobile etc.); valorificarea unor fructe (mere, pere, fructe de pădure) sub formă de sucuri naturale, pentru care piața externă are capacitate de absorbție mereu crescîndă; creșterea ponderii exportului de fructe și legume congelate.

Țara noastră beneficiază de condiții pedoclimatice favorabile pentru a produce o gamă variată de sortimente de vinuri, care satisfac exigențele consumatorilor, ale partenerilor comerciali externi, prin nivelul lor calitativ similar cu cel al vinurilor din principalele țări producătoare și exportatoare tradiționale. Creșterea eficienței exportului de vin presupune să se acționeze în următoarele direcții: continuarea acțiunii de specializare pentru export a unor întreprinderi din podgorii cu renume, care să fie dotate cu pivnițe și cu utilajele necesare obținerii unor vinuri de calitate și conservării acestora; ambalarea și prezentarea vinurilor îmbuteliate în conformitate cu specificul pieței căreia îi sînt destinate vinurile.

Astfel, vinurile românești care se bucură în R.F. Germania, bunăoară, de aprecierea specialiștilor, nu au aceeași rezonanță la consumatori. Pentru Cabernet de Sîmburești, apreciat ca fiind similar calitativ cu vinul roșu de Bordeaux, cererea ar

putea fi influențată pozitiv — apreciază unii experți vest-germani — dacă și eticheta ar determina, la consumator, ideea unei calități asemănătoare cu a vinului francez. Promovarea exportului poate fi influențată pozitiv și prin introducerea vinurilor românești în mari rețele de restaurante, în vederea câștigării unei clientele permanente — acțiune în care trebuie antrenate, în măsură sporită, firmele partenere importatoare.

Căile de influențare a consumatorilor sint, de altfel multiple. Astfel, interesant de amintit ca acțiune indirectă de promovare a consumului de vin grecesc în R.F.G. și Austria, este cazul utilizării liderilor de opinie, respectiv a șlagărului „Griechischer Wein” (vin grecesc), cîntat de cunoscutul interpret austriac Udo Jürgens care, potrivit sondajelor de opinie, a condus la o creștere notabilă a vânzărilor.

O sursă importantă de creștere a eficienței exporturilor este industrializarea care permite valorificarea superioară a materiilor prime prin producerea unor mărfuri alimentare cu un nivel ridicat de prelucrare. Dintre acestea, în domeniul preparatelor din carne ar putea fi amintite: specialități și mezeluri — salamuri crude și afumate, șuncă uscată și afumată; conserve și semiconserve de carne — supe concentrate, diverse mîncăruri gata preparate, diverse sortimente de șuncă în cutii; mîncăruri preparate și produse culinare congelate, atît în ambalaje mari (pentru consumuri colective), cît și în ambalaje mici (pentru vînzare directă în marile rețele de desfacere cu amănuntul).

Programele de marketing în acest domeniu concepute și desfășurate de ICE Prolexport, în ultimii ani pe piețele din SUA, RFG, Suedia, au condus la o serie de succese, care constituie o bună bază pentru dezvoltarea exporturilor noastre viitoare atît ca paletă de sortimente cît și ca eficiență, crescînd gradul de cunoaștere a produselor românești, (exemplu marca Sibiu deosebit de apreciată în RFG și Suedia pentru conservele de șuncă, salam, diverse conserve de carne).

Un sector care își mărește continuu ponderea în exportul nostru este sectorul avicol, care beneficiază de măsuri consecutive pentru extinderea producției în mari unități specializate. Și în acest domeniu considerăm că se pot obține rezultate mai mult decît bune prin diversificarea și industrializarea produselor, livrarea la export de carne de pasăre tranșată, în diverse ambalaje de prezentare, precum și producerea într-o măsură sporită pentru export de preparate din carne de pasăre.

În ultima vreme pe diverse piețe vest-europene consumul de carne de pasăre a fost stimulat de eforturile promoționale făcute de marile rețele de restaurante specializate — Mac Donald, Wienerwald, etc. care desfac cantități însemnate de pui de găină griller, pișe tranșate de pasăre, provocînd importante modificări în atitudinea consumatorilor față de aceste produse; aceste evoluții trebuie considerate în elaborarea strategiei de export.

Mari resurse prezintă și piscicultura, domeniu în care — pe piața mondială se constată o cerere mereu crescîndă — în special de pește și preparate din pește de apă dulce: șalău, păstrăv, crap ș.a. Prin organizarea de unități de creștere intensivă în lacuri, bălți, elește și valorificarea recoltelor pe piața externă, sub formă de pește viu transportat cu cisterne speciale sau prin industrializarea peștelui în țară, considerăm că s-ar crea o sursă importantă de creștere a încasărilor valutare.

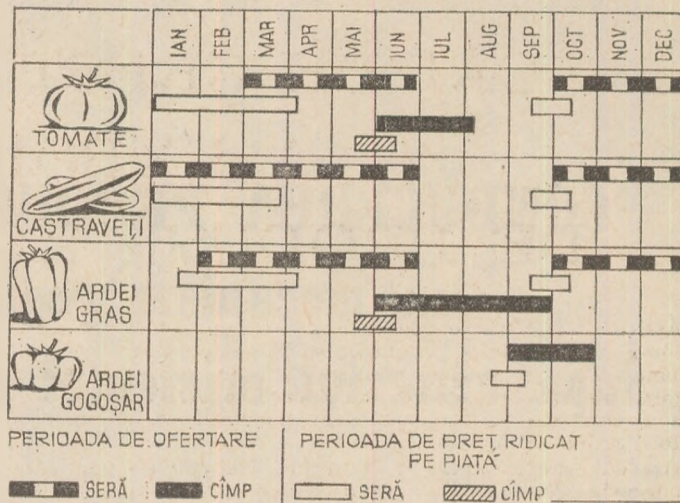
Danemarca constituie un bun exemplu în această direcție, exportînd anual mii de tone de păstrăvi crescuți intensiv, fie sub formă de pește viu, sau pește congelat, ambalat în cartoane individuale destinate consumatorului final.

Cooperarea în producție și distribuție

EXPERIENȚA pe care întreprinderile românești au acumulat-o în domeniul cooperării în producția și comercializarea la export a produselor agroalimentare demonstrează că aceste forme noi, moderne de relații economice, inclusiv între firme și întreprinderi din țări cu orînduirii sociale diferite, pot avea efecte pozitive asupra accelerării desfacerii produselor pe piețe externe, asupra eficienței exporturilor noastre. Societățile mixte care se vor constitui, vor trebui să aibă un profil comercial mai larg, înțelegînd prin profil atît gama de produse pe care le vor desface, cît și genul de operațiuni și canalele de comercializare pe care le vor utiliza (birouri comerciale în teritoriu, filiale în străinătate etc.). Lărgindu-și profilul în ce privește numărul de produse, cît și tehnicile de comercializare, societatea mixtă va avea alte perspective, activitatea ei nu va mai fi strict dependentă de modificările conjuncturii economice ale țării în care își desfășoară activitatea, va putea să fie mai elastică la cererile de pe piața internațională.

Considerăm oportun să se analizeze constituirea și în domeniul agroalimentar a unor societăți mixte de producție, cu sediul în România. Aceasta ar permite o valorificare superioară

Rezerve în utilizarea momentului conjunctural optim

a materiilor prime autohtone, prin folosirea de utilaje moderne de prelucrare, ambalare și etichetare, a celor mai noi tehnologii de fabricație, cooperarea cu partenerul extern în marketingul produselor pe piața externă, în condiții de eficiență ridicată.

Acțiuni promoționale

ÎN SCOPUL de a accelera ciclul de realizare a produselor, se impune o intensificare a activității de publicitate externă, în special pe plan regional și local, menite să-l informeze pe consumatorul final din țara parteneră asupra calității produsului oferit.

Pe linia acțiunilor de promovare a vînzării produselor agroalimentare, în special în rîndul consumatorilor finali, o eficiență sporită o au acțiunile de prezentare și degustare a produselor agroalimentare românești în magazinele de desfacere și cele de prezentare, specializate, organizarea de expoziții cu vînzare s.a. Devenite tradiționale în multe țări vest-europene „săptămînile economice românești” și-au demonstrat, ani de ani eficiența, contribuind atît la o mai bună informare a consumatorilor asupra specificului și calității de excepție a ofertei țării noastre, și implicit la creșterea exportului de produse agroalimentare românești în țările respective. Experiența demonstrează că invitarea reprezentanților presei locale la degustări de produse (inclusiv vinuri) românești, are efecte pozitive asupra desfacerii, contribuind la mai buna cunoaștere a acestora și la creșterea cererii.

Un aport însemnat îl pot aduce și organizațiile noastre de turism internațional, oferind vizitatorilor străini posibilități mai largi de a cunoaște produsele agroalimentare, băuturile și arta gastronomică specific românești. În vederea creșterii efectului promoțional, se pot organiza acțiuni de propagandă și publicitate comercială în rîndul turiștilor străini care ne vizitează țara, de fapt clienți potențiali ai produselor noastre, cum ar fi: seri culinare românești cu degustări și prezentare de produse, vizite în podgorii renumite și unități agricole, concursuri cu premii privind cunoașterea produselor noastre de export. La fel de eficientă poate fi și utilizarea stațiilor turistice (de pe litoral și montane) drept „piețe de testare a produselor agroalimentare de export” (test market). De asemenea, se pot realiza acțiuni concertate de publicitate (prin emisiunile în limbi străine ale postului „Radio-vacanța”, afișaj, filme publicitare), care să amintească turistului că produsele degustate sau consumate în stațiune pot fi găsite și în magazinele din țara lor. Un bun exemplu în acest sens oferă întreprinderile de comerț exterior din R.P. Polonă: Animex, Polcop etc. care au organizat o amplă acțiune de afișaj în R.F.G. cu rezultate deosebit de pozitive asupra exportului, promovîndu-se atît marca cît și imaginea produselor agroalimentare provenite din Polonia. Desigur că nu trebuie neglijate nici formele cunoscute de reclamă comercială, cum ar fi: propaganda prin radio, televiziune, ziare și reviste de mare tiraj și presa locală din țara în care intenționăm să exportăm; acțiuni de afișaj în princi-

dr. Mircea CORAS
Ștefan VIRTACI

(Continuare în pag. 16)

CONDUCEREA PRODUCȚIEI — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice

PRINTRE cele 165 de unități economice care (potrivit prevederilor H.C.M. nr. 1650/1974) au experimentat producția netă încă de la începutul anului 1975 s-a aflat și Centrala industrială a celulozei și hîrtiei-Brăila. În toate unitățile sale componente, printre care și Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, producția netă a devenit indicator principal, conferindu-i-se funcția de criteriu pentru eliberarea fondului de retribuție.

Preluarea atributelor producției globale de către producția netă a dovedit, încă de la începutul experimentării, că valoarea indicatorilor este apreciată nu după o anumită scară ierarhică arbitrar stabilită, ci după felul în care colectivul unei unități, conducerea acesteia reușesc să realizeze concordanța deplină dintre interesele întreprinderii, ale colectivelor de oameni ai muncii și interesele economiei naționale. În același timp, pe măsură ce aprofundăm și înțelegem mai bine mecanismul realizării noului indicator, importanța lui pentru creșterea venitului național, ne-am dat seama de necesitatea unui instrumentar adecvat pentru conducerea unităților economice prin prisma realizării și depășirii producției nete.

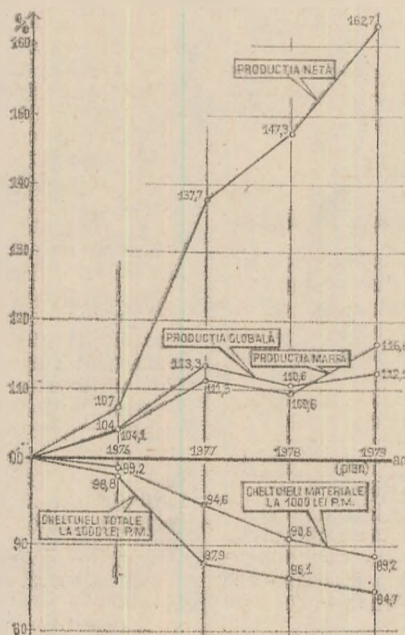
O seamă de cercetări, studii și căutări proprii ne-au dus la formularea unor concepte inedite de organizare și conducere. Întrucât multe dintre ele au fost prezentate în paginile Revistei economice¹⁾, nu vom insista asupra tematicii abordate și soluțiilor găsite. Ne propunem totuși să scoatem în evidență unele aspecte de bază, de ordin practic, confirmate de evoluția problematicei nu numai în timpul experimentării, dar mai ales în timpul generalizării, unele soluții și concepte ce ar putea fi preluate și de alte unități economice, avînd în vedere că se referă nu la tehnologii de producție, ci la un domeniu mult mai larg și comun — și anume, cel al conducerii.

PORNIND de la concluzia că obiectivul prioritar trebuie să-l constituie maximizarea (depășirea) producției nete, s-a elaborat un model matematic care pune în evidență faptul că în toate cazurile, creșterea relativă (în greutate specifică) a producției nete se realizează pe scama minimizării costurilor materiale, ceea ce înseamnă că și creșterea ei absolută (valorică) se poate realiza, în principal, tot pe seama reducerii costurilor materiale, dar și prin mărirea producției fizice.

Sarcina pe care ne-am asumat-o a fost de a pune la îndemîna conducerii — la nivel de întreprindere, secție și atelier — metode și tehnici de planificare, urmărire și conducere în vederea maximizării producției nete (metode și tehnici pe care nu le-am putut găsi nici în experiența altor unități, nici în literatura economică).

Necesitatea conducerii previzionale nu numai a producției nete, dar și a tuturor elementelor ce concurează la realizarea acesteia, respectiv a costurilor, a consumurilor specifice, a producției fizice pe sortimente și a producției valorice ne-a orientat atenția spre o metodă capabilă să asigure realizarea obiectivului propus și, totodată, să fie utilizabilă în planificarea și urmărirea tuturor acestor indicatori. Aceasta este conducerea prin costuri a întreprinderii.

Concepîndu-se conducerea prin costuri ca o metodă ce are relații și cu alte metode de conducere, s-a elaborat schema de relații și detalieri a acestora, insistîndu-se asupra calculației costurilor. De asemenea, au fost selectate unele tehnici moderne pentru stabilirea priorităților în reducerea consumurilor specifice (de exemplu diagrama Pareto, analiza valorii ș.a.).

Dinamica și corelația indicatorilor privind valoarea producției și cheltuielilor de producție la I.C.H. Palas — Constanța (1975 = 100)

ÎN FAȚA întreprinderilor care au ca indicator prioritar producția netă se pun două probleme de bază și anume:

- dacă la structura producției fizice și valorice planificate pentru luna (trimestrul, anul) următor se pot asigura producția netă, beneficiul, costurile planificate;

- urmărirea operativă a producției nete și a costurilor pe total întreprindere, sortimente, grupe de sortimente, articole de calculație.

Acestor întrebări de bază le răspunde realizarea a două aplicații pe calculatorul Felix C-256, în premieră în țara noastră:

- planificarea costurilor în vederea realizării producției nete;

- urmărirea costurilor și a producției nete realizate.

Aceste aplicații sint, de fapt, o sinteză a sistemului informatic în vederea realizării conducerii prin costuri²⁾, proiectat începînd din anul 1976 și utilizat prin folosirea calculatorului electronic Felix C-256 al Centrului teritorial de calcul electronic Constanța.

El conduce la unele schimbări în concepția de abordare și proiectare a sistemelor informatice, prin aceea că datele conținute sint costuri (de exemplu: costurile cu materiile prime și cheltuielile cu munca vie, beneficiu etc., pe produse, grupe de produse, secții și ateliere).

Acest mod de tratare se corelează foarte bine cu conducerea prin obiective, conducerea prin excepție și conducerea motivațională, care permit factorilor răspunzători de conducerea procesului de producție respectiv să intervină acolo unde se realizează fenomenul economic.

S-A AJUNS deci, în acest fel, la realizarea unui deziderat de bază al conducerii activității economico-sociale a unităților — și anume de a se putea planifica și urmări în mod operativ, nu numai la nivelul întreprinderilor, dar și la nivelul secțiilor și atelierelor atît producția netă, cît și toate elementele care concurează la realizarea ei: producția fizică, cea valorică, costurile, beneficiul, nu numai pe secții și ateliere, dar și pe produse și grupe de produse.

Toate conceptele, metodele, soluțiile stabilite, privind utilizarea producției nete ca indicator principal, maximizarea acesteia, conducerea prin costuri — ca și cele 9 aplicații pe calculator ce compun sistemul informatic al conducerii prin costuri, realizat printr-o colaborare continuă cu C.T.C.E. Constanța — au fost valorificate în practică pe modelul I.C.H. Palas; ele pot fi însă generalizate în orice întreprindere industrială, indiferent de profilul său tehnologic. De altfel, încă din anul 1978 (după Plenara C.C. al P.C.R. din martie), Comitetul municipal de partid a luat măsuri pentru generalizarea, la nivelul municipiului, a acestei experiențe.

dr. Ionel DUMBRAVA
directorul Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas — Constanța

¹⁾ „Revista economică”, nr. 43/1976, 37 și 43/1977, 9, 23 și 26/1978, supliment nr. 1/1979.

²⁾ N. red.: O prezentare a sistemului informatic al conducerii prin costuri este publicată în suplimentul acestui număr al revistei.

FLUCTUAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă este condiționată de accentuarea unor laturi calitative, de natură intensivă a acestui proces, între care mărirea productivității muncii sociale ocupă un loc fundamental.

Realizarea sarcinilor deosebite în acest domeniu (în industrie, de pildă, productivitatea muncii trebuie să înregistreze în actualul cincinal un ritm mediu anual de creștere de 9,2%) reclamă cu stringență, după părerea noastră, o analiză atentă a multiplexelor aspecte care sint reunite generic sub noțiunea de factor uman. Acesta nu este un factor de producție simplu, cu o mișcare liniară, ci complex, mult mai nuanțat și mai dificil de surprins și analizat sub raportul cunoașterii și implicațiilor decît mijloacele de producție.

Progresul științifico-tehnic contemporan, industrializarea socialistă determină lărgirea posibilităților de utilizare a forței de muncă, creșterea mobilității acesteia, o dinamică accelerată a profesioanelor, o învechire rapidă a cunoștințelor și, pe de altă parte, un cost tot mai ridicat al calificării. Aceste fenomene fac necesare o analiză mai largă a factorului uman, atît la nivel micro cit și macroeconomic, abordarea sa interdisciplinară, la confluența aspectelor de ordin psihologic, sociologic, biologic, ergonomic și economic.

Cercetări efectuate în întreprinderi ne-au confirmat că fluctuația forței de muncă în industrie are o serie de implicații negative importante asupra nivelului și dinamicii productivității muncii — consecințe care, în general, nu sint luate în considerare la fundamentarea și analiza acestui indicator sintetic al producției sociale.

Fluctuația se încadrează în sfera mai largă a mobilității factorului uman, delimitarea între cele două fenomene fiind în general de ordin motivațional: în timp ce mobilitatea este determinată de necesități ale economiei naționale, care impun o trecere organizată a factorului uman dintr-o zonă în alta, dintr-o întreprindere în alta sau chiar dintr-o meserie în alta, fluctuația are la bază o motivație individuală, determinată de anumite interese individuale (eventualitatea unui câștig mai mare, a unor norme de muncă mai convenabile, a unei locuințe mai confortabile, apropierea de zona de baștină ș.a.), care de cele mai multe ori nu converg cu interesele generale ale societății.

TRECEREA neorganizată a unor oameni ai muncii de la o întreprindere la alta, dintr-o zonă teritorială în alta, determină în cele mai multe cazuri efecte economice negative, chiar cînd personalul plecat într-o nouă unitate, ca urmare a unor interese individuale, va lucra în aceeași meserie (profesie), poate cu utilaje de același tip etc. Aceasta, deoarece intrarea într-un nou colectiv de muncă poate determina dificultăți în adaptare, reducerea randamentului individual și chiar a celui al colectivului respectiv. În același timp, întreprinderea părăsită de personalul fluctuant trebuie să recruteze alți muncitori, ceea ce determină pierderi de producție pe o anumită perioadă (timpul cit noul încadrat se obișnuiește cu utilajul, sculele, specificul producției și colectivul de muncă), pierderi rezultate din creșterea rebuturilor și remaniierilor etc.

Asemenea efecte negative influențează direct (suficient de mult pentru a merita să fie măsurate și analizate), nivelul și dinamica productivității muncii, indiferent de modul de calcul al acestui indicator.

¹⁾ Drăgan I.: Factorii psihologici ai productivității muncii, în vol. Simpozionul „Creșterea productivității muncii”, Roșița, 27—28 oct. 1970. Univ. Timișoara.

²⁾ Vezi Toduță Gh.: Planificarea și analiza productivității muncii în industrie. Ed. Facla, Timișoara, 1975.

În general, factorul uman este considerat, în calculele de fundamentare a productivității muncii, în mod direct — prin nivelul de pregătire și perfecționare a calificării muncitorilor, a personalului TESA și indirect — prin unele măsuri de organizare a muncii, iar teoretic prin factori psihologici, cum ar fi climatul relațiilor de muncă și satisfacția oferită de activitatea desfășurată. Această tratare este în general simplistă și necorespunzătoare poziției factorului uman în producția socială, care este o poziție nu auxiliară, ci determinantă, complementară factorilor de progres tehnic, de organizare a conducerii, producției și a muncii.

Fiind în strînsă corelație cu factorii motivaționali, fluctuația forței de muncă trebuie încadrată la limita dintre factorii psihologici și cei economici care influențează productivitatea muncii. Se apreciază¹⁾, astfel, că motivele extrinseci (retribuțiile mai bună, recompense, sancțiuni, opinia colectivului), ca și cele intrinseci (pasiune pentru muncă, aptitudini, dorința de afirmare etc.) au o funcție energizantă și de direcționare a comportamentului omului în procesul muncii. Dimpotrivă, cazurile de insatisfacție în muncă, relații conflictuale în colectiv, deficiențe comportamentale ale personalului determină, prin fluctuație, pierderi de producție și cheltuieli suplimentare care în ultimă instanță antrenează nerealizarea productivității sau îndeplinirea acestui indicator cu costuri de producție mai mari (aspect extrem de puțin abordat în literatură).

DUPĂ CUM SE ȘTIE, productivitatea muncii se calculează. În general, ca un raport între efectul de natura producției și efortul — cheltuiala de timp de muncă sau de forță de muncă ocupată — pentru realizarea efectului considerat (raportul direct al productivității), sau între efortul (de regulă, în literatură se consideră doar efortul de muncă vie) consumat și efectul de natura producției obținute (raportul indirect al productivității). În funcție de criteriile de exprimare a producției și cheltuielilor de muncă vie, se pot construi o serie de indicatori cunoscuți care reflectă nivelul productivității muncii, asupra cărora nu ne vom opri.²⁾

Influența fluctuației asupra producției industriale (indiferent de indicatorii care o exprimă) și asupra cheltuielilor de muncă imbracă forma următoarelor consecințe:

- nerealizarea volumului planificat al producției (sau realizarea sa cu cheltuieli mai mari) ca urmare a dificultăților de adaptare ale noilor încadrați, care, de regulă, timp de 2—3 luni nu-și realizează în totalitate normele de muncă;

- scăderea nivelului de organizare a producției și a muncii, folosirea necorespunzătoare a utilajelor, dereglarea ritmicității producției (ducînd la perioade de lucru în asalt, de suprasolicitare a utilajelor și a muncitorilor etc.);

- scăderea nivelului calității produselor, măsurabilă cu aproximație prin sporul cheltuielilor cu rebuturile și remaniierile la producător, în perioada de adaptare a noilor încadrați (fluctuanții sau cei care îi înlocuiesc în unitatea de unde au plecat), dar exprimate și prin abateri mici de la performanțele reperelor, subsansamblelor sau produselor, nesesizate de C.T.C. și care se constată ulterior, la beneficiari, prin dificultăți în exploatarea produselor;

- creșterea cheltuielilor pentru calificarea, recalificarea și perfecționarea pregătirii forței de muncă, în vederea înlocuirii fluctuanților cu noi încadrați;

- creșterea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cu SDV-urile, cu materialele prime și materialele, pînă la însușirea tehnologiei și a deprinderilor de către noii încadrați.

Evident, aceste consecințe reale ale fluctuației forței de muncă, delimitate de noi prin studii îndelungate desfășurate la întreprinderile „Victoria”, „Electrobanat” și „Solventul” din Timișoara, sînt greu cuantificabile, căci aria lor este largă, depășind sfera eco-

METODOLOGIE DE CALCUL AL INFLUENȚELOR

— Evaluarea pierderilor de producție :

$$\bar{P}_m = \bar{P}_z \cdot N_z \cdot p \cdot \bar{M}$$

în care : \bar{P}_m reprezintă pierderea anuală de producție marfă (netă) datorată fluctuației forței de muncă ; \bar{P}_z producția medie zilnică (pe schimb) pe muncitor, evaluată prin împărțirea producției marfă, respectiv netă, anuală, la produsul dintre numărul mediu scriptic al muncitorilor și numărul zilelor (schimburilor) lucrătoare dintr-un an ; N_z — numărul mediu anual de zile (schimburi) în care muncitorii nou încadrați nu-și realizează normele ; p — procentul de neîndeplinire a normelor de către muncitorii nou încadrați (se la o valoare medie între cea minimă și cea maximă) ; \bar{M} — numărul mediu anual de muncitori nou încadrați care-i înlocuiesc pe cei plecați prin fluctuație.

— Evaluarea cheltuielilor suplimentare de calificare :

$$P_c = \bar{F}_h \cdot H \cdot p_c + (\bar{R} \cdot n + \bar{F}_h \cdot H) p_c$$

în care : P_c reprezintă sporul pe un an al cheltuielilor de calificare, imputabil fenomenului de fluctuație a forței de muncă ; \bar{F}_h — retribuția medie orară a cadrelor didactice de la cursurile de pregătire ; H , H' — volumul de ore necesar calificării la locul de muncă, țără, respectiv cu scoatere din producție ; \bar{R} retribuția medie lunară pe care o primesc cursanții la forma de pregătire cu scoatere din producție ; n — durata, în luni, a cursului de calificare cu scoatere din producție ; p_c — procentul de pierderi din cheltuielile totale efectuate de întreprindere pentru calificarea personalului, pierderi cauzate de fluctuație.

— Evaluarea pierderilor din rebuturi și remaniieri :

$$P_r = R_s \cdot p_r$$

în care : P_r — valoarea anuală a pierderilor din rebuturi și remaniieri, determinate de fluctuația forței de muncă ; R_s — valoarea anuală totală a rebuturilor și remaniierilor înregistrate în întreprindere, datorate fluctuației, dar și altor cauze ; p_r — procentul de pierderi din rebuturi și remaniieri, datorat fluctuației.

omică prin implicațiile de natură psihosocială. Aproximarea mărimii efectelor economice ale fluctuației se poate face însă dacă se oprim la pierderea de producție marfă (netă), pierderea din cheltuielile pentru calificarea cadrelor, pierderea din rebuturi și emanieri (vezi caseta din pag. 15).

TOATE ACESTE ELEMENTE, și multe altele, pot fi stabilite prin observări și calcule laborioase, de detaliu, efectuate pe perioade lungi, pentru a surprinde corect influențele și a le evalua cât mai aproape de realitate. Dar sîntem convinși că nivelul lor apreciabil obligă la un asemenea efort de cunoaștere și analiză cel puțin la întreprinderile unde nivelul fluctuației forței de muncă este deosebit de ridicat (antrenînd în astfel de studii și psihologii sau sociologii care lucrează în multe întreprinderi industriale).

Cercetările noastre (folosind metodologia expusă în casetă) au stabilit că valoarea pierderilor totale anuale cuantificabile, determinate de fenomenul fluctuației (care a impus încadrări su-

plimentare pentru asigurarea personalului necesar), s-a cifrat la aproximativ 14 850 lei pe muncitor fluctuant la „Electrobanat“, 6 930 lei la „Solventul“ și 10 200 lei la „Victoria“. Valori apropiate se înregistrează și la întreprinderile care primesc personal fluctuant. Nu am luat în considerare, în aceste calcule, influența fluctuației latente (muncitorii care n-au părăsit întreprinderea, dar intenționează să plece, tot în condiții de fluctuație), dovedită de cercetările sociologice și care, prin dimensiunile și consecințele sale, nu este lipsită de importanță.

Chiar și aceste rezultate parțiale constituie, credem, un argument suficient pentru a determina consiliile oamenilor muncii din întreprinderi să ia în considerare acest fenomen în fundamentarea productivității muncii, dar mai ales pentru a cunoaște cât mai precis cauzele sale, a stabili căile pentru diminuarea sau eliminarea sa și a acționa în consecință.

lector univ. Șt. MATEI
Universitatea din Timișoara

Bugetul de venituri și cheltuieli

(Urmare din pag. 11)

situația în care acest lucru nu este posibil să se ia ca resursă valoarea medie a acestor resurse atrase, așa cum este luată în prezent în calcul de determinare a vitezei de rotație.

● Fondul pentru acțiuni sociale realizat în proporție de 55% prin nerealizarea unora din veniturile planificate și în principal a celor din beneficii, ar fi fost posibil de realizat în proporție de cel puțin 99,4% dacă toate unitățile centrale ar fi aplicat prevederile Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiului, care prevede ca în cazul nerealizării beneficiilor planificate, din beneficiul rămas după vărsarea obligațiilor la buget, acesta se repartizează în ordine pentru: restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, constituirea fondului pentru acțiuni sociale etc. (art. 11 alin. 2). Această prevedere permite unităților centralei asigurarea veniturilor din beneficii pentru acest fond prin neconstituirea celorlalte fonduri cu prelevări din beneficiu, care conform art. 11 (2)

sînt ca ordine de prioritate ulterioare fondului de acțiuni sociale.

● Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiu nu a fost constituit în trim. I 1979, deoarece atît prin plan, cît și în realizare, cerințele legale cu privire la repartizarea beneficiului nu au fost traduse în practică. Astfel, prin fila de plan și deci și prin bugetele de venituri și cheltuieli acest fond urma să se constituie numai în trim. IV, deși legea prevede că acest fond se constituie lunar pe baza beneficiului realizat, iar în cazul nerealizării beneficiului planificat se constituie al 3-lea ca prioritate.

Întrecut în realizarea și parțial în planificarea fondurilor proprii ale unităților se constată o multitudine de practici și interpretări ce țin de corecta interpretare a prevederilor legale, **creдем că** (pînă la apariția unui act normativ care să cuprindă în mod unitar și complet indicații referitoare la planificarea, întocmirea, urmărirea și raportarea prevederilor înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli) **se impune, din partea ministerelor, ca titulare de plan,**

direcționarea activității pe această linie în spiritul legilor sus amintite.

O asemenea inițiativă, alături de cele ale unităților, ar contribui la întărirea disciplinei financiare, pe linia repartizării beneficiului și deci a constituirii fondurilor, cît și a efectuării de cheltuieli din aceste fonduri nu atît sub aspectul legalității cheltuielilor în sine, cît mai ales al dimensiunii acestora, întrucît sînt cazuri cînd cheltuielile au depășit fondurile constituite. În spiritul aceleiași idei pledează și **necesitatea asigurării obligațiilor către bugetul statului în mod prioritar** și nu în funcție de disponibilul din cont cum se mai întîmplă, deoarece o atare practică influențează negativ activitatea întreprinderilor prin penalitățile ce le generează. Acest fenomen nu contribuie la creșterea disciplinei financiare ca componentă a autogestivității economico-financiare.

În plus, trebuie arătat și faptul că pînă în prezent unitățile nu au făcut în totalitate uz de dreptul de a folosi creditul ca sursă de constituire a fondurilor, credit al cărui rol este de a completa mijloacele proprii. Acest fenomen se explică parțial și prin necunoașterea de către întreprinderi a posibilităților de intervenție operativă a acestuia în asigurarea necesităților ce apar în activitatea unităților.

Căi de creștere intensivă a exporturilor

(Urmare din pag. 13)

palele centre consumatoare; punerea la dispoziția rețelei de desfacere a unui material publicitar (prospecte, fotografii, afișe) variat și sugestiv; participarea la tirguri și expoziții specializate.

Participarea ICE Prodexport, Fructexport, Vinexport a devenit tradițională la marile manifestări expoziționale specializate cum ar fi Anuga-Köln, SIAL-Paris, Barcelona, Leipzig, etc., participarea românească bucurîndu-se de aprecierea organizatorilor, care au acordat numeroase premii pentru colecția de produse prezentate de întreprinderile românești.

O funcție importantă în promovarea exporturilor noastre o deține și ambalajul. Există posibilitatea introducerii unor modernizări în domeniul ambalajelor (atît al celor de prezentare, cît și al celor de transport, care să contribuie la creșterea aportului valutar, pe de o parte prin reducerea greutateii, a consumurilor specifice la ambalajele de transport (și, implicit, a costurilor de transport), iar pe de altă parte, prin obținerea unor prețuri externe superioare celor actuale. Pe această linie, acțiunile care considerăm că trebuie întreprinse sînt următoarele: redimensionarea ambalajelor de carton, croirea cutiilor corespunzător volumului conținutului; lipirea cartoarelor cu bandă adezivă rezistentă; expedierea mărfurilor pe palete, pentru început la transporturile maritime, apoi extinderea la transporturile terestre; experimentarea unor ambalaje combinate (tăviță de carton cu folie de plastic termocontractabilă);

standardizarea și uniformizarea ambalajelor pentru mărfuri care nu au un volum obligatoriu — cutii de 5, 10, 12 kg. etc., — ceea ce va face posibilă și extinderea transporturilor în containere.

Îmbunătățirea ambalajelor este legată și de promovarea consecventă a unor mărci (de fabrică și de comerț) proprii, de distribuție, pentru toate produsele destinate vânzării direct în rețeaua de consum, reclama și publicitatea urmînd a fi efectuate într-o deplină legătură cu marca produselor. Un exemplu pozitiv oferă în acest sens Marocul, care în urma unei analize de marketing, a decis, cu cca. 10 ani în urmă, să renunțe la livrările neutrale efectuate în cadrul „Consiliului citricelor“ din fosta zonă a francului francez, creînd și lansînd o marcă comercială proprie de portocală „Maroc“. Acțiunile concertate de propagandă, publicitate și relații publice întreprinse de Maroc s-au soldat cu rezultate pozitive în ceea ce privește îmbunătățirea relațiilor cu reprezentanții canalelor de distribuție, notorietatea în rîndul consumatorilor, înregistrîndu-se influențe pozitive asupra exportului de portocale marocane în Europa. Marca comercială va trebui să fie înscrisă nu numai pe ambalajul de prezentare, ci și pe cel de transport.

Înscrise resurse de îmbunătățire a rezultatelor operațiilor de export există și în sfera comercializării, a distribuției. Extinderea vânzării prin firme mixte, firme proprii și birouri comerciale determină o apropiere de consumatori, eliminarea unor rețele intermediare (care, de cele mai multe ori, influențează negativ aportul valutar). Aproximarea de consumatori poate fi realizată și prin organizarea de depozite de distribuție, vânzări în consignatie, extinderea vânzării în zonele vamale libere.

UNITATEA DINTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ —

PRINCIPIU AL PERFECTIONĂRII

MECANISMULUI ECONOMIC (III)

Rațional, real și nerațional

PENTRU A PUTEA ÎNTELEGE mai profund și mai cuprinzător transformarea posibilității în realitate, credem că este necesar să zăbovim puțin asupra legăturii dialectice dintre **rațional și real**. Prima problemă care se ridică este dacă tot ceea ce există în realitatea economică, tot ceea ce este, deci, aici, real este, în același timp, și rațional? Răspunsul la această întrebare este negativ. Realitatea economică, realul, existentul este mai cuprinzător decât raționalul. În viața economică și socială există pe lângă formele economice raționale și **forme economice iraționale**. Așa cum a demonstrat K. Marx „dobinda ca preț al capitalului este din capul locului o expresie irațională¹⁵⁾ deoarece „un preț care diferă calitativ de valoare este o contradicție absurdă¹⁶⁾. Șirul formelor economice iraționale existente în capitalism este mult mai mare.

Realitatea practică și gândirea economică mai cunosc și alte forme obiective, de existență a neraționalului sau iraționalului. Într-un anumit sens **raționalul și neraționalul** constituie momente, atribute opuse **ale realității economice practice și ale gândirii economice**, atribute ale **procesului real** de dezvoltare a economiei și gândirii economice. Astfel, ceea ce într-un moment dat al dezvoltării reprezintă **ceva rațional** deoarece se află în concordanță cu starea forțelor productive, cu interesele economice fundamentale, cu scopul nemijlocit al producției sociale, poate intra într-un alt moment al dezvoltării în contradicție cu factorii menționați și se poate transforma în virtutea acestui fapt, într-un element, fenomen, raport sau proces economic nerațional, care frânează într-o măsură sau alta ritmul dezvoltării, poate cauza perturbări și dereglări în mecanismul economic etc.

Transformarea raționalului în nerațional, în sensul în care noi înțelegem aceste atribute ale realității economice, constituie o trăsătură logică, a **dezvoltării tuturor** orînduirilor social-economice. Ea acționează și se manifestă — este adevărat, în forme și cu implicații specifice — și în condițiile societății socialiste. Și aici, forțele și relațiile economice, formele de conducere și organizare, pirghiile mecanismului economic au un pronunțat caracter dinamic. În virtutea acestui fapt unele elemente ale relațiilor economice, unele forme și metode de conducere și organizare a vieții economico-sociale la micro și macroscază, în profil orizontal și vertical rămân în urmă, încep să nu mai corespundă cerințelor dezvoltării economico-sociale, și devin deci, **nonnecesare și iraționale**. De aceea, ele trebuie perfecționate sau înlocuite cu altele pentru a asigura dezvoltarea ascendentă, armonioasă și în ritm accelerat a întregii vieți economice și sociale.

Istoria edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, arată că statul major al societății românești — Partidul Comunist Român — a acordat și acordă o atenție majoră studierii permanente, profunde și multilaterale a legilor obiective care guvernează înaintarea societății pe magistrala progresului social, condițiilor concrete în care aceste legi acționează și se manifestă, fenomenelor, relațiilor și proceselor economice reale și perfecționării formelor de conducere și organizare științifică a vieții economico-sociale. Pentru exemplificare menționăm renunțarea la sistemul conducerii unipersonale a unităților economice și instituțiilor și trecerea la sistemul de conducere colectivă și perfecționarea continuă a

formelor de realizare a acestora prin transformarea organelor de conducere colectivă **pentru oamenii muncii** în organe colective de conducere **prin oamenii muncii** care cunosc cea mai înaltă formă în **autoconducerea muncitorească**; reorganizarea administrativ-teritorială a patriei. Pe aceeași linie se înscriu măsurile aprobate de Comitetul Central al partidului adoptate la plenara sa din 22—23 martie 1978, pe baza fundamentării științifice cuprinzătoare și profunde realizate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și a gestiunii economico-financiare a unităților economice și administrativ-teritoriale și cele aprobate de Plenara Comitetului Central din 1 februarie 1979 cu privire la perfecționarea conducerii, organizării și planificării agriculturii și constituirii consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Fără a zăbovi prea mult, menționăm că aplicarea măsurilor stabilite de Comitetul Central al partidului, răspunde unor necesități obiective ale dezvoltării economice a patriei noastre. „Prin aceasta se va rezolva contradicția dintre rolul și funcțiile unităților economice și administrativ-teritoriale pe de o parte, și pirghiile de care ele dispuneau pentru aceasta, pe de altă parte, contradicția dintre cadrul organizatoric democratic dezvoltat de realizare a autoconducerii muncitorești, pe de o parte, și mecanismul economic rigid și prea centralizat pe de altă parte și se vor crea noi posibilități pentru dezvoltarea accelerată, complexă și multilaterală a întregii economii naționale pentru ridicarea standardului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății“.

Prezența neraționalului în cadrul realului, al realității economice, mai poate avea și **cauze de ordin subiectiv**. Așa cum se știe legile economice se manifestă prin activitatea economică de producție a maselor de oameni înzestrați cu voință și conștiință, care acționează cu rațiune sau pasiune, ori și cu una și cu alta în vederea unor scopuri anumite. Întrucât în acest proces sînt prezente atît cauze obiective cît și mobiluri subiective este posibil ca sub impulsul acestora din urmă, atunci cînd ele nu se află în concordanță cu cauzele obiective, să apară unele fenomene, raporturi și produse economice care să nu fie în concordanță cu acțiunea legilor obiective ci să exprime o anumită abatere sau încălcare a acestora. Indiferent care sînt aceste cauze subiective — insuficiența cunoaștere a acțiunii legilor obiective, neluarea în considerare a unor cerințe obiective etc. — aceasta duce la apariția unor **fenomene negative, neraționale**, în viața economică. Așa cum a demonstrat tovarășul Nicolae Ceaușescu, orice nesocotire a legilor sociale obiective „duce, mai devreme sau mai tîrziu, la apariția unor anomalii și disproporții în dezvoltarea economică și socială, generează greutăți în evoluția întregii societăți, în construcția socialismului. Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenția, fenomenele vieții sociale, de a-și elabora linia politică în strînsă concordanță cu cerințele legilor obiective ale societății“¹⁷⁾. Urmări tot așa de negative au necunoașterea și nesocotirea condițiilor economice și sociale concrete din fiecare etapă istorică. Disproporțiile și anomaliile care apar în urma unor cauze de natură subiectivă, nu rămîn datorită acestui fapt, în afara realității economico-sociale, ci constituie un aspect, **un element nerațional** al ei. Mai mult decît atît. Deși, genetic este și rămîne fenomen subiectiv, disproporția ce s-ar crea datorită neluării în seamă a cerințelor obiective, de exemplu între producția de mijloace de producție și producția bunurilor de consum, odată apărută, generează, în mod obiectiv,

contradicții, și urmări negative asupra dezvoltării economico-sociale.

Fenomene economice iraționale, cu consecințe practice păzbitoare, pot să apară și datorită neînțelegerii exacte a **locului și rolului** pe care unele pârghii economice le ocupă în cadrul mecanismului de funcționare a vieții economico-sociale, datorită supraaprecierii sau subaprecierii rolului lor în procesul reproducerii socialiste lărgite. Pentru exemplificare, menționăm că astfel de fenomene au generat **supraaprecierea** categoriei economice „producția globală”, prin transformarea ei în indicatorul principal, de bază în aprecierea activității unităților productive și în stabilirea nivelului retribuției.

Această situație a împins unitățile spre un șir de acțiuni iraționale, nu de puține ori cu caracter de anomalie pentru viața economico-socială. Întrucât activitatea întreprinderilor era apreciată după producția globală și tot în funcție de acest indicator se stabilea cuantumul retribuției, unitățile productive urmăreau ca producția globală să fie cât mai mare. În acest scop, ele căutau să introducă în producție materii prime scumpe și foarte scumpe. Producția globală le împingea la consumuri mari de materii și materiale, deoarece, oricât ar părea de paradoxal, lipsa de preocupare pentru economisirea materiilor prime, risipa acestora, în producția globală își pierdeau caracterul lor adevărat și apăreau ca fenomene pozitive, pentru că ritmul de creștere a producției era mai mare decât în cazul reducerii consumului lor. Producția globală mai împingea întreprinderile la aprovizionarea cu materii și materiale de la distanțe cât mai mari, deoarece cheltuielile de transport măreau producția globală și întreprinderile respective primeau o retribuție mai mare. Își realizau beneficiile și erau apreciate pozitiv, deși participau la folosirea nerațională a mijloacelor de transport și la deteriorarea sistemului circulatoriu al organismului economico-social.

De aceea, renunțarea la producția globală „ca indice principal de planificare economico-socială are drept scop o clarificare de ordin principal în concepția de planificare și în activitatea practică, înlăturarea stărilor de lucruri care duceau la aprecierea rezultatelor de producție nu pe baza a ceea ce s-a creat nou, ca rezultat al muncii vii, ci a calculării consumului material, nu a consumului de muncă trecută”¹⁹⁾

Prin natura sa, societatea socialistă impune ca oamenii, membrii societății să fie apreciați după calitatea și cantitatea muncii prestate în folosul societății și după contribuția adusă la progresul social. Tot pe baza acestor criterii trebuie determinată și acea parte ce le revine din venitul național. În acest scop, în țara noastră s-a renunțat la producția globală ca indicator de bază al activității economico-sociale, păstrînd-o doar ca un indicator general și se folosește ca indicator principal producția netă — valoarea nou creată în producția materială, prin intermediul căreia se apreciază mult mai veridic gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, precum și aportul la progresul social.

În același scop se folosesc indicatorii producției în expresie natural-materială, în expresii fizice.

Problema perfecționării indicatorilor economiei este, însă, mult mai complexă și mai cuprinzătoare și merită, după părerea noastră, nu un studiu, ci **studii speciale**. Așa cum se știe, într-o determinare mai generală, indicatorii economici sînt concepte care exprimă caracteristicile cantitative ale fenomenelor, relațiilor și proceselor economico-sociale în unitate cu determinările lor calitative. Ei sînt o **continuare** a elaborării noțiunilor economice din punctul de vedere al laturilor, determinărilor lor cantitative și cu ajutorul lor se construiesc modelele cantitative ale evoluției economice. De aceea, indicatorii trebuie să fie cât mai reprezentativi, cât mai expresivi, să cuprindă toate determinările cantitative principale ale fenomenelor, relațiilor și proceselor pe care le reflectă, pentru a înlătura neajunsurile unilaterității și ale caracterului parțial în apreciere, reflectare și cunoaștere, precum și urmările negative ale acțiunilor economico-sociale întemeiate pe cunoașterea incompletă sau pe reflectarea inexactă a realității. Tot aici se cuvine să menționăm și procesul de „uzură morală” a unor indicatori, dacă ne putem astfel exprima, în virtutea căruia unii dintre ei se „învechesc” și trebuie înlocuiți cu alții, mai expresivi, mai reprezentativi și care exprimă mai veridic conținutul și trăsăturile unor procese, fenomene sau relații economico-sociale. Pentru exemplificare, dar numai pentru aceasta, menționăm indicatorii cu ajutorul cărora s-a comensurat, în decursul timpului, se măsoară și se apreciază în prezent și se va măsura în viitor **nivelul de dezvoltare** economică al unei țări. Nu este deloc greu de înțeles că desfășurarea revoluției științifice și tehnice, schimbarea tot mai accentuată a caracterului muncii, tehnicii și tehnologiei, automatizarea complexă a proceselor de producție, folosirea tehnicii electronice în conducerea, organizarea și desfășurarea proceselor economico-sociale și, în perspectivă, cibernetizarea producției impun cu acuitate

folosirea unor indicatori adecvați. Conținutul actual și mai ales tendințele obiective ale evoluției vieții economice, a necesităților cărora va trebui să se subordoneze aceasta în viitor, noile transformări ce se vor produce în structura producției materiale, ca urmare a cerințelor obiective de reducere a consumurilor de energie, combustibil, metal etc., de înlocuire masivă a unor substanțe ale naturii devenite deficitare vor impune cu necesitate renunțarea la unii indicatori, cum sînt producția cît mai mare de ciment pe locuitor, producția și consumul cît mai mari de oțel pe locuitor, de fontă, energie, combustibil etc., care, în cazul consumului mare, pot ascunde și fenomene iraționale, și înlocuirea lor cu alții, mai adecvați. De fapt, se știe că, deja, în prezent, consumul mare de materii prime și materiale, de combustibil și energie pentru producerea unei unități de produs este un indicator al unui nivel scăzut de dezvoltare. O economie eficientă, cu un nivel înalt de dezvoltare este aceea în care se valorifică multilateral și complex, cu consumuri cît mai mici de combustibil și energie, resursele naturale.

Cele spuse pînă acum ne conduc la convingerea că în practica economică nu se poate pune semnul egalității și cu atît mai puțin semnul identității între **rațional** și **real**. Și aceasta eel puțin din două motive. În primul rînd, **realitatea economică, realul în economie** cuprinde pe lîngă fenomenele, raporturile și procesele raționale și pe cele **neraționale existente** de facto. În acest caz, realitatea economică este sinonimă cu existența economică, cu ceea ce în economie ființează — în fapt, indiferent dacă elementele neraționale sînt obiectiv sau subiectiv condiționate. După părerea noastră, **realul** ca totalitate este unitatea dialectică a fenomenului și esenței, formei și conținutului, necesarului și întîmplătorului, raționalului și neraționalului. Un fenomen, raport sau proces economic prezent în realitatea economică este **rațional**, corespunzător rațiunii numai în măsura în care este obiectiv necesar, se află în concordanță cu legile obiective, cu trebuințele și interesele economice fundamentale ale subiecților și agenților economici respectivi. Desigur, așa cum am mai spus, un fenomen, raport sau proces economic rațional și real poate deveni nerațional, își poate pierde raționalitatea și, o dată cu ea, și dreptul de existență. Atît cît continuă să existe, el este însă un element al **realității concrete**.

În al doilea rînd, **raționalul în economie** poate exista sub forma **posibilității**, a **tendinței**, a **scopului**, înainte de a ființa, în fapt, înainte de a deveni **realitate propriu-zisă**.

În acest sens, **raționalul** nu este nimic altceva decît o **realitate potențială**, care decurge din logica obiectivă a desfășurării proceselor economice, din logica obiectivă a mișcării economice „Dacă ceva este posibil sau nu — scria Hegel — **depinde de conținut, adică de totalitatea momentelor realității, momente care în desfășurarea lor se arată a fi necesitatea**”²⁰⁾. Noul încă inexistent în fapt, dar, **obiectiv necesar și posibil, concențiat** de masele de producători de bunuri materiale — făuritorii istoriei — este fără îndoială rațional și urmează să devină real. De aceea, F. Engels, preciza că „tot ce este rațional în mintea oamenilor este sortit să devină real, oricît ar contrazice aceasta realitatea aparentă existentă”²¹⁾.

De aceea, una din caracteristicile esențiale ale dezvoltării economico-sociale o constituie **accentuarea, creșterea gradului de raționalitate, ridicarea gradului de concordanță** dintre relațiile economice și forțele productive ale societății, dintre acțiunea socială a maselor de producători și legile economice obiective, trebuințele și interesele economice fundamentale. Raționalitatea economică are caracter istoric. În virtutea acestui fapt ea poartă în fiecare societate pecetea caracteristicilor sale esențiale, a contradicțiilor interne și a limitelor ce îi sînt proprii.

Raționalitate, eficiență, raționalizare

SOCIALISMUL generează necesitatea obiectivă și posibilitatea reală a conducerii, organizării și desfășurării raționale a vieții economice și sociale. Ar fi însă simplist și contrar experienței să se creadă că această orinduire ar asigura automat, permanent și la întreaga scară a societății desfășurarea și dezvoltarea rațională, ascendență fără nici un fel de greutate și dificultăți a producției, repartiției, schimbului și consumului, deci, a reproducerii sociale. Transformarea posibilității în realitate este și aici un proces deosebit de complex care presupune în mod obligatoriu:

- a) cunoașterea cît mai cuprinzătoare în sferă și conținut a acțiunii legilor obiective și a condițiilor concrete în care ele acționează și se manifestă;
- b) luarea în considerare a acțiunii acestor legi, a condițiilor concrete, corelarea optimă, rațională, a posibilităților cu trebuințele obiective ale dezvoltării;
- c) stabilirea judicioasă a scopului fundamental și a obiectivelor economice principale ce trebuie îndeplinite;

d) organizarea și desfășurarea efectivă a activității productive și sociale în concordanță cu legile obiective, cu principiile și normativele economice.

Aceasta este, de fapt, ultimul moment al legilor obiective după momentul necesității obiective și al posibilității reale în care ele (legile) se manifestă în mod procesual, deci, **acționează**.

Instrumentul principal al ajutorului căruia societatea socialistă stabilește scopul fundamental, obiectivele principale ce trebuie realizate, metodele, mijloacele și căile de înlăptuire, instrumentul deci, cu ajutorul căruia poate fi asigurată conducerea și organizarea conștientă, dirijată, științific fundamentată și rațională a vieții economice la micro și macrosca, în profil vertical și orizontal, este **planul național unic de dezvoltare economico-socială a patriei**. Fără a absolutiza, planul constituie **modelul principal al evoluției economico-sociale și al creșterii nivelului de raționalitate a producției materiale, repartiției, schimbului și consumului**, pe baza cunoașterii tot mai aprofundate a acțiunii legilor obiective și a creșterii posibilităților reale de folosire a lor de către societate. Prin intermediul planului se asigură :

a) stabilirea scopului și obiectivelor principale ale dezvoltării economico-sociale în concordanță cu logica obiectivă a dezvoltării, cu acțiunea legilor obiective și cu posibilitățile economice concrete ;

b) orientarea activității economico-sociale în concordanță cu scopul strategic fundamental, cu obiectivele principale și, deci, în consens cu mersul obiectiv al istoriei ;

c) stabilirea vitezei cu care societatea trebuie și poate înainta pe treptele scării istorice a progresului social ;

d) stabilirea direcțiilor principale de ridicare a nivelului de raționalitate a întregii activități economice.

Așa cum am mai menționat, raționalitatea economică este organic și indestructibil legată de esența cea mai profundă a orânduirii sociale, de scopul nemijlocit al producției sociale, de intențiile și activitatea oamenilor. În același timp ea se asociază cu randamentul, rentabilitatea și eficiența, activității economice, cu reducerea costurilor, cu decizii optime, raporturi și proporții optime, cu consumul optim, cu maximizarea satisfacerii trebuințelor, sau ceea ce este același lucru, cu satisfacerea lor deplină.

O asemenea asociere nu este deloc întâmplătoare. **Regula vieții economice în societatea socialistă este că tot ceea ce este rațional trebuie să fie și eficient**. De fapt, acesta este un principiu esențial al economiei socialiste. Așa cum se cunoaște însă, într-un timp se susținea în teorie și, ceea ce era și mai grav, se aplica în practică o altă concepție — organizarea producției unor produse cu pierderi care erau și planificate. Se încerca chiar să se acrediteze ideea că organizarea și finanțarea pe termen lung a unor producții nerentabile ar reprezenta chipurile, una din laturile superiorității economiei socialiste.

Meritul de a fi dovedit inconsistența teoretică, caracterul irațional și urmările deosebit de păgubitoare ale unei asemenea concepții și practici economice îl are secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** care, la Plenara Comitetului Central al partidului din decembrie 1966 a demonstrat că o asemenea mentalitate și practică exprimă o „**anomalie**”, o „**gravă manifestare de înapoiere economică**”, un „**fenomen nesănat**” care **lovește în interesele întregii economii în interesele întregului popor**”. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu „**Concepția după care una din laturile superiorității economiei socialiste ar fi faptul că aceasta își poate permite să finanțeze timp îndelungat producții nerentabile contravine în mod flagrant cerințelor dezvoltării noii orânduirii, este expresia unei viziuni economice rudimentare**”.¹⁹⁾

Stadiul de dezvoltare la care a ajuns economia României, cerințele reale ale etapei pe care o parcurgem în prezent, accentuează necesitatea obiectivă a **ridicării nivelului de organizare, a gradului de raționalitate și a eficienței întregii activități economice și sociale**, accentuează **necesitatea obiectivă** a trecerii de la faza acumulărilor cantitative la o fază nouă, superioară, la faza luptei pentru o calitate mai înaltă în toate compartimentele de activitate.

¹⁹⁾ K. Marx, F. Engels — Opere, vol. 25, partea I-a, Ed. politică, București, 1969, p. 359 (sublinierea ns. A.N.)

²⁰⁾ Idem

²¹⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 254

²²⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multifazic dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 598.

²³⁾ G. W. Hegel — Enciclopedia științelor filozofice, partea I, Logica, Ed. Academiei R.P.R., 1962, p. 265 (sub. ns. A.N.)

²⁴⁾ Marx, Engels — Opere, vol. 21, Ed. politică, București, 1965, p. 266

²⁵⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 555

²⁶⁾ Dicționar de economie politică, Ed. politică, București, 1974, p. 636—637

Creșterea gradului de raționalitate constituie UN PROCES deosebit de complex. Acesta este, după părerea noastră, **procesul de raționalizare, raționalizarea economică**. În Dicționarul d' economie politică, **raționalizarea** este înțeleasă ca „îmbunătățire perfecționare adusă utilajelor, proceselor tehnologice, organizării producției și a muncii, în scopuri multiple : creșterea producției, economia de materii prime, combustibil și energie, sporirea productivității și ușurarea muncii, folosirea la un nivel superior a capacităților de producție și a forței de muncă, reducerea prețului de cost (a costurilor, A.N.), și sporirea beneficiilor etc.”²⁶⁾

Constituind într-adevăr o perfecționare, raționalizarea vizează și trebuie să vizeze, după părerea noastră, nu numai tehnica, tehnologia și organizarea producției și a muncii ci și **conducerea și desfășurarea activității economice și rezultatele acestei activități**. Conținutul ei principal îl reprezintă eliminarea completă sau diminuarea fenomenelor, raporturilor și proceselor iraționale și a urmărilor lor, transformarea raționalului în real, a realului posibil în real nemijlocit, efectiv, creșterea gradului de concordanță dintre forțele productive și relațiile economice, dintre scopul fundamental al acțiunii pe de o parte și mijloacele și modul de acțiune pe de altă parte, dintre acțiunea economică a maselor și legile economice obiective

Premisa teoretică, gnoseologică a raționalizării o constituie creșterea gradului de cunoaștere științifică, de pregătire a oamenilor muncii ; **premissa sa politică și morală**, o reprezintă conștientizarea necesității obiective și a avantajelor raționalizării devotamentul și atașamentul pentru promovarea noului, înalta responsabilitate și atitudinea înaintată față de muncă și societate.

Raționalizarea conducerii, organizării și desfășurării activității economice, a scopului și mijloacelor sale ca și a produselor obținute reprezintă un proces continuu, așa după cum continuă este activitatea, viața economico-socială.

O importanță aparte pentru ridicarea nivelului de raționalitate economică o au măsurile aprobate de Comitetul Central al partidului cu privire la perfecționarea mecanismului economic, a autoconducerii muncitorești, autogestiuunii și autofinanțării unităților economice și administrativ teritoriale. **Creșterea gradului de raționalizare**, prin aplicarea măsurilor aprobate, își va găsi expresia în :

1 Legarea mai organică a activității economice și sociale de trebuințele reale, concrete ale societății și membrilor ei și eliminarea manifestărilor de producție de dragul producției, a producției fără desfacere asigurată. Conducerea, organizarea științifică și rațională a producției socialiste este incompatibilă cu producția pentru o piață necunoscută, pentru un cumpărător sau consumator necunoscut ;

2 Ficare colectiv de producători trebuie să desfășoare o activitate eficientă. Pe lângă orientarea producției spre trebuințele reale, aceasta presupune acoperirea din rezultatele create a tuturor cheltuielilor de producție și obținerea unui produs net și a unei producții nete suplimentare care să asigure participarea cât mai substanțială la constituirea fondului național unic de dezvoltare economico-socială, crearea unor surse pentru propria creștere și dezvoltare tehnico-economică, pentru stimularea materială a oamenilor muncii și pentru satisfacerea unor trebuințe sociale ale lor.

3 Eliminarea cât mai grabnică a fenomenelor, mentalităților și atitudinilor iraționale din viața economică — rutină, mulțumirea de sine, toate formele de risipă de materii prime, materiale, energie, combustibil și timp de muncă.

4 Armonizarea intereselor fundamentale personale, colective și generale ale societății și creșterea stimulării materiale a oamenilor muncii în ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale.

5 Perfecționarea formelor, metodelor și a modului de planificare a dezvoltării economice și sociale.

6 Raționalizarea, perfecționarea indicatorilor de măsurare și aprecierea veridică a laturilor cantitative și calitative ale activității economice și ale produselor ei.

7 Creșterea gradului de concordanță dintre mecanismul de folosire a acțiunii legilor economice și mecanismul propriu legilor economice obiective, dintre politica și activitatea economică pe de o parte și legile economice obiective pe de altă parte.

În felul acesta măsurile preconizate, aplicate cu pricepere și consecvență, se înscriu în rîndul factorilor de ridicare a nivelului calitativ al activității economice, de accelerare a creșterii cantitative a producției materiale și de îmbunătățire calitativă a produselor, de înflorire mai accelerată a vieții materiale și spirituale a tuturor membrilor societății.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

O ALTĂ concepție teoretică importantă în legătură cu natura banilor contemporani este cea keynesiană. Aceasta, interesată mai mult de aspectele politicii decît de cele ale teoriei monetare propriu-zise, afirmă existența unei similitudini perfecte între bani și alte acte active realizabile. Ea încearcă, de fapt, abandonarea completă a categoriei de bani în favoarea unui concept mai larg, care să înglobeze întreaga serie a activelor lichide. Un exemplu de concept mai general — măsurabil — este cel din doctrina oficială a Biroului Rezerve Federale a S.U.A. Potrivit acestei teorii, noțiunea de bani are o relevanță minoră, deoarece ei nu exercită decît o influență subsecventă în economie. Important este creditul total, în raport cu care creditul bancar, ce prilejuiește emisiunea monedei fiduciare tradiționale nu este decît o componentă. În consecință, obiectul propriu-zis al politicii de control al băncilor centrale și, deci, al teoriei monetare, trebuie să-l constituie creditul total și nu masa bănească¹⁾.

Alt exemplu de concept mai general — nemăsurabil — este cel cuprins în „Raportul Comitetului Radcliffe”²⁾. În sensul acestuia, noțiunea de bani și-a pierdut orice semnificație, deoarece economia capitalistă îi poate economisi fără limită, substituindu-i prin credit. Ceea ce conținează, în aceste condiții, este „lichiditatea” totală a economiei.

În cadrul orientării keynesiene, credem că un loc aparte îl ocupă lucrările economiștilor americani. J.G. Gurley și E.S. Shaw³⁾. Pornind de la cercetarea influenței monetare a masei datorii publice din economia americană în perioada post-belică, ei au elaborat o analiză a rolului monetar al sistemului financiar capitalist de ansamblu și, în particular, a intermediarilor financiari nebankari (asociații de investitori, firme de asigurare etc.). Spre deosebire de keynesienii ortodocși care consideră că, structura financiară a

CATEGORIA DE BANI ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ (II)

economiei, cu detaliile sale organizatorice, constituie un factor cu influență secundară în teoria monetară, Gurley și Shaw, observînd legătura existentă între dezvoltarea economică și amplificarea și complicarea numărului și activităților intermediarilor financiari nebankari, afirmă că pasivele acestor agenți sînt substitute valabile ale banilor. O implicație a acestei concluzii este că emisiunea bănească, considerată tradițională ca un privilegiu al băncilor, a devenit o facultate comună tuturor operatorilor financiari din economia capitalistă.

Școala keynesiană, în variantele sale, nu avansează, deci, o teorie riguroasă a banilor actuali, ci enunță, de fapt, o poziție pragmatică, în sensul că masa bănească este considerată o mărime complexă și instabilă, subordonabilă intervenției statului în economia capitalistă. Această idee își are originea în lucrările lui J. Keynes, în care ca și în teoria burgheză clasică, funcțiile banilor de mijloc de plată și mijloc de circulație sînt considerate definitive. La Keynes, din aceste funcții provine calitatea deosebită a banilor, „lichiditatea” lor, respectiv, capacitatea de a reprezenta o putere de cumpărare imediată. Prin lichiditatea superioară, banii se deosebesc, de exemplu, de mărfuri sau de hirtile de valoare care și ele o posedă, dar într-un grad mai redus. „Preferința pentru lichiditate”, ca forță psihologică rezultată din percepția personală a riscului, îi determină pe

agenții economici să-și amenajeze un portofoliu optim pe active, în funcție de costul și remunerația deținerii. Din compunerea pe scară macro-economică a acestor decizii individuale, rezultă necesarul de bani al economiei, ca cerere a unui activ particular (neremuneratului).

La discipolii contemporani ai lui Keynes⁴⁾, această teză este dusă pînă la ultimele sale consecințe, în sensul că banii sînt complet dizolvați în marea masă a activelor financiare, nediferențiabile, în principiu, între ele. Fundamentindu-și analizele pe noțiunea vagă și greu definibilă de „lichiditate”, keynesienii contemporani nu se ocupă de specificul calitativ al banilor, definindu-și, pur și simplu, prin măsura cantitativă a lichidității lor (capacitatea circulatorie a unui activ, gradul de dezvoltare a pieței sale etc.) Ca urmare, atenția se concentrează asupra procesului substituiri diferitelor active în patrimoniul agenților economici și nu asupra banilor.

Deși acest studiu, privit în sine, este interesant prin perspectiva pe care o poate deschide asupra legăturilor dintre deciziile și echilibrul financiar micro-economic și masa bănească totală, dintre fenomenele financiare și cele monetare, dintre acestea din urmă și factorul instituțional etc., el conduce, de fapt, la abandonarea practic, în mare măsură, a analizei calitative propriu-zise a banilor.

Este un aspect invederat și de criteriile propuse pentru delimitarea banilor de către adepții acestei școli. Unul dintre aceste criterii este „neutralitatea” banilor. În raport de aceasta, sînt bani numai activelor substituibile în proporții reciproce variabile, dar care nu modifică volumul total al plăților sau veniturilor din economie. În legătură cu aceasta, este sulicentă observația că o astfel de constanță a economiei capitaliste nu a fost demonstrată de nimeni. Singurul mesaj pragmatic pe care keynesienii îl pot deduce din „neutralitatea” monedei este posibili-

FIȘE

Manifestări științifice

● Consacrată celei de-a 35-a aniversări a eliberării patriei, sesiunea științifică anuală — ediția 1979 (7 iunie) — a Institutului de economie industrială a avut ca temă „Ridicarea nivelului calitativ al activității economice în industrie”. Specialiști din I.E.I. și din alte unități ale Institutului central de cercetări economice, din învățămîntul superior, din organe centrale de stat, institute de cercetări și proiectări industriale, unități economice au prezentat aproape 90 de comunicări grupate pe următoarele secțiuni: dezvoltarea economică și modernizarea structurii industriale; perfecționarea conducerii și organizării întreprinderilor industriale; eficiența economică — criteriu esențial al calității activității economice; ridicarea eficienței extracției și folosirii resurselor materiale și energetice și problema evoluției costurilor; in-

troducerea progresului tehnic și ridicarea calității producției; creșterea productivității muncii și problemele utilizării forței de muncă; reciclarea materialelor încorporate în bunurile de consum scoase din uz.

● Institutul de economie socialistă a organizat, în cadrul acțiunilor dedicate celei de a 35-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, două dezbateri științifice. Obiectul acestora l-a constituit realizarea unui schimb de opinii între cercetătorii Institutului, specialiștii din instituții economice centrale de sinteză (C.S.P., D.C.S., Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor etc.) și din institute de cercetare de profil, cadre didactice universitare ș.a., privind unele probleme de interes pentru economia națională și pentru cunoașterea gândirii economice contemporane. Participanții la dezbaterile organizată de sectorul „Venit național și nivel de trai” au pus în discuție și au făcut propuneri cu privire la definirea unor concepte legate de consumul rațional, la utilizarea unor metode de planificare și

prognoză a consumului populației, la căile și pirghiile pentru realizarea în practică a unui consum rațional.

La cealaltă dezbateră, organizată de sectorul „Istoria economiei naționale și gîndirea economică contemporană”, s-au analizat probleme ale capitalismului occidental de semnificație deosebită pentru evoluțiile și tendințele social-economice contemporane.

Normative limită

● În cadrul unei discuții privitoare la perfecționarea mecanismului economic, V. Moskalenko consideră într-un articol apărut în revista Ekonomiceskie Nauki, nr. 5/1979, că deși introducerea (experimentală) în U.R.S.S. a indicatorului producției nete normale reprezintă un progres, totuși sistemul existent suferă de neajunsul că activitatea întreprinderii și subdiviziunilor sale este apreciată în esență pe baza a două criterii: gradul de îndeplinire a planurilor stabilite și ritmurile de creștere a indicatorilor față de nivelul atins anterior. Cînd planurile se stabilesc

pornind de la „realizări”, spune V. M., întreprinderile care dispun de rezerve mari și nu se grăbesc să le utilizeze, se găsesc într-o situație favorizată în raport cu cele care prestează o activitate calitativ superioară. Se creează o neconcordanță între acțiunea stimulentele morale și materiale și calitatea muncii, pentru înlăturarea căreia V. M. propune drept criteriu al aprecierii activității întreprinderilor un normativ care să stabilizească rezultatul maxim posibil în condițiile concrete existente. Astfel de normative limită ar: trebui, spune el, să fie introduse în toate aspectele activității: utilizarea capacităților, calitatea producției, economia de materiale și resurse de muncă, nivelul tehnic al producției, aspectele sociale ale dezvoltării colectivului. Cu cît rezultatele sînt mai apropiate de normativ, cu atît aportul este mai important.

Inițiativă tehnică și comercială

● În articolul Innover, mais sans negliger les activités classi-

tatea subordonării sale totale față de politica intervenționistă a statului. Un alt criteriu propus îl constituie caracterul „real” sau „abstract” al diferitelor active. Potrivit acestuia, activele „reale” reprezintă averea în sine, în timp ce activele „abstracte” sînt numai creanțe, a căror existență și circulație este posibilă doar într-o ambianță juridică adecvată. Din seria acestora din urmă, sînt bani numai creanțele care au capacitatea liberatorie de plată legală. Aplicarea acestui criteriu conduce la definirea banilor contemporani prin raportare la forma juridică și nu la conținutul relațiilor valorice respective, la fel ca în cunoscuta și criticata concepție nominalistă.

O ultimă orientare în definirea banilor contemporani, pe care o analizăm, este cea a grupului de cercetători de la Universitatea din Chicago, inspirați de profesorul M. Friedman, laureat al premiului Nobel pentru economie. Aceștia definesc banii actuali într-un mod general, ca un „adăpost temporar al puterii de cumpărare”. Utilizînd ipoteza de mai sus, în mai multe lucrări empirice ale grupului ⁵⁾ se propun o serie de agregate statistice în scopul descrierii masei bănești din economia capitalistă. Numărul combinațiilor posibile ale acestor module statistice, corespunzătoare unor definiții teoretice alternative a noțiunii de bani, este destul de mare (127). Pentru analiza curentă, monetariștii recomandă doar indicatorii care descriu mișcarea numerarului, depozitelor bancare la vedere și depozitelor bancare la termen.

Confruntate cu necesitatea elaborării unor politici monetare în condiții de criză tot mai profundă, unele bănci centrale din țările capitaliste au introdus în practica lor de control monetar și în statistica oficială urmărirea comportării unor indicatori statistici sintetici ai diferitelor componente ale masei bănești. De exemplu, Bir. Rez. Federale a S.U.A. publică regu-

lat, din 1971, trei agregate statistice globale, Banca Angliei publică trei și ulterior, două, Banca Franței urmărește doi indicatori etc.

Privită în sine, modelarea cibernetică, econometrică sau statistică a comportamentului masei bănești în funcție de parametrii fundamentali ai activității economice, constituie un sensibil instrument de analiză, permițînd generalizarea și, deci, înțelegerea rațională a faptelor și evenimentelor monetare observabile, a influențelor ce le suportă sau exercită în mecanismul economic de ansamblu. Credem însă că, utilizarea și perfecționarea acestor metode pozitive de cercetare monetară de către analiștii de la Chicago relevă aceeași neglijare a unor implicații logice — determinată de o anumită poziție de clasă — în abordarea conținutului banilor actuali din capitalism. Testarea formal-statistică, nefundamentată pe analiza calitativă riguroasă a banilor ca instrument în relațiile economice, a legăturii dintre evoluția banilor de la formele primitive spre cele moderne, pe de o parte, și complicarea contradicțiilor economiei capitaliste, pe de alta, tinde să estompeze determinările reale ale circulației bănești. Ca urmare, regresile și alte funcții statistice stabilite între masa bănească și celelalte variabile importante ale mecanismului economiei capitaliste, deși evidențiate cantitativ cu eleganță, rămîn, în mare măsură inexplicabile. Semnificativ pentru contradicțiile dintre rezultatele științifice obținute de monetariști și interesul politic pentru satisfacerea căruia se încearcă a fi utilizate este faptul că adoptarea agregatelor statistice în locul unor definiții științifice riguroase a banilor actuali complică, de fapt, mecanismele de intervenție al băncilor centrale, deoarece diferenții indicatori statistici propuși evoluează inexplicabil de disparat, atît ca ritm cît și ca amplitudine. Experiența analiștilor de

la Chicago, dovedește, o dată în plus, că descrierea cantitativă a legăturilor bănești completează, dar nu se poate substitui analizei calitative a funcțiilor banilor contemporani.

asist. univ. Silviu CERNA
Timișoara

4) S.E. Harris, J.W. Angell, W. Fellner, A.H. Hansen, A.G. Hart, H. Nelsson, R.V. Roosa, P.A. Samuelson, W.L. Smith, W. Thomas, J. Tobin, R. Weintraub, „Controversial Issues in Recent Monetary Policy: A Symposium”, Review of Economics and Statistics, (42, aug. 1960).

2) Committee on the Working of the Monetary (Chairman: The Rt. Hon. The Lord Radcliffe, G.B.E.), Report. (London, 1959).

3) J.G. Gurley, E.S. Shaw, „Money in a Theory of Finance”, (Washington, 1960); „Financial Aspects of Economic Development”, American Economic Review, (45, sept. 1955); „Financial Intermediaries and the Saving — Investment Process”, Journal of Finance, (11, mai 1956); etc.

4) Vezi și E.L. Feige, „The Demand for Liquid Assets: A Temporal Cross Section Analysis”, (Englewood Cliffs, 1964); T.H. Lee, „Alternative Interest Rates and the Demand for Money — The Empirical Evidence”, The American Economic Review, (dec. 1967); G. Kaufman, „More on an Empirical Definition of Money”, American Economic Review, (mart. 1969); W.K. Chetty, „On Measuring the Nearness of Near Money”, American Economic Review, (iun. 1969); H.A. Latane, „Cash Balances and the Interest Rate — A Pragmatic Approach”, Review of Economic and Statistics, (36, nov. 1954), etc.

5) M. Friedman, A. Schwartz, „A Monetary History of the United States, 1870—1960”, (Princeton, 1960); „Monetary Statistics of the United States: Estimates, Sources, Methods”, (New York, 1970); R.T. Selden, „Monetary Velocity in the United States”, (Chicago, 1956); M. Friedman, „The Demand for Money: Some Theoretical and Empirical Results”, Journal of Political Economy, (67, aug. 1959).

ques (Să inovăm, dar să nu neglijam activitățile clasice), Jean Meilhaud scrie în LE MONDE (10 IV 1979) că a devenit un loc comun îndemnul din partea industriașilor și a statului de renunțarea la produsele care comportă puțină valoare adăugată și de concentrare a eforturilor asupra tehnologiilor avansate, care cer multă inventivitate. J. M. observă că, deși fertilă, această orientare împingă dificultăți în unele domenii, unde inovația tehnologică duce la o accentuare a competiției internaționale iar, pe de altă parte, suferă de neajunsul că nu creează, cel puțin pe termen scurt, locuri de muncă. Experiența multor întreprinderi ar fi arătat că se pot găsi strategii care să permită nu numai supraviețuirea unor sectoare, considerate la un moment dat condamnate, dar și dezvoltarea lor. Întreprinderea poate face un efort pentru „imbogățirea” unui produs, pentru promovarea lui. În această privință design-ul și publicitatea ar mai putea juca un rol important. După autor, oricare ar fi dificultățile, întreprinderea poate găsi soluții, cu

condiția să aibă inițiativă în problemele evoluției tehnice și comerciale.

Controverse monetare

● În ziarul LE FIGARO din 11.V.1979, André Piettre, membru al Institutului, semnează articolul Le retour de l'or ou la revanche de Jacques Rueff (Revenirea aurului sau revanșa lui Jacques Rueff) în care, remintînd tezele cunoscute ale academicianului decedat anul trecut, încearcă să demonstreze că evoluția evenimentelor i-a dat dreptate. Greșit ar fi proclamat Keynes că disciplina bancherilor s-a substituit automatismului anterior al cursurilor bazate exclusiv pe aur. Prin Gold Exchange Standard, S.U.A. ar fi izbutit să-și acopere o inflație ocultă o „balanță a imperialismului”, investițiile americane în exterior ridicîndu-se între 1950—1972 la 115 miliarde de dolari, față de 15 miliarde de dolari pentru investițiile străine în S.U.A. În opoziție cu acest punct de vedere, Jean Denizet publică în același ziar (12-13 V.1979)

articolul L'étonnante stabilité du dollar (Stabilitatea uimitoare a dolarului), enunțînd o serie de argumente din care ar rezulta că elemente negative pentru prestigiul american au avut efectul paradoxal de a întări puterea dolarului.

Mobilitate și stabilitate

● Colecția „Biblioteca juridică a cetățeanului” s-a îmbogățit cu o nouă lucrare — Delegarea, detașarea și transferul — de C. Jorjescu și T. Zega, Editura științifică și enciclopedică, 1979, 160 p. Confluența dintre stabilitatea raporturilor de muncă și fluctuațiile determinate de progresul tehnic, industrializarea tuturoi regiunilor țării, calificarea permanentă, apariția de profesii superioare etc., spun autorii, au generat instituțiile delegării, detașării, trecerii în altă muncă și transferului. Exceptînd transferul la cerere, celelalte forme constituie modificări unilaterale ale contractului de muncă necesitate de interesele obiective ale unităților sociale. Personalul încadrat și-a dat însă indirect con-

FIȘE

simțămîntul prin adeziunea anticipată la reglementările privind statutul oamenilor muncii. Deși deosebite instituțional, trăsăturile comune sînt: o mai bună organizare a muncii și respectarea calificării profesionale a persoanelor în cauză. Trăsăturile specifice se pot rezuma astfel: delegarea se face în afara locului de muncă pe termen de pînă la 60 de zile, durata ce poate fi dublată; detașarea presupune atașarea la o altă unitate pe termen de cel mult 6 luni, dublabil; în cazuri excepționale anume prevăzute, detașarea se poate prelungi pînă la 2 ani; trecerea temporară în altă muncă, fără fixare de termen, se execută în aceeași localitate și în aceeași unitate, neavînd caracter nici de promovare sau retrogradare, nici de reincadrare ca efect al reorganizării sau recomandării medicale.

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

DESPRE PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE TRECERII LA ECONOMIA SOCIETĂȚII COMUNISTE

INCHEIEM în acest număr publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile au fost elaborate pe baza Programului Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TRECEREA DE LA SOCIALISM LA COMUNISM este procesul obiectiv de creare a premiselor economice, sociale și politice necesare construirii celei mai înalte forme de organizare a vieții social-economice — comunismul.

Clasicii marxism-leninismului abordînd acest proces, au ajuns la concluzia că orînduirea comunistă nu se va putea naște în mod nemijlocit din cea capitalistă.

Practica social-istorică a confirmat justetea tezei, susținute de K. Marx cu peste un secol în urmă, în „Critica programului de la Gotha”, potrivit căreia socialismul și comunismul reprezintă trepte diferite de maturizare economică, socială și politică a noii societăți. Numai prin construirea socialismului, prin dezvoltarea lui multilaterală, pe propria-i bază, se asigură condițiile obiective și subiective pentru trecerea la făurirea comunismului deplin. Această realitate generează în mod obiectiv necesitatea unei perioade istorice relativ îndelungate în trecerea treptată la comunism.

Socialismul și comunismul

SOCIALISMUL ȘI COMUNISMUL prezintă o serie de **trăsături comune**.

1 Principala trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în faptul că relațiile lor de producție se întemeiază pe același tip de proprietate — **proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție**. Ca urmare, între membrii societății se stabilesc relații de colaborare și ajutor reciproc, iar repartitia se efectuează în interesul oamenilor muncii. Atît socialismul cît și comunismul se caracterizează prin dispariția claselor sociale exploatare și a exploatării omului de către om.

2 O altă trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în aceea că **scopul nemijlocit al producției atît în socialism cît și în comunism este același: satisfacerea necesităților crescînde materiale și spirituale și dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor societății**. Mijlocul pentru realizarea acestui scop este și el comun: **lărgirea și perfecționarea continuă a producției pe baza tehnicii celei mai avansate**. La baza ridicării bunăstării materiale și culturale a tuturor membrilor societății stă munca liberă de exploatare.

3 Una din cele mai importante trăsături comune ale socialismului și comunismului o constituie **ideologia clasei muncitoare întemeiată pe concepția materialist dialectică și istorică**. Reprezentînd trepte diferite de maturizare a forțelor de producție și a relațiilor de producție, între socialism și comunism există și deosebiri.

1 **Baza tehnică materială a comunismului va fi superioară bazei tehnice materiale a socialismului**. În comunism se va asigura astfel un nivel ridicat al producției sociale și o foarte înaltă productivitate a muncii. Omul va domina natura într-un grad mult mai înalt.

2 Socializarea producției și a muncii se va ridica în comunism pe o treaptă mai înaltă decît în socialism. Comunismul se va baza pe **proprietatea comunistă unică a întregului popor asupra mijloacelor de producție, spre deosebire de socialism**

care se caracterizează prin existența a două forme ale proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

3 Caracterul muncii se va modifica considerabil; înzestrarea tehnică a muncii va fi mult superioară, iar conștiința va atinge un nivel foarte înalt. Ca urmare a acestor mutații, în comunism: **munca va deveni pentru toți membrii societății o necesitate vitală**.

4 În comunism, nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție și conștiința ridicată a oamenilor muncii vor permite **aplicarea principiului comunist al repartitiei de la fiecare după capacitate, fiecărui după nevoi, spre deosebire de socialism unde repartitia se realizează după principiul de la fiecare după capacitate, fiecărui după munca depusă**.

5 Dacă în socialism există cele două clase sociale, clasa muncitoare și țărănimea, menținîndu-se deosebiri esențiale între oraș și sat, între munca intelectuală și cea fizică, **în comunism vor dispărea clasele sociale, precum și deosebirile esențiale dintre munca fizică și intelectuală**. Desigur deosebiri neesențiale dintre acestea se vor menține și în comunism. Nivelul înalt de pregătire tehnică și culturală se va generaliza la toți oamenii muncii. Ca urmare, intelectualitatea nu va mai constitui o pătură socială distinctă.

Principii generale ale trecerii de la socialism la comunism

ELABORÎND BAZELE COMUNISMULUI ȘTIINȚIFIC, clasicii marxism-leninismului nu puteau, desigur, să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor complexe ale construirii comunismului, asupra cărora numai practica social-istorică își spune în ultimă instanță cuvîntul.

Elaborarea programului concret de construire a comunismului pe baza învățăturii marxist-leniniste revine în mod firesc partidului marxist-leninist și statului socialist din fiecare țară. Marea diversitate de condiții existente în diferite țări generează o mare varietate de forme și metode de construire a comunismului. Partidele comuniste și muncitorești, pornind de la condițiile concrete din țările lor, îmbogățesc cu noi teze va loroase tezaurul marxism-leninismului privind construirea comunismului.

În acest context se inserie atenția deosebită acordată de către P.C.R. elaborării teoretice și problemelor practice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. În viziunea Programului P.C.R., făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră are ca principală menire pregătirea condițiilor materiale și spirituale pentru trecerea treptată spre comunism. „Societatea socialistă multilateral dezvoltată va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, imbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirații generale ale întregii societăți. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă”¹⁾.

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, p. 70-71.

Tratând edificarea noii orînduirii în mod dialectic, procesual și ținînd seama că societatea socialistă multilateral dezvoltată își va dovedi superioritatea pe toate planurile, inclusiv pe plan economic, tehnic, al productivității muncii și al nivelului de trai al populației — alături de superioritatea deja dovedită pe planul relațiilor de producție, al democrației, al eticii și echității — nu în mod automat, liniar, concepția românească despre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate vede în aceasta un proces complex, de durată. În acest proces trebuie realizate: crearea unei economii moderne, a unei baze tehnico-materiale care să asigure o productivitate înaltă a muncii, perfecționarea relațiilor de producție, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței oamenilor muncii, creșterea inițiativei și gradului de participare a maselor la conducerea întregii vieți economice, sociale și culturale, creșterea rolului tuturor compartimentelor suprastructurii, ridicarea bunăstării sociale. Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, elaborat de partidul nostru, cu contribuția esențială a secretarului său general, reprezintă o expresie a marxism-leninismului creator aplicat la condițiile concret-istorice ale României, un răspuns la problemele complexe care decurg din particularitățile istorice, social-economice și politice ale țării noastre.

Trecerea de la capitalism la comunismul deplin este un proces deosebit de complex și îndelungat. În cadrul acestui proces, realitatea contemporană a construirii noii orînduirii sociale arată că se poate vorbi nu numai de cele două faze — socialismul și comunismul — ci și de mai multe etape în dezvoltarea acestora. În acest sens documentele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. definesc făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ca o etapă superioară în construcția socialismului, care marchează maturizarea și dezvoltarea sa impecabilă în toate sferile vieții sociale, reprezentînd o condiție indispensabilă trecerii la faza edificării comunismului.

Între socialism și comunism există o strînsă unitate dialectică, de aceea, trecerea de la socialism la comunism se realizează nu prin desființarea principiilor fundamentale ale socialismului ci, dimpotrivă, prin dezvoltarea și întărirea lor continuă.

Comunismul se dezvoltă din socialism, fiind continuarea sa directă. Între socialism și comunism nu există un zid despărțitor, germeii comunismului apar în socialism și se dezvoltă în mod treptat. Unitatea dialectică dintre socialism și comunism, fac posibilă încă în socialism, în etapa dezvoltării sale, înfăptuirea unor principii fundamentale ale comunismului. Se realizează în felul acesta o împletire tot mai strînsă a caracteristicilor celor două etape ale dezvoltării noii societăți.

Programul partidului nostru fundamentînd concepția asupra societății socialiste multilateral dezvoltate, aduce noi precizări și clarificări în conturarea perspectivei trecerii de la socialism la comunism, dezvoltînd creator teoria despre cele două trepte ale noii societăți și despre trăsăturile lor esențiale.

1 Principiul comunist de repartiție, în concepția partidului nostru, presupune ca fiecare să consume atît cît este necesar, determinat în mod științific, în funcție de necesitățile fiziologice și spirituale ale oamenilor, excluzîndu-se risipa ca și acumulările peste cerințele obiective. Totodată, sensul repartiției după nevoi are în vedere obligația fiecăruia de a produce pentru societate pe măsura deplinelor sale capacități. Așa cum se precizează în Programul partidului principiul comunist de repartiție nu presupune că fiecare va lucra cît vrea; dimpotrivă fiecare se va încadra în mod conștient în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-și atribuțiile ce-i revin.

Fără îndoială că și în comunism vor exista deosebiri atît în capacitatea de muncă și, deci, în contribuția fiecărui individ la progresul general, cît și în cerințele materiale și spirituale. Tocmai de aceea se menționează în Program că, din acest punct de vedere „comunismul nu duce, nu poate duce la o nivelare mic burgheză; dimpotrivă el va asigura cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității, a forței creatoare a fiecărui individ“. Eliberat de exploatare, muncind pentru sine și pentru societate, avînd asigurate toate condițiile de manifestare, în mod egal, în orice domeniu, omul va deveni cu adevărat liber și stăpîn pe destinul său.

2 În perspectiva trecerii la comunism are loc un proces obiectiv de apropiere între clasele și categoriile sociale existente în socialism, tînzîndu-se tot mai puternic către o omogenizare a societății. Dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, ștergerea deosebirilor

lor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială vor accelera, procesul formării „poporului muncitor unic al societății comuniste“.

3 O componentă fundamentală a trecerii spre comunism este afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea pleneră a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii.

Munca va deveni tot mai mult, pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci și o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, a sursă de satisfacție și bucurie.

4 Partidul nostru va acționa pentru PARTICIPAREA CONȘTIINȚĂ a tuturor oamenilor muncii la făurirea comunismului.

Înfăptuirea acestui principiu care presupune o temeinică pregătire politico-ideologică, cunoașterea și înțelegerea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecăruia în exercitarea drepturilor democratice, lărgirea participării la conducere, perfecționarea cadrului ei de desfășurare, creșterea gradului de conștiință și competență ale oamenilor muncii, vor determina profunde mutații în organizarea politică a societății. În procesul edificării economismului, se arată în Programul partidului nostru statul — înțeles ca instrument de dominație a unei clase asupra alteia — își va înceta existența, transformîndu-se treptat într-un instrument de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale. Dispariția statului nu va însemna renunțarea la anumite activități de organizare socială care și-au dovedit pe deplin viabilitatea în cursul construcției socialiste. Dimpotrivă, acestea vor fi menținute și perfecționate, corespunzător noilor condiții existente. La nivelul economiei naționale vor exista organisme ale societății cu atribuții de organizare, conducere și planificare a întregii activități economico-sociale, iar la nivelul unităților, organisme de autoconducere comunistă, alese democratic și care vor fi tot mai mult sub controlul maselor populare.

5 În perspectiva trecerii spre comunism a noi și noi popoare se va dezvolta procesul de apropiere între națiuni și de armonizare a intereselor naționale. În acest cadru, se menționează în program, se va ajunge la relații internaționale cu totul noi, în care fiecare națiune se va putea dezvolta pe deplin liber, iar popoarele vor colabora neîngrădite, în condiții de totală egalitate.

În aceste condiții va putea fi înlăturată despărțirea artificială a națiunilor, care vor conlucra pentru realizarea intereselor majore ale progresului și bunăstării comune. Fără îndoială însă că însuși acest proces de apropiere între națiuni nu va fi posibil fără menținerea anumitor organizări teritoriale. În funcție de gradul dezvoltării economico-sociale a popoarelor, de afinitățile lor istorice, de cultură și limbă.

X X X

„Trecerea de la socialism la comunism va constitui o perioadă istorică mai scurtă sau mai lungă, în raport de condițiile concrete din fiecare țară, precum și de situația existentă pe plan internațional“²⁾. Și nu numai durata acestei perioade va diferi, dar, așa cum s-a arătat, deosebirile care există între țările socialiste și care se vor menține încă multă vreme, impun aplicarea creatoare a principiilor fundamentale ale comunismului la condițiile concrete, naționale ale fiecărei țări, elaborarea unui program adecvat de construire a comunismului în fiecare țară socialistă.

asist. univ. Gheorghe IAVER

INTREBĂRI

1. Care sînt trăsăturile comune ale socialismului și comunismului?
2. Care sînt deosebirile între treapta socialistă și cea comunistă de dezvoltare a noii societăți?
3. Care este principala menire a etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate?
4. În ce constă originalitatea tezelor P.C.R. despre necesitatea dezvoltării multilaterale a societății socialiste în etapa maturizării sale?
5. În ce constă unitatea dialectică dintre socialism și comunism?
6. Ce precizări și clarificări a adus Programul P.C.B. în privința conturării perspectivei trecerii de la socialism la comunism?

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 167.

După încheierea U.N.C.T.A.D. V

INTENSIFICAREA EFORTURILOR PENTRU LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ȘI EDIFICAREA NOII ORDINI — IMPERATIV PRIORITAR AL ZILELOR NOASTRE

LA MANILA au luat sfârșit lucrările celei de a cincea sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, la care au participat aproape 7 000 de delegați din 159 de țări. Pe agenda conferinței au fost înscrise probleme majore ale cooperării economice internaționale, a căror soluționare era chemată să faciliteze și să accelereze procesul de înfăptuire a unei noi ordini economice internaționale. pe baza principiilor echității și justiției, să stimuleze dezvoltarea statelor rămase în urmă, ducând la lichidarea decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și țările avansate, să promoveze progresul economic și social al tuturor popoarelor.

Acționind în spiritul propunerilor realiste și constructive cuprinse în mesajul adresat Conferinței de președintele Nicolae Ceaușescu, delegația țării noastre, în colaborare cu delegațiile celorlalte țări în curs de dezvoltare, a militat cu perseverență pentru realizarea unui consens cât mai larg în favoarea adoptării de măsuri concrete care să ducă la înfăptuirea obiectivelor U.N.C.T.A.D. V. Propunerile conținute în mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu au trezit un larg ecou în rândul participanților la sesiune, ca și în opinia publică internațională, care le-au dat o înaltă apreciere, considerându-le ca o contribuție substanțială la eforturile ce se întreprind pentru înfăptuirea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Participanții la lucrările U.N.C.T.A.D. V au adoptat, prin consens sau cu majoritate de voturi, o serie de documente în ce privește cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare, programul de acțiune pe anul 1980 pentru sprijinirea țărilor celor mai puțin dezvoltate, convocarea, la sfârșitul anului 1979, a unei conferințe internaționale asupra practicilor comerciale restrictive, un apel privind dublarea ajutorului țărilor industrializate către țările în curs de dezvoltare, pentru ca acesta să se ridice la cuantumul de 0,7% din produsul național brut, cât s-a convenit anterior în cadrul O.N.U., organizarea unor reuniuni ale țărilor în curs de dezvoltare și efectuarea de studii sub auspiciile U.N.C.T.A.D., precum și unele declarații de principii privind stăvilirea exodului de cadre calificate din țările în curs de dezvoltare, utilizarea mărcilor și brevetelor industriale de către aceste țări, combaterea consecințelor negative ale activității companiilor transnaționale și exploatarea unilaterală a resurselor mărilor și oceanelor.

Datorită pozițiilor obstructioniste și lipsei de voință politică a unor țări industrializate, U.N.C.T.A.D. V nu a reușit însă să ajungă la un consens și să adopte hotărâri în problemele importante, de reală însemnătate pentru restructurarea relațiilor economice mondiale înscrise pe ordinea sa de zi. Acestea se referă, înainte de toate, la problemele legate de realizarea unor schimbări de structură în actualul sistem de relații economice, monetaire, financiare și comerciale, eliminarea protecționismului și a măsurilor discriminatorii în relațiile economice dintre state, sistemul generalizat

de preferințe, măsurile privind instituirea unui control eficient asupra activității companiilor transnaționale, datoriile țărilor sărace către cele bogate, compensarea pierderilor suferite de țările în curs de dezvoltare la exporturile lor către țările dezvoltate, datorită fluctuațiilor prețurilor și cursurilor valutare, dreptul inalienabil al statelor de a dispune de bogățiile naționale în interesul propriei dezvoltări.

○ gravă anomalie a lumii contemporane

ASA CUM SE SUBLINIA în mesajul adresat Conferinței de președintele Nicolae Ceaușescu, constituie o gravă anomalie a realității social-politice contemporane faptul că, într-o perioadă de progres fără precedent al cunoașterii umane, o mare parte a omenirii trăiește încă în condiții de subdezvoltare, că lumea continuă să fie împărțită în țări sărace și țări bogate. Acest fapt nu numai că provoacă mari suferințe multor sute de milioane de oameni, lipsindu-le de cele mai elementare condiții de viață civilizată, de posibilitatea de a-și afirma forța creatoare, dar constituie, de asemenea, unul din factorii permanenți de încordare în relațiile internaționale, de instabilitate în economia mondială, cu consecințe profund negative asupra evoluției tuturor statelor, a ansamblului vieții internaționale. De aceea, se arăta în mesaj, lichidarea subdezvoltării apare ca un imperativ de prim ordin al zilelor noastre, ca o necesitate stringentă a dreptății și echității internaționale, a însăși cauzei progresului și civilizației pe planeta noastră.

Elaborarea pe plan internațional, prin conlucrarea tuturor statelor, indiferent de orînduire, a unui program unitar și concret de acțiune — propus de România — rămîne o necesitate presantă, cu atît mai mult cu cît la capătul primelor două decenii O.N.U. ale dezvoltării decalajele dintre țările bogate și sărace nu numai că nu s-au atenuat, ci într-o serie de cazuri au continuat să se adîncească.

Datele statistice concordă în a releva că dacă pe ansamblu decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și cele industrializate a rămas în intervalul 1960—1976 în linii generale același, în cazul țărilor cel mai puțin dezvoltate rămînerea în urmă s-a accentuat. Cifre ale O.C.D.E. scot astfel în evidență că, în termeni reali, produsul național brut pe locuitor a sporit în medie în intervalul amintit cu 4,3% pe an în țările în curs de dezvoltare cu un P.N.B. per capita de peste 400 dolari, în vreme ce în țările cu un produs pe locuitor inferior acestei sume, țări care cuprind împreună 60% din populația „lunii a treia”, creșterea lui medie anuală nu a fost decît de 1,5%. În cazul țărilor celor mai puțin dezvoltate, cu un P.N.B. pe locuitor de pînă la 250 dolari, ritmul de creștere a fost încă și mai lent, și anume de 0,9% pe an.

Chiar în ipoteza, considerată extrem de puțin probabilă, a stagnării complete în țările industrializate, țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol cu un produs pe locuitor de peste 250 dolari, continuând să se dezvolte în ritmul mediu înregistrat în perioada 1970—1976 ar avea nevoie de 65 de ani pentru a le ajunge din urmă pe primele din punctul de vedere al P.N.B. pe locuitor. Țărilor din grupa celor cu sub 250 dolari le-ar fi necesari 746 ani pentru realizarea aceluiași obiectiv.

Presupunând că cele trei grupuri de țări ar continua să se dezvolte în ritmurile din perioada 1970—1976, grupul țărilor în curs de dezvoltare mai avansate ar urma să ajungă țările industrializate abia în anul 2220, în vreme ce țările astăzi slab dezvoltate ar rămâne din ce în ce mai mult în urmă.

Perspectivile lichidării „sărăciei absolute”

ÎN ACESTE CONDITII, starea de „sărăcie absolută” definită de Banca mondială prin neatingerea nici măcar a unui nivel minim în privința satisfacerii unor trebuințe de bază cum sînt alimentația, locuința, accesul la o sursă de apă potabilă, ocrotirea sănătății și învățămîntul, va caracteriza o bună parte din populația globului și după sfîrșitul acestui secol. Date ale acestui organism specializat al O.N.U. evidențiază că în prezent există aproape 800 milioane de oameni, reprezentînd circa 40% din populația țărilor în curs de dezvoltare, care trăiesc în sărăcie absolută, alături de care există numeroși alții, inclusiv din țări în curs de dezvoltare mai avansate, care nu au acces la anumite servicii publice esențiale cum sînt asistența medicală, apa potabilă sau canalizarea. Chiar și în ipoteza realizării variantei optimiste a prognozelor Băncii mondiale pentru anul 2000, și anume cea a unui ritm mediu de creștere de ordinul a 5,5% pe an pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, paralel cu o repartitie mai echitabilă a venitului național, în țările cel mai puțin dezvoltate ar continua să existe în acel an circa 260 milioane de oameni în situație de „sărăcie absolută”. Un ritm cu numai 0,5 puncte procentuale mai scăzut, corespunzînd ipotezei de bază a Băncii, ar majora acest segment de populație la 600 milioane de oameni, din care a zecea parte s-ar găsi în țările mai avansate din grupul respectiv.

Potrivit estimățiilor unei alte instituții specializate a O.N.U. și anume Organizația Internațională a Muncii, nivelul minim al așa-numitelor trebuințe de bază nu este atins în prezent în cazul a 1,1 pînă la 1,5 miliarde de locuitori al planetei noastre. Studii elaborate sub egida O.I.M. relevă că în ipoteza (pînă acum nerealizată) a unui ritm mediu anual de creștere a produsului național brut de 6% și a înlăptuirii prognozei O.N.U. care vorbește de un ritm întrucîtva mai lent de creștere demografică, dar în absența unor schimbări în sistemul de distribuire a venitului național, țările în curs de dezvoltare din Africa tropicală ar avea nevoie de 45 de ani, cele din Asia de 41 de ani, iar cele din zonele aride ale Africii de 38 de ani pentru a putea satisface la nivelul minim trebuințele de bază ale tuturor locuitorilor lor. Atingerea mai devreme, și anume în anul 2000, a acestui deziderat minimal — relevă studiul citat al O.I.M. — ar presupune ca în zonele din Asia și Africa în care trăiește majoritatea populației celei mai sărace a globului, ritmurile de creștere a produsului național brut practic să se dubleze în raport cu cele înregistrate în perioada 1965—1974. De pildă, în țările nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia, P.N.B. pe locuitor era în anul 1974 de 187 dolari; satisfacerea trebuințelor de bază în domeniul alimentației, locuinței, ocrotirii sănătății și învățămîntului ar presupune un P.N.B. pe locuitor de circa 804 dolari în anul 2000. Autorii studiului relevă însă că dacă accelerarea creșterii economice este o condiție sine qua non pentru satisfacerea trebuințelor de bază a sutelor de milioane de oameni care se află astăzi în situația de „sărăcie absolută”, ea nu este nici pe departe suficientă pentru soluționarea variatelor aspecte rîndind de sărăcie.

Sînt necesare — așa cum se releva, și de curînd în mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de-a cincea Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de

la Manila, în lumina propriei experiențe a României socialiste — măsuri practice, concrete în vederea accelerării procesului complex de dezvoltare economico-socială a țărilor rămase în urmă, pe baza unor programe de lungă durată, adaptate condițiilor, necesităților și obiectivelor specifice ale acestor țări, caracterizate printr-o mare diversitate.

Desigur, rolul primordial în accelerarea dezvoltării și în reducerea și eliminarea decalajelor față de țările avansate revine efortului propriu al fiecărei țări în curs de dezvoltare, în primul rînd prin repartizarea pe termen lung a unei cote importante din venitul național pentru investiții productive. Așa cum se releva și în studiul „Viitorul economiei mondiale”, elaborat sub egida O.N.U. de un grup de oameni de știință în frunte cu profesorul Wassily Leontief, laureat al Premiului Nobel pentru economie, „ritmurile accelerate de creștere conduc la necesitatea unei majorări substanțiale a ponderii investițiilor în produsul brut și a ponderii mijloacelor de producție în producția totală”, o concluzie de bază a studiului amintit fiind aceea că „o creștere accelerată în regiunile în curs de dezvoltare este posibilă numai cu condiția ca 30 pînă la 35%, iar în unele cazuri pînă la 40% din produsul lor brut să fie utilizat pentru investiții de capital”.

În interesul tuturor statelor

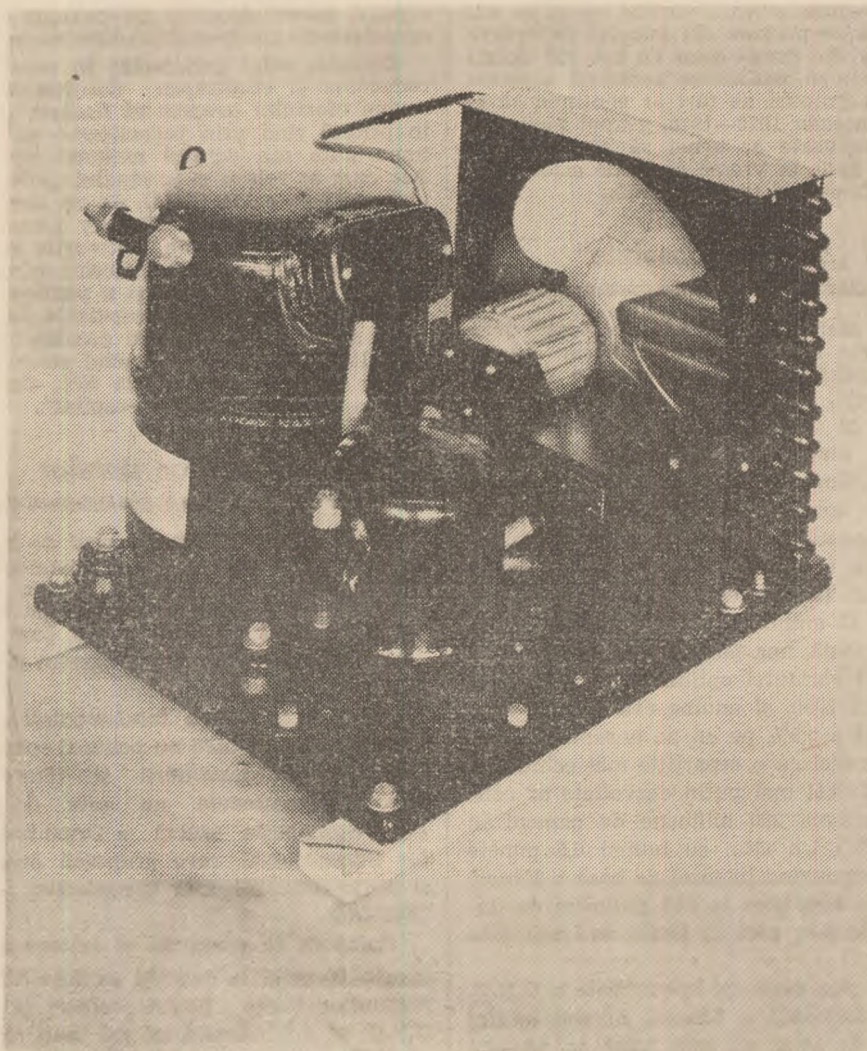
ÎN ACELAȘI TIMP, pornind de la recunoașterea caracterului de sistem unitar, interdependent, al economiei mondiale, rezultă că este în interesul tuturor statelor, al întregii omeniri, să se intensifice eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplină egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă.

Fiind o problemă fundamentală, deosebit de complexă a întregii omeniri, care nu poate fi soluționată de pe o zi pe alta, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale nu este de conceput decît în cadrul și cu contribuția activă a Organizației Națiunilor Unite, larg for internațional, care grupează cvasitotalitatea țărilor lumii, și a instituțiilor sale specializate, între care se numără și UNCTAD.

România se pronunță și acționează cu consecvență — așa cum a făcut și la recenta sesiune de la Manila a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare — pentru ca O.N.U. să dobîndească un rol mult mai activ decît pînă acum, să-și lărgască atribuțiile, să extindă și să perfecționeze activitatea sa și a organismelor sale specializate, astfel încît aceasta să devină mai substanțială și mai eficientă. „Este timpul — sublinia președintele Nicolae Ceaușescu — ca UNCTAD să depășească stadiul discutării generale a acestor probleme vitale pentru omenire și să adopte măsuri practice, concrete pentru soluționarea lor. Este clar că actuala stare de lucruri nu mai poate continua, că se impune să se facă totul, de către toate statele, pentru soluționarea grabnică a acestor grave probleme ale umanității”.

În această direcție, în lumina rezultatelor nesatisfăcătoare, cu mult sub așteptările popoarelor, obținute pînă acum, o importanță deosebită o are pregătirea corespunzătoare a viitoarei sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U. din 1980, consacrată în exclusivitate noii ordini economice internaționale. Convocată la propunerea României și a altor state membre ale „Grupului celor 77”, această sesiune este chemată să facă un bilanț al primelor două „decenii ale dezvoltării”, al aplicării recomandărilor privind noua ordine și pe această bază să adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării, pentru penultimul deceniu al secolului nostru. România consideră că sesiunea va trebui să se încheie cu documente clare, ferme și angajante, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate, — condiție fundamentală pentru asigurarea stabilității economice generale, pentru accelerarea făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Dinu DRAGOMIRESCU

AGREGATE FRIGORIFICE

Pentru frigiderile dv., pentru camerele și vitrinele dv. frigorifice „Hermetic Freon Units AC și ACT”, după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia.

Caracteristici tehnice :

Temperatura mediului inconjurător	de la +5° C până la +43° C
Temperatura de vaporizare	de la -30° C până la -5° C
Temperatura de aspirație	până la +32° C
Agent frigorific	Freon 12
Curent alternativ	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 220 V ± 10%
Curent trifazat	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 380 V ± 10%

Pentru agregate frigorifice : compresoare Hermetic Freon 2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1 după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia. Agent frigorific Freon 22.

Pentru climatizarea aerului în încăperi și alte instalații frigorifice pentru temperaturi de fierbere ridicate de la -10° C până la +10° C ; compresoare pentru instalații de climatizare KK 3,2 ; 4,0 ; 4,6 și 6,6. Agent de răcire Freon 22.

Exportator : Organizația de comerț exterior MACHINOEXPORT – Sofia, str. Aksakov 5, telefon 88 53 21 ; telex 023425.

S.U.A.: stagflație persistentă

ACEASTA ESTE CONCLUZIA unei recente prognoze a Băncii Naționale din Los Angeles referitoare la Statele Unite, în care apreciază că: menținerea unei rate ridicate a inflației va determina în următorii 5 ani o politică monetară restrictivă; creșterea economică va fi sub nivelurile de după război; dobinzile pe termen lung nu se vor modifica sensibil; se vor diminua investițiile în sectorul de stat. În esență, previziunile americane se referă la următoarele:

— P.N.B. va crește într-un ritm de circa 3,2% pe an (ajustat de influențele inflaționiste), respectiv la un nivel superior mediei ultimilor cinci ani (2,3%), dar sub media de 3,6% a ultimilor 31 ani;

— Inflația va rămâne relativ ridicată, la un nivel mediu de 7,2% pe an, tendința fiind totuși de scădere, de la 8,5% în 1979 la 6,4% în 1984. Creșterea profiturilor corporațiilor din sectorul producției de mărfuri va înregistra o medie de 9,7% pe an, sub cea de 12% în perioada 1973—1978;

— Costul forței de muncă va crește cu o rată anuală de 7,1% în intervalul analizat, iar

una din principalele probleme va fi în continuare dificultatea îmbunătățirii gradului de utilizare a capacităților de producție;

— Mai multe investiții în bunuri de echipament vor viza conservarea energiei și introducerea de noi tehnologii bazate pe automatizare.

Siderurgia braziliană

INSTITUTUL BRAZILIAN AL SIDERURGIEI relevă că, în 1978, producția de oțel a fost de 12,1 mil. tone, cu 8,4% peste totalul anului anterior — producția de laminate înregistrând cea mai mare creștere — 14,9% — respectiv un nivel de 10,134 mil. t. La fontă, producția a fost de 10,017 mil. tone.

În ceea ce privește previziunile pentru anul în curs, producția de oțel va trebui să atingă 13,0 mil. t., cu o creștere de 14% față de 1978. Se are în vedere o majorare a consumului intern de oțel cu 8,6% în raport cu anul trecut respectiv 13,6% față de 12,5 mil. t. — ca urmare a tendinței de creștere a unor sectoare consumatoare: mașini și echipamente, ambalaje metalice, construcții civile și automobile.

Pe de altă parte, se preconizează o creștere cu 10,4% a exporturilor și importurilor de produse siderurgice, aceasta din urmă prevăzându-se să ajungă la 1,131 mil. tone față de 865 mii tone în 1978.

Evoluții în producția mondială de carne

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor F.A.O., șeptelul mondial de vite cornute — care însuma la începutul anului trecut 1216 mil. capete — s-a redus intrucitva la începutul lui 1979, iar în 1980 se așteaptă o nouă reducere a sa. În semestrul II 1978 s-au înregistrat creșteri simțitoare de prețuri pe piața mondială la carnea de vită congelată, tendință care se va menține probabil în cursul acestui an, concomitent cu micșorarea producției mondiale de carne de vită.

În schimb, șeptelul mondial de porcine se extinde în continuare în acest an (sub efectul prețurilor relativ scăzute la nutrețuri și al creșterii prețurilor la carnea de vită), iar producția mondială de carne de porc a sporit cu 3% în 1978 (față de nivelul din 1977) și se apreciază că se va mai mări cu 2% în cursul anului curent.

O tendință similară manifestă șeptelul mondial de ovine, care (de la nivelul de 1048 mil. capete în 1978) urmează să înregistreze creșteri atât în 1979 cât și în 1980, în condițiile urcării prețurilor la carnea de oaie în primele luni ale acestui an.

Orientări în dezvoltarea economică

Australia: mutații economice în plin proces

CA URMARE a preocupărilor pentru punerea în valoare a resurselor naturale abundente, economia australiană se caracterizează în prezent printr-o structură industrial-agrară, contribuția celor trei sectoare de activitate economică la formarea produsului intern brut fiind: industria 39,4%, agricultura 6,4%, serviciile și altele 54,2%.

O preocupare constantă o constituie întărirea contului național asupra bogățiilor de care dispune țara, mai ales în contextul interesului sporit al partenerilor externi pentru obținerea de concesiuni sau de a participa în condiții mai avantajoase la exploatare. Pe de altă parte, guvernul își propune realizarea unor masive programe de investiții în industria minieră, aceasta urmînd să ajungă la 9 miliarde dolari în 1981.

Industria prelucrătoare deține un rol important, ramurile reprezentative în cadrul acesteia fiind: siderurgia (circa 8 mil. tone oțel anual), construcțiile de mașini, chimică, ușoară, în special textile și alimentară. Dezvoltarea și diversificarea ramurilor industriei prelucrătoare urmărește cu prioritate înlocuirea importurilor și încurajarea exporturilor de produse manufacturate.

Sectorul agricol este caracterizat prin randamente ridicate, atât în domeniul culturii plantelor cit și în cel al creșterii animalelor, sectorul zootehnic atribuind Australiei calitatea de al doilea producător și primul exportator mondial de carne, și tot locul I la producția de lăină.

În ceea ce privește comerțul exterior, deși peste 75% din încasările valutare se realizează pe seama exporturilor de materii prime, se preconizează instituirea unor măsuri de control pe calea introducerii aprobărilor guvernamentale privind aceste exporturi — în special la cărbune, minereu de fier, bauxită — pentru menținerea resurselor în condițiile cererilor masive din Japonia și Europa de vest. Totodată, se constată o tendință de reorientare a comerțului, respectiv scăderea ponderii partenerilor tradiționali vest-europeni paralel cu un interes sporit către cei din Asia de sud-est și din țările socialiste, în direcția comerțului și a cooperării.

România și Australia și-au acordat reciproc clauza națiunii celeia mai favorizate și din 1972 Australia a inclus țara noastră în schema sa de preferințe generalizate. În exporturile românești predomină: mașinile, utilajele și mijloacele de transport, mărfurile alimentare, iar la import, combustibili, minerale, metale, materii prime nealimentare și produse prelucrate alimentare.

Cu prilejul recente sesiuni de la Canberra a Comisiei mixte guvernamentale au fost convenite noi modalități de dezvoltare a schimburilor comerciale, precum și a cooperării economice în domenii de interes reciproc.

Florina OLTEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 28 V — 1 VI 1979 a fost înregistrat un recul aproape general al dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale. Această evoluție a fost determinată de creșterea deficitului comercial al S.U.A. în luna aprilie față de martie a.c., precum și de publicarea scăderii, cu 3,3%, a principalilor indicatori economici din S.U.A. Tot în această direcție mai menționăm și tendințele autorităților vest-germane de a frîna scăderea cursului monedei lor naționale, atât prin intervenții directe pe piață, cit și prin măsuri colaterale — în special de creștere a atractivității în aceste fonduri prin dobinzi ridicate (numai în această săptămînă Bundesbank a mărit taxa de lombard de la 5 la 5,5%, Banca centrală a Olandei și Belgiei au mărit taxa scontului de la 6 la 6,5% și respectiv de la 7 la 8%).

Lira sterlină a câștigat în acest interval în relația cu dolarul S.U.A. circa 1%, respectiv 2,07 dolari/lira pe 1 VI, față de 2,0525 dolari/lira pe 25 V, influența favorabilă fiind determinată în primul rînd de rezervele de țitei din Marea Nordului care conferă Marii Britanii o situație favorabilă în privința balanței sale energetice.

Francul elvețian era cotat la sfîrșitul perioadei la 1,73 franci/1 dolar, cu 0,4% peste închiderea de referință de 1,7375 franci/1 dolar. Un procent apropiat de represiune a înregistrat și marca vest-germană (1,9125 mărci/1 dolar pe 1 VI față de 1,9175 mărci/1 dolar pe 25 V) care a beneficiat în afară de creșterea dobinzilor la intern și de menținerea excedentului comercial pe luna aprilie a.c.

la un nivel foarte apropiat de cel al lunii precedente (circa 3,3 miliarde mărci).

Cu o cotație de 4,43 franci/1 dolar, francul francez câștigă în relația cu dolarul 0,2% față de închiderea săptămînii precedente, iar francul belgian 0,1% (30,75 franci/1 dolar, comparativ cu 30,70 franci/1 dolar).

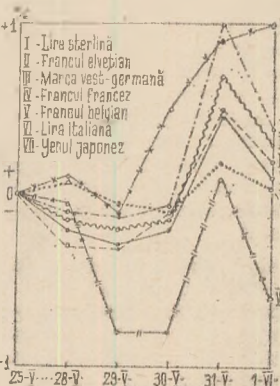
Lira italiană a înregistrat o fluctuație destul de redusă, evoluind în jurul a 856 lire/1 dolar.

Yenul japonez continuă să fie cel mai afectat de situația de pe piața mondială a țitelului și în consecință nivelul său din 1 VI a.c., de 221 yeni/1 dolar, era cu 0,6% sub cel de referință de 219,75 yeni/1 dolar.

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,75% la cele în eurodolari, 6,875% la cele în euromărci vest-germane și 2,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Pe aceeași linie ascendentă din ultimul timp, prețul aurului pe piața liberă a atins noi recorduri istorice de creștere, al doilea fixing de la Londra din 1 VI 1979 de 275,10 dolari/uncie fiind cu 4,50 dolari/uncie peste cel corespunzător din 25 V 1979.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28.V. — 1.VI., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 25.V. a.c.

Pe marginea sesiunii C.E.P.A.L.

STRATEGII ALE DEZVOLTĂRII ÎN AMERICA LATINĂ

DIN PUNCT DE VEDERE al preocupărilor actuale pentru elaborarea unei strategii internaționale a dezvoltării, atrag atenția eforturile țărilor latino-americane de a pregăti strategia celui de al treilea deceniu al dezvoltării pentru regiunea respectivă. Recenta sesiune a XVIII-a, de la Paz, a Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL) a reținut ca o sarcină importantă pentru comisie tocmai elaborarea unei asemenea strategii. Documentul adoptat de sesiune — „Tendencias y perspectivas a largo plazo del desarrollo de America Latină” (Doc. E/CEPAL/1 076, 12 aprilie 1979) — cuprinde un rezumat al primelor rezultate și concluzii ale investigațiilor în curs pentru elaborarea noii strategii internaționale a dezvoltării în deceniul viitor și unele coordonate ale dezvoltării până în anul 2000.

Necesitatea și posibilitatea unor ritmuri mai înalte de creștere

PORNIND de la realitățile și condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale în țările Americii Latine, documentul amintit, ca și alte documente ale sesiunii, în primul rând „Informarea secretarului executiv al sesiunii CEPAL”, așează la baza imperativului creșterii economice în ritmuri mai ridicate **aportul propriu** al țărilor latino-americane. În acest scop, ar urma să fie folosite:

a) Resursele naturale, considerându-se că, în comparație cu alte regiuni ale „lumii a treia” și chiar cu majoritatea țărilor industrializate, America Latină dispune din abundență de terenuri cultivabile (suprafața potențial cultivabilă pe continent ar însuma 575 mil. ha. dintre care în prezent sînt cultivate 170 mil. ha.), precum și de o amplă și variată bază de materii prime. Specialiștii apreciază că rezervele latino-americane de cupru reprezintă 1/3 din totalul mondial, cele de bauxită echivalează cu peste 1/4, iar cele de fier cu 1/5. Pe de altă parte, în ultimii ani, America Latină și-a îmbunătățit radical poziția în ceea ce privește rezervele de petrol. Regiunea dispune, de asemenea, de un enorm potențial hidroenergetic, care în prezent este utilizat numai în proporție de 15%.

b) Creșterea numerică și sporirea calificării forței de muncă, avînd în vedere schimbările structurale care de pe acum au dus la creșterea ponderii muncitorilor specializați.

c) Creșterea continuă a ratei de acumulare (coeficientului de investiție), care, pe ansamblul regiunii, a fost de 18% în 1950, 20% în 1960 și ceva mai puțin de 22% în 1970, cunoscînd o creștere mai pronunțată în anii actualului

deceniu, cînd oscilează în jur de 24—26%, ceea ce a făcut să crească și capacitatea Americii Latine de a produce cu forțe proprii produse de bază, mașini și echipamente. Astfel, industria siderurgică, care în opinia specialiștilor latino-americani constituie o componentă fundamentală a unui sistem industrial care să se autosatisfacă în mod rezonabil, a produs 23,5 mil. tone oțel în 1978, cu 80% mai mult decît în 1970 și aproape de 5 ori mai mult decît în 1960. Producția de ciment, care într-o anumită măsură este apreciată ca un indicator al capacității de a realiza o gamă largă de investiții în infrastructură, a crescut cu 80% în 1978 față de 1970, atîngînd aproape 60 mil. tone. Producția de energie electrică, care a echivalat în 1978 cu 271,7 miliarde kWh, s-a dublat față de 1970. Producția industriei de prelucrări mecanice a crescut într-un ritm mediu anual de 10% în intervalul 1950—1970.

d) Extinderea pieței interne ample și omogene, care să contribuie la reducerea continuă a costurilor de producție, ceea ce are o semnificație deosebită în lumea contemporană și constituie un criteriu economic important în impulsivitatea diverselor scheme de adîncire a cooperării în diferite regiuni ale lumii.

Cerințe ale strategiei creșterii

PENTRU CA POTENȚIALUL considerabil de creștere al Americii Latine să asigure efectiv un ritm înalt și susținut de creștere, secretarul executiv al celei de-a XVIII-a sesiuni a CEPAL formulează patru cerințe, fără a emite pretenția că acestea ar avea un caracter exhaustiv:

1 Creșterea economiei interne prin alocarea unor mijloace mult mai mari decît în trecut producției de bunuri de consum de bază și unor servicii esențiale, cum ar fi educația și sănătatea.

În același timp, se cere reducerea ritmului de creștere a consumului de lux, dezvoltarea mecanismelor instituționale și stimulentele care, promovînd economia privată, să contribuie, totodată la sporirea economiei sectorului public. Această cerință determină creșterea taxelor fiscale, eliminarea sau reducerea cheltuielilor bugetare de care se poate face abstracție, precum și o gestiune eficientă a întreprinderilor de stat.

2 Accelerarea ritmului de creștere a exporturilor, care să ducă la sporirea capacității de a importa o varietate considerabilă de materii prime, bunuri de consum și, înainte de toate, mașini și echipamente.

3 Dezvoltarea rurală și creșterea producției agricole, utilizînd prețuri mai echitabile la produsele agroalimentare, facilitări de credit, reduceri ale

taxelor fiscale pentru educație, sănătate, administrație și asistență tehnică. Corectarea politicii în acest domeniu este considerată esențială pentru a asigura o distribuție mai echitabilă a venitului național, pentru a contribui la creșterea productivității forței de muncă rurale și sporirea producției agroalimentare, contribuind la o creștere economică globală mai rapidă.

4 O stabilitate minimă a nivelului prețurilor, care, deși este supusă influențelor inflaționiste externe, îndeosebi ca urmare a creșterii prețurilor în țările dezvoltate industrial, prin eforturi și politici adecvate, trebuie să fie menținută pentru a asigura o creștere economică rapidă, susținută și echitabilă.

Sînt desigur, menționate și alte cerințe generate — pe de o parte, de necesitatea unor „noi modalități de inserție internațională a Americii Latine” (modificări în structura exporturilor, îndeosebi pe baza creșterii continue a ponderii bunurilor industriale — care astăzi reprezintă cca. 20 la sută, schimbări în ceea ce privește originea finanțărilor externe, în sensul de a atrage în mai mare măsură capitaluri din sectorul privat din exterior, intensificarea și naturalizarea cererii latino-americane de tehnologie, caracterizată prin diversificare pe seama tehnologiilor noi, inclusiv a celor nucleare, întărirea formelor de cooperare regională și internațională), iar pe de altă parte de complexul problemelor ce se cer soluționate în cadrul instaurării unei noi ordini economice internaționale, precizîndu-se că dezvoltarea în ritm accelerat depinde, de asemenea, „de progresele realizate de comunitatea internațională pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale, mai justă și mai favorabilă dezvoltării economiei lumii a treia”.

Două variante de creștere

PORNIND de la analiza condițiilor socio-economice concrete ale regiunii, de la o multitudinea de factori interni și externi, documentul „Tendencias y perspectivas a largo plazo del desarrollo de America Latină” prezintă două „scenarii” sau variante ale strategiei dezvoltării:

— prima vizează perspectivele procesului de dezvoltare în cazul în care factorii care influențează mai mult dinamismul economic își vor menține un comportament asemănător celui din ultimul deceniu, precum și în cazul că se vor materializa transformările economice actualmente în curs;

— a doua presupune o schimbare în condițiile interne și externe, o accelerare moderată a creșterii economice.

Comparând cele două variante și reținând, dintre factorii luați în calcul, rata acumulării, constatăm următoarele diferențe între ele pe ansamblul celor 19 țări latino-americane. *)

Rata acumulării în procente din PIB

Anii	varianta I	varianta II
1980	21,7	25,3
1985	21,8	25,4
1990	21,9	25,4
2000	22,1	25,5

Diferențele apar și mai evidente dacă țările latino-americane sînt împărțite în trei grupe, așa cum se procedează uneori în prognoze CEPAL :

În prima variantă, cînd rata acumulării se menține pe ansamblu între 21,7 și 22,1%, diferențele variază de la 21,9% în medie în Argentina, Brazilia și Mexic, la 23,5—25% în Columbia, Chile, Peru și Venezuela sau 16,5—17,3% în Bolivia, Ecuador, Paraguay, Uruguay, Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Panama, Haiti și Republica Dominicană.

În a doua variantă, diferențele oscilează de la 25,1% în Argentina, Brazilia, Mexic, la 28,2—29,4% în Columbia, Chile, Peru și Venezuela sau 20,3—20,6% în celelalte 12 țări.

Efectele directe și diferite ale celor două variante se exprimă sintetic în câteva date care înfățișează :

A. O latură cantitativă, respectiv ritmurile medii de creștere ale produsului intern brut global, ritmurile medii de creștere ale produsului intern brut pe o persoană ocupată și ritmurile medii de creștere ale numărului celor ocupați (în cele două variante) :

	1970	1980	1990	1980	1990	2000
Produsul intern brut global	I 6,0	6,3	6,4	II 6,0	7,4	7,4
Agricultură	I 3,3	3,5	3,5	II 3,3	4,2	4,2
Industrie	I 6,5	7,2	7,2	II 6,5	8,4	8,4
Produsul intern brut pe o persoană ocupată	I 3,4	3,6	3,7	II 3,4	4,4	4,4
Agricultură	I 2,5	2,7	2,9	II 2,5	3,6	3,8
Industrie	I 3,2	4,0	4,1	II 3,2	4,6	4,7
Numărul celor ocupați	I 2,5	2,6	2,6	II 2,5	2,8	2,9
Agricultură	I 0,8	0,7	0,5	II 0,8	0,5	0,4
Industrie	I 3,3	3,1	3,0	II 3,3	3,6	3,5

Deosebiri și mai pronunțate apar în compararea ritmurilor de creștere în țări cu rata de acumulare diferită :

În cazul Argentinei, Braziliei și Mexicului (rata 21,9% în varianta I și 25,7% în varianta II), față de creșterile medii pe continent, se conturează următoarele ritmuri :

În cazul Boliviei, Ecuadorului, Paraguayului, Uruguayului, Costa Rica, Salvadorului, Guatemalei, Hondurasului, Nicaragua, Panama, Haiti și Republicii Dominicane (rata 16,5—17,3% în varianta I și 20,3—20,6% în varianta II) rit-

*) 19 țări deoarece nu sînt luate în calcul Cuba și țările de limbă engleză din Caraibe.

	1970	1980	1990	1980	1990	2000
Produsul intern brut global	I 6,5	6,6	6,7	II 6,5	7,6	7,7
Produsul intern brut pe o persoană ocupată	I 3,8	3,9	3,9	II 3,8	4,6	4,4
Numărul celor ocupați	I 2,6	2,7	2,8	II 2,6	2,9	3,1

murile de creștere ar urma să se situeze la următoarele nivele :

B. O latură calitativă exprimată, de

	1970	1980	1990	2000
Produsul intern brut global	100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultură	I 13,3	10,3	7,9	6,0
	II 13,3	10,3	7,6	5,6
Industria	I 34,1	35,7	38,7	41,7
	II 34,1	35,7	39,9	42,8
Servicii *)	I 52,6	54,0	53,4	52,3
	II 52,6	54,0	53,1	51,6
Numărul celor ocupați	100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I 41,1	34,8	28,9	23,6
	II 41,1	34,8	27,8	21,6
Industria	I 21,5	23,1	24,2	25,1
	II 21,5	23,1	25,1	26,4
Servicii	I 37,4	42,1	46,9	51,3
	II 37,4	42,1	47,1	52,0

*) Includ, conform datelor oficiale naționale culese de CEPAL : servicii de bază (electricitate, apă și gaze, servicii sanitare, transporturi și comunicații) și alte servicii (comerț și finanțe, administrație publică, apărare și alte servicii).

Structurile respective apar mult modificate în cazul țărilor în care se preconizează o rată a acumulării de 16,5—

17,3% în varianta I și 20,3—20,6% în varianta II :

	1970	1980	1990	2000
Produsul intern brut global	100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I 25,6	22,2	18,6	15,2
	II 25,6	22,2	17,5	13,4
Industria	I 22,8	26,9	29,8	32,8
	II 22,8	26,9	30,8	34,6
Servicii	I 51,6	50,9	51,6	52,0
	II 51,6	50,9	51,7	52,0
Numărul celor ocupați	100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I 55,7	50,8	45,8	40,6
	II 55,7	51,1	43,9	36,9
Industria	I 17,2	19,0	20,6	22,2
	II 17,2	19,4	22,2	24,7
Servicii	I 27,1	30,0	33,6	37,2
	II 27,1	29,5	33,9	38,4

Pe marginea datelor de mai sus se pot face multe comentarii, dar ceea ce reiese cu deosebită claritate este rolul hotărîtor al eforturilor proprii pentru accelerarea dezvoltării.

Ca țară socialistă și în curs de dezvoltare, membră a Grupului latino-american al țărilor în curs de dezvoltare, România dezvoltă o largă cooperare și colaborare cu țările Americii Latine.

În țara noastră studiază și se pregătesc tineri din mai multe țări latino-americane, iar recent guvernul român a aprobat unele burse ce le oferă prin intermediul CEPAL pentru pregătirea de specialiști latino-americani la Centrul de Perfecționare a cadrelor de la București. Așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „există toate condițiile pentru a realiza o conlucrare mult mai largă și eficientă între România și statele continentului latino-american“.

O bună bază pentru o asemenea conlucrare în viitor, îndeosebi în ceea ce privește elaborarea noii strategii a dezvoltării o constituie ansamblul propunerilor cuprinse în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu celei de-a V-a Conferințe UNCTAD de la Manila, mai ales că, după cum au declarat mai mulți reprezentanți ai țărilor latino-americane prezenți la Conferință, există o mare convergență de opinii între poziția țărilor Americii Latine și propunerile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, propuneri de o profundă semnificație politică, care exprimă înțelegerea reală a necesității de a se înlătura gravele anomalii ale lumii de astăzi, de a ajunge cît mai curînd la o nouă ordine economică și politică internațională, la un viitor de pace și bunăstare pentru toate popoarele lumii.

dr. George MARIN
O. BĂRBULESCU

C.A.E.R. — dinamici comparative ale creșterii

ÎN PERIOADA 1950—1977 venitul național total al țărilor membre ale C.A.E.R. a sporit de peste 7 ori, în condițiile unor ritmuri de creștere diferențiate pe țări, în general mai rapide în țările care au de recuperat o rămânere în urmă în dezvoltarea economiei. Un rol important a jucat aici dinamica susținută a productivității muncii sociale, după cum se poate vedea din datele tabelului alăturat.

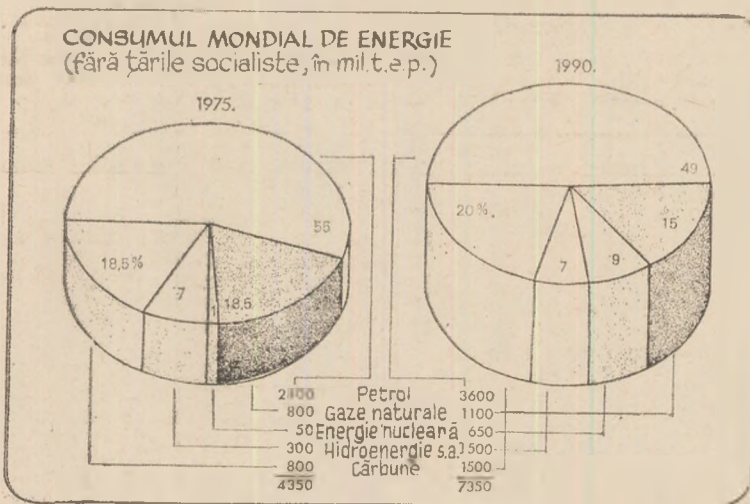
	(în %)		
	Venitul național 1977/1950	1978/1970	Productivitatea socială a muncii 1977/1950
Bulgaria	978	174	1 100
Cuba	—	215*	—
R. D.G.	569	147	528
R. P. Mongolă	531	158	375
Cehoslovacia	452	149	371
Polonia	669	184	425
România	1 200	221	1 000
Ungaria	456	156	372
U.R.S.S.	770	153	579

*) Produsul social brut.
Sursa : B.I.K.I., nr. 80/1979.

Restructurări în balanța energetică

PROGNOZELE specialiștilor privind evoluția consumului diferiților purtători de energie în lume indică o tendință relativ lentă, dar fermă, de reprofilare de la hidrocarburile lichide și gazoase către alte surse de energie, de

durată mai lungă. Graficul de mai jos, publicat de revista **Mondo economic**, ilustrează evoluția scontată până în anul 1990, pe exemplul țărilor nesocialiste. Se apreciază, astfel, că ponderea hidrocarburilor lichide și gazoase (combustibili fosili) în balanța energetică a acestor țări se va reduce cu aproape 10%, pe seama creșterii rolului energiei electrice obținute pe baza energiei nucleare și, într-o anumită măsură, al cărbunelui.

Reducerea decalajului în consumul de îngrășăminte

AUTORII celui de-al doilea studiu asupra dezvoltării industriei mondiale de îngrășăminte chimice în anii 1975—2000, publicat de O.N.U.D.I., apreciază că în perspectivă cererea și consumul acestora în țările nesocialiste în curs

de dezvoltare se vor extinde într-un ritm mai rapid decât în țările capitaliste dezvoltate. Astfel, volumul global al cererii în cadrul primului grup de țări ar urma să crească de la 2,56 mil. tone de îngrășăminte (substanță activă) în anul agricol 1960—61 la 77,2 mil. tone în anul 2000—01 (respectiv de treizeci de ori), în timp ce în cazul țărilor capitaliste dezvoltate acest volum ar urma să se majoreze de la 20,87 mil. tone la 86,9 mil. tone (de peste 4,1 ori), ceea ce va determina o sensibilă re-

(mil. tone subst. activă)

	1960—61	1970—71	1978—79*	1987—88**	2000—01**
Țările capitaliste dezvoltate	20,87	37,85	47,11	61,02	86,91
Țările în curs de dezvoltare	2,56	8,65	19,32	39,06	77,22

*) Evaluări ***) Prognoză

ducere a decalajului existent în privința cantității potențiale de îngrășăminte de care dispun agriculturile respective (vezi tabelul). Ținându-se seama, însă, de întinderea mult mai mare a terenurilor cultivate din primul grup de țări, precum și de necesitatea de a practica o agricultură intensivă pentru a hrăni o populație mult mai numeroasă, un considerabil decalaj privind utilizarea (per hectar) a îngrășămintelor chimice în cadrul celor două grupuri de țări se va menține și în deceniile următoare.

Mutații calitative în exportul de utilaje metalurgice

DEZVOLTAREA continuă a industriei metalurgice pe plan mondial, inclusiv în țări care nu posedă o tradiție în acest domeniu, precum și creșterea considerabilă a investițiilor specifice în construcția de uzine metalurgice (în cercurile de specialitate din Occident se apreciază, de pildă, că investițiile în producția siderurgică — în medie pe o tonă de oțel capacitate de producție — s-au ridicat la 150 dolari în anii 1961—1965, la 320 dolari în 1966—1970, la 480 dolari în 1971—1975, ajungând la circa 590—600 dolari în perioada 1976—1980) au determinat o serie de tendințe noi în comerțul internațional cu echipament metalurgic.

Astfel, în ultimul deceniu s-au extins sensibil livrările de instalații complete, deseori proiectate conform exigențelor beneficiarului, ponderea lor în ansamblul livrărilor de utilaje metalurgice ridicându-se în prezent la circa 30%. Concomitent, se lărgesc în acest sector activitatea de furnizare a „engineering“-ului, apărând mereu noi firme de specialitate, inclusiv în țările în curs de dezvoltare care posedă deja o industrie grea.

Pe de altă parte, a crescut frecvența adjudecării comenzilor pe baza organizării de licitații (conform evaluărilor, pe această cale se realizează circa o treime din exportul mondial de instalații metalurgice), fapt care determină o tendință de grupare a firmelor producătoare în consorții. Aceasta întrucât în ultima perioadă sint preferate nu firmele care vînd mai ieftin, ci cele care oferă instalații la cel mai ridicat nivel tehnic, posibilitatea de a oferi condiții de finanțare a exportului și de rambursare a creditului, favorabile pentru beneficiar, constituind de asemenea un atu important în condițiile intensificării concurenței pe piața mondială a utilajelor metalurgice.

GLOSAR

Credit

TERMENUL (lat.: credere = a avea încredere) are numeroase sensuri economice, fiind folosit în comerț (credit de furnizor sau de cumpărător), în contabilitate (antonimul debitului), în legislația financiară, fiscală etc.

Domeniul în care termenul este utilizat cel mai frecvent este acela al activității bancare, prin credit înțelegându-se operația de acordare temporară a unei sume de bani unui client în schimbul unei dobânzi. Originea creditului pare să se situeze în Orientul Apropiat, unde el constituia o activitate a marilor proprietari funciari și a preoților. Codul lui Hammurabi, de exemplu, tratează despre credit la începutul mileniului al II-lea î.e.n.

Cu timpul, creditul a devenit o ocupație a unor unități economice specializate, băncile, a căror apariție este semnalată de unii autori ca aparținând secolelor dinaintea erei noastre. O asemenea afirmație este contestabilă, deoarece este adevărat că negustoria de bani a existat probabil la egipteni și fenicieni, dar în mod sigur la greci („trapeziți“) și romani („argentarii“), însă negustoria de bani practică de asemenea „bancheri“ era în realitate cămătărie, la care se adăuga schimbul de bani (zărăfia). Primele bănci care merita această denumire, deoarece efectuau operații care intră în profilul actualelor bănci, au fost înființate mult mai târziu și anume în orașele-republici italiene, adică în secolele XII—XIV.

Creditul devine unul din mecanismele fundamentale ale vieții economice ca urmare a revoluției industriale, adică după 1850. Ceea ce caracterizează creditul bancar în actuala perioadă este în primul rând faptul că, în timp ce acum 40—50 de ani el era limitat la avansurile pe termen scurt acordate în general industriei și comerțului, în prezent el se acordă pentru o paletă foarte largă de termene și pentru utilizări foarte variate, inclusiv investițiile. În al doilea rând, actualitatea în materie de credit este caracterizată prin intervenția statului în acordarea de credite bancare, acesta recunoscând în credit un instrument deosebit de important al politicii economice și monetare.

În prezent, creditul îndeplinește două roluri de primă importanță în viața economică: (a) el constituie o posibilitate de a anticipa cumpărările, exercitând un efect multiplicator asupra activității economice, și (b) reprezintă, datorită utilizării banilor scripturali (bani de cont), un instrument de creație bănească, de injectare a unui volum suplimentar de mijloace de plată în circuitele economiei.

Acest al doilea rol are două tăisuri în țările capitaliste: procesul de creare a unui volum suplimentar de monedă poate să faciliteze sau dimpotrivă să amenințe echilibrul economic. Actuala criză monetară, caracterizată îndeosebi prin inflație, se datorează în mare măsură și exagerărilor în utilizarea funcției de emisiune a creditului bancar.

C. K.

„Sol 85“

Anca Preda, Brașov — 1) Aveți dreptate. „Sol 85“ este denumirea programului de cercetări privind extinderea utilizării energiei solare adoptat de guvernul suedez și nu de cel portughez, cum desigur din eroare a apărut în publicația la care vă referiți. Utilizarea energiei solare și extinderea folosirii pompelor de căldură sînt domeniile care beneficiază de prioritate în cadrul cercetărilor Administrației naționale suedeze a energiei, care are sarcina de a prezenta guvernului studii de fezabilitate privitoare la sursa contribuției acestor surse la echilibrul balanței energetice a țării. 2)

„Distincția internațională a inventatorilor“, în valoare totală de 1 milion coroane suedeze va consta din patru premii care vor fi acordate celor mai valoroase invenții sub raportul contribuției la accelerarea progresului economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, realizate în următoarele domenii: exploatarea lemnului, gospodărirea apelor, energetică și producție industrială. O atenție specială va fi acordată măsurilor în care se asigură valorificarea mai înaltă a resurselor existente în aceste țări.

Potrivit revistei **Ny Teknik**, distincțiile vor fi acordate începînd din 1986 — anul aniversării centenarului Asociației inventatorilor suedezi — de un juriu internațional format din experți ai UNESCO, Băncii mondi-

ale, Academiei regale suedeze de științe tehnice și din conducători ai oficiilor de brevete din diverse țări ale lumii.

Turism

Minodor Polescu, Sîngorz Băi — Este adevărat că, spre deosebire de încasările la exportul multor materii prime, veniturile de pe urma turismului internațional au un caracter mai stabil. Totuși importanța actuală a acestora din urmă rămîne redusă. Pe ansamblul țărilor nepetroliere, în curs de dezvoltare veniturile respective însușmează în prezent circa 9,2 miliarde dolari, ceea ce înscamnă de fapt abia 6 dolari pe locuitor, față de 60 de dolari pe locuitor în țările occidentale industrializate.

Un număr de 13 țări în curs de dezvoltare, dintr-un total de peste 100 încasează de pe urma turismului internațional mai mult de 10% din totalul veniturilor lor în devize, cele mai înalte înregistrîndu-se în Barbados (41%) și Mexic (26%)

Convenție

Pompiliu Diplan, București — Convenția de la Lomé, semnată în anul 1975 de Piața comună cu 57 de țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Oceanului Pacific (așa-numitele țări A.C.P.) se referă la o perioadă de cinci ani. După cum desigur ați citit, negocierea acestei convenții, care a început în luna septembrie a anului trecut, nu a ajuns încă în faza de finalizare, principalul punct de dezacord fiind legat de cuantumul ajutorului pe care Piața comună ar urma să-l acorde în următorii cinci ani țărilor asociate. În discuție se află între altele lărgirea listei produselor beneficiind de sistemul de stabilizare a încasărilor din export, prin rambursarea pierderilor surferite ca urmare a diminuării prețurilor sau a scăderii producției sau exportului, cunoscut sub denumirea prescurtată de „Stabex“. Acest sistem care se referă actualmente la produse primare ca banane, ceai, lemn și cafea, ar urma să fie aplicat și la cauciuc, tutun și sisal. Se află de asemenea în discuție crearea unui sistem de stabilizare a încasărilor inspirat de „Stabex“, dar separat de el, pentru exporturile de minereuri de cupru, cobalt, tungsten, zinc și fosfați ale țărilor A.C.P.

Referindu-se la însemnătatea relațiilor econo-

mice dintre cele nouă țări membre ale Pieței comune și cele 57 țări A.C.P., publicația **Euroforum** releva recent că acestea din urmă furnizează primelor 35% din necesarul lor de uraniu, 85% din cel de cao, 55% din cel de cupru, de asemenea însemnate cantități de lemn sisal, alte produse tropicale. În același timp, țărilor A.C.P. le revine circa 7,6% din totalul exporturilor Pieței comune.

Negocierile ar urma să fie reluate la sfîrșitul lunii unie.

Promovarea exporturilor

Radu Paseu, Iași — 1) Centrul de comerț internațional coordonat în comun de GATT și UNCTAD a fost creat în anul 1964 pentru a sprijini eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea exporturilor lor. El acordă asistență țărilor în curs de dezvoltare de a formula și aplica programe viabile de promovare a comerțului și de a-și crea infrastructura instituțională necesară. Centrul sprijină țărilor în curs de dezvoltare în identificarea de posibilități de export și întreprinderea acțiunilor necesare pentru valorificarea lor, precum și în ridicarea pregătirii cadrelor naționale în domeniul promovării comerțului. De la 1 iunie a.c. directorul Centrului de comerț internațional UNCTAD/GATT este Pa-jinjarethalakkal Cherian Alexander, fost ministru al comerțului al Indiei. 2) Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) nu este o agenție specializată a O.N.U. ci așa cum sugerează și denumirea lui, este un tratat multilateral inter-guvernamental. Semnat inițial (în 1947) de 23 țări (părți contractante), el numără în prezent 84 țări membre, între care — din toamna anului 1971 — și România. În afara acestora, trei țări au aderat provizoriu la G.A.T.T., iar alte 24 aplică în practică prevederile Acordului, fără a fi aderat la el.

Ritm

I. Vlad, Tirgoviște — 1) Cele mai recente date despre mărimea populației globului se referă la primele luni ale anului în curs, cînd aceasta era de 4,2 miliarde locuitori. Ea va crește în acest an cu 73 milioane de locuitori, respectiv cu 1,7%, față de 1,9% pe an la începutul deceniului nostru. Rata medie mondială a natalității este estimată de

Worldwatch Institute — un organism de cercetare finanțat parțial de O.N.U. și care studiază problemele populației și mediului înconjurător — la 28 la 1000. Cele mai înalte rate anuale ale natalității se consemnează actualmente în Iran, Irak, Afganistan și Pakistan (peste 45 la 1000). În India rata natalității a coborît a 33 la 1000. 2) Prognozele ale O.N.U. consideră că peste un secol populația globului va atinge 12 miliarde locuitori, dar este numai una dintre numeroasele prognoze pe această temă.

Găi ferate

Sorin Șerbănescu, București. Cel de al 22-lea congres al Asociației internaționale a căilor ferate s-a desfășurat luna aceasta la Stockholm cu participarea a 400 reprezentanți ai administrațiilor căilor ferate din 84 de țări ale lumii. Printre temele dezbătute cu prioritate s-au aflat problemele energetice ale transporturilor feroviare sub raportul creșterii eficienței. Asociația internațională sub egida căreia a avut loc congresul a fost creată în anul 1885; congresele acesteia au loc din patru în patru ani.

Griu

Anton Fălculete, Vaslui — Volumul comerțului mondial cu griu este de circa 75 milioane tone pe an; una din șase tone de griu consumate în lume, este procurată din import. Principalele țări exportatoare de griu sînt S.U.A., Canada, Australia și Argentina, care realizează împreună circa 85% din exportul mondial. Datorită acumulării unor importanțe stocuri (28 mil. t în S.U.A., cele mai mari din ultimii zece ani), 13 mil. t în Canada, aproape 6 mil. t în Australia etc., a căror depozitare este foarte costisitoare, experții nu exclud posibilitatea declanșării în lunile următoare a unui „război al griului“ în domeniul prețurilor. După cum desigur cunoașteți, în ciuda acestei situații, negocierile de la Geneva în vederea încheierii unui nou acord internațional al griului s-au soldat cu un eșec. Pe de altă parte, guvernul de la Canberra a anunțat că Australia nu dorește să participe la formarea unui cartel al marilor producători de griu pentru împărțirea pieței, limitarea producției etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 8 iunie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cercetarea științifică în sprijinul ridicării nivelului tehnic al producției, al sporirii eficienței economice
- Cerințe ale creșterii eficienței economice a cercetării științifice și tehnologice (Nicolae Ionescu) 1
- Impactul tehnologiilor noi asupra reducerii consumului energetic (Aurel Groapă) 3
- Investiții. Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale (dr. Alexandru Olteanu) 5
- Comentariu la un grafic. Cum se realizează normele de consum de combustibil și energie electrică? 7
- Imperative ale lărgirii cadrului tipizării și adâncirii specializării producției (V. Boescu) 8
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice (Alexandru Bran) 10
- Căi de creștere intensivă a exporturilor de produse agroalimentare (dr. Mircea Coraș, Ștefan Virtaci) 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Conducerea producției — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice (dr. Ionel Dumbravă) 14
- Fluctuația forței de muncă și dinamica productivității (lecter univ. Șt. Matei) 15

TEORII ● IDEI

- Unitatea dintre teorie și practică — principiu al perfecționării mecanismului economic (III) (prof. dr. Aurel Negucioiu) 17
- Școli — curente — economiști. Categoria de bani în gândirea economică occidentală (II) (asist. univ. Silviu Cerna) 20

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Programul Partidului Comunist Român despre principiile fundamentale ale trecerii la economia societății comuniste (asist. univ. Gheorghe Iaver) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- După încheierea UNCTAD V. Intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noului ordin — imperativ prioritar al zilelor noastre (Dinu Dragomirescu) 24
- Pe marginea sesiunii C.E.P.A.L. Strategii ale dezvoltării în America Latină (dr. George Marin, O. Bărbulescu) 28

IN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI:
Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Tehnica de calcul și nevoile unei economii eficiente

IN THIS ISSUE

- Requirements for a growing economic efficiency of the scientific and technological research (Nicolae Ionescu) 1
- New technologies' impact on cutting down energy consumption (Aurel Groapă) 3
- The economic and financial mechanism: functional and efficient. The income and expenses budget of the economic units (Alexandru Bran) 10
- Some ways of intensive growth concerning exports of food and agricultural products (Dr. Mircea Coraș, Ștefan Virtaci) 12
- Theory and practice unity — a principle in improving the economic mechanism (III) (Prof. Dr. Aurel Negucioiu) 17
- Schools ● currents ● economists. The category of money in the occidental school of thought (II) (Asistent Silviu Cerna) 20
- After the UNCTAD V closure. Liquidating underdevelopment and building up the new order — a nowadays priority objective (Dinu Dragomirescu) 24
- Marginals on ECLA session. Development strategies in Latin America (Dr. George Marin, O. Bărbulescu) 28

DANS LE NUMÉRO

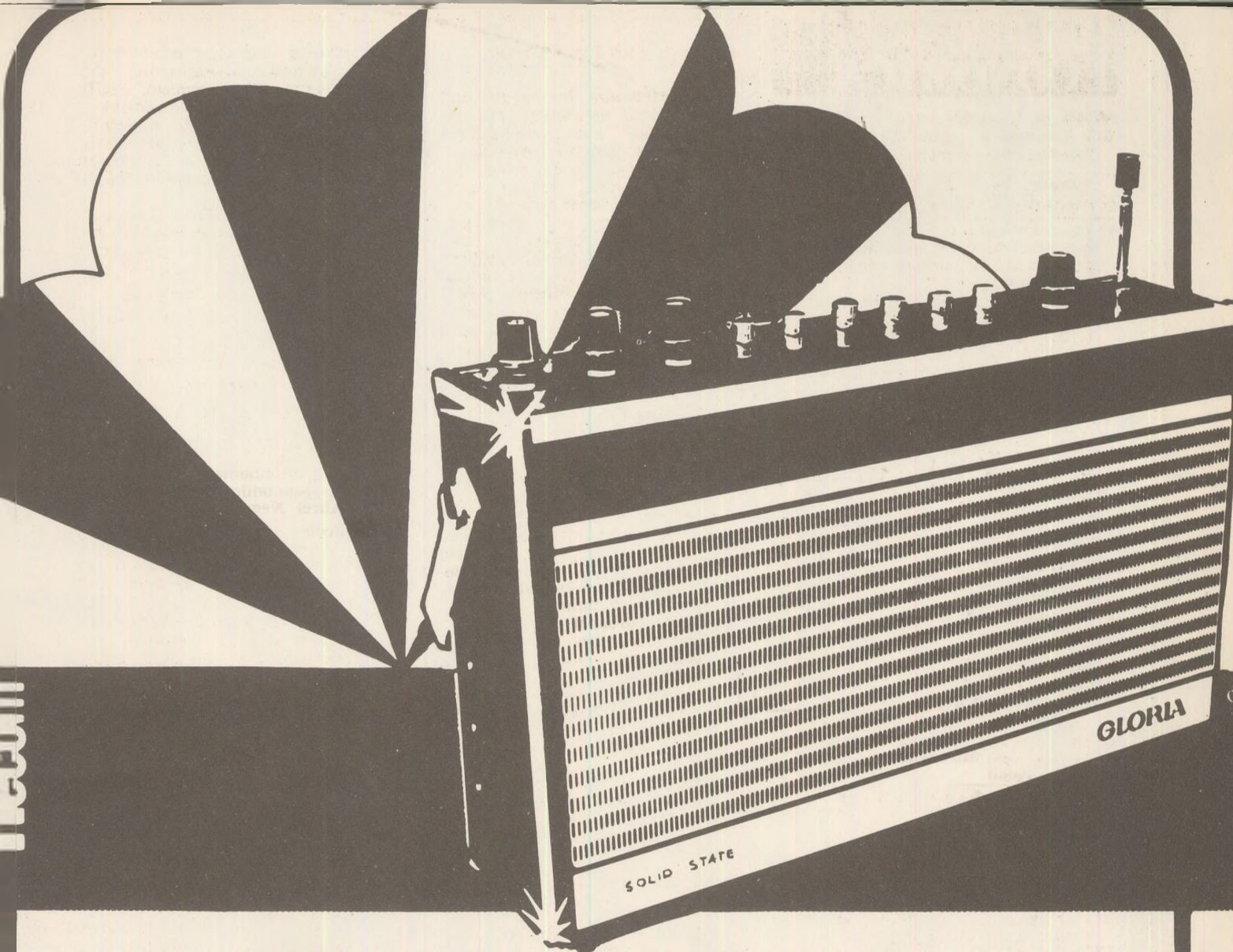
- Exigences de l'accroissement de l'efficience économique de la recherche scientifique et technologique (Nicolae Ionescu) 1
- L'influence des nouvelles technologies sur la réduction de la consommation d'énergie (Aurel Groapă) 3
- Le mécanisme économique: bon fonctionnement, efficience. Le budget de revenus et dépenses des unités économiques (Alexandru Bran) 10
- Des voies pour l'accroissement intensif de l'exportation des produits agro-alimentaires (dr. Mircea Coraș, Ștefan Virtaci) 12
- L'unité entre la théorie et la pratique — un principe du perfectionnement du mécanisme économique (III) (prof. dr. Aurel Negucioiu) 17
- Ecoles — courants — économistes. La catégorie argent dans la pensée économique occidentale (II) (assistant Silviu Cerna) 20
- Après la clôture de la Ve CNUCED. Le renforcement des efforts en vue de la liquidation du sous-développement et de l'édification du nouvel ordre — un impératif prioritaire de nos jours (Dinu Dragomirescu) 24
- En marge de la session de CEPAL. Stratégies du développement en Amérique Latine (dr. George Marin, O. Bărbulescu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Требования увеличения экономической эффективности научных и технологических исследований (Николае Ионеску)..... 1
- Влияние новых технологий на уменьшение расхода энергетических ресурсов (Аурел Гроапă) 3
- Экономическо-финансовый механизм: функциональность-эффективность ● Приходо-расходный бюджет экономических предприятий (Александру Бран) 10
- Пути интенсивного роста экспорта продовольственных продуктов сельского хозяйства (др. Мирча Кораш, Стефан Виртач) 12
- Единство теории и практики принципа совершенствования экономического механизма (III) (проф. др. Аурел Негучио) 17
- Школы ● течения ● экономисты. Категория денег в экономическом западном мышлении (II) (прен. в. инк. Силвиу Черна) .. 20
- После заключения работ ЮНКТАД V. Интенсификация усилий для ликвидации недоразвития и создания нового порядка — приоритетное повелительное требование наших дней (Дину Драгомиреску) 24
- Касательно сессии Э.К.Л.А. Стратегии развития в Латинской Америке (др. Джордже Марин, О. Барбулеску) 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

**APARATUL DE RADIO — UN PRIETEN AGREABIL AL
ORELOR DE DESTINDERE PETRECUTE ÎN CASA !**

● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toți vă oferă aparatul de radio !
Dar dacă ați avea un radioreceptor portabil, ați avea mai mult decît un prieten instruit și agreabil, ați avea un prieten nedespărțit !

În magazinele comerțului de stat vă așteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preț
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruș	2	450 lei
● Alfa	2	500 lei
● Cosmos	3	645—740 lei
● Albatros	4	800 lei
● Jupiter	4	845 lei
● Madrigal	4	1150 lei
● Gloria	4	1450 lei

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

**EFICIENTE, ECONOMICE
PRODUSELE CHIMICE DI-DA !**

Di-Da curăță rapid : tapițerii, mochete, covoare, geamuri, faianță, linoleum și mobilă.

Tot Di-Da, deodorante pentru încăperi și bucătării; purifică aerul absorbind mirosurile specifice.

Deci, produsele chimice Di-Da sînt ajutoare de nădejde ale gospodinei.

Di-Da, în toate magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

DI-DA

afecom

